

Framställning till riksdagen 2024/25:RB1

Årsredovisning för Sveriges riksbank 2024

Till riksdagen

Sveriges riksbank överlämnar härmed Riksbankens årsredovisning för 2024 till riksdagen. I enlighet med 8 kap. 3 § lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank (riksbankslagen) innehåller årsredovisningen en förvaltningsberättelse, en balans- och resultaträkning och en bedömning av den interna styrningen och kontrollen.

I förvaltningsberättelsen lämnar Riksbanken en redogörelse för penningpolitiken och den övriga verksamheten.

Direktionen föreslår

att riksdagen fastställer Riksbankens balans- och resultaträkning för räkenskapsåret 2024 enligt förslaget i årsredovisningen.

Stockholm den 12 februari 2025

På direktionens vägnar

Erik Thedéen

/Anne Mattila Wass

Erik Thedéen, Anna Breman, Per Jansson, Aino Bunge och Anna Seim har deltagit i beslutet.

Maria Ljungkvist och Henrik Gardholm har varit föredragande.

Innehållsförteckning

Till riksdagen.....	1
Året i korthet.....	4
Riksbankschefens kommentar	6
 FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	10
Organisation och ledning.....	10
Verksamhet och strategi	14
Varaktigt låg och stabil inflation	20
Ett stabilt och effektivt finansiellt system	34
Säkra, effektiva och tillgängliga betalningar	42
Civil beredskap.....	53
Internationell verksamhet	60
Bankgemensamma områden.....	69
Tillgångsförvaltning	77
 BALANS- OCH RESULTATRÄKNING	89
Redovisningsprinciper.....	92
Balansräkning.....	98
Resultaträkning.....	100
Kassaflödesanalys	101
Noter.....	104
Balans- och resultaträkning fördelade på uppdragsområde	126
Femårsöversikt	130
 BEDÖMNING AV INTERN STYRNING OCH KONTROLL	133
 <i>Bilaga 1</i>	
Riksbankens avdelningar och deras uppgifter.....	134
<i>Bilaga 2</i>	
Sveriges riksbanks pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne 2024	136
<i>Bilaga 3</i>	
Riksbankens yttranden 2024	137
<i>Bilaga 4</i>	
Ordlista	139

Året i korthet

Varaktigt låg och stabil inflation

- Riksbankens direktion sänkte styrräntan med totalt 1,5 procentenheter, från 4,0 till 2,5 procent.
- Snabbt fallande energipriser bidrog till att KPIF-inflationen sjönk tillbaka till, och sedan under, 2 procent. Årsgenomsnittet för KPIF-inflationen uppgick till 1,9 procent. I december var inflationen mätt med KPIF 1,5 procent, rensat för energipriser var den 2,0 procent.
- Eftersom inflationen låg nära inflationsmålet och de långsiktiga inflationsförväntningarna var stabila vid 2 procent bedömer Riksbanken att måluppfyllelsen var god.

Tillgångsförvaltning

- Riksbankens redovisade resultat för räkenskapsåret 2024 uppgick till 36 miljoner kronor.
- I september fick Riksbanken ett kapitaltillskott om 25 miljarder kronor efter att ha lämnat in en framställning om återställning av kapital till riksdagen.
- Med detta kapitaltillskott och årets redovisade resultat väntas eget kapital uppgå till 23 miljarder kronor efter riksbanksfullmäktiges beslut om resultatdisposition.

Ett stabilt och effektivt finansiellt system

- Riksbanken publicerade två utgåvor av rapporten Finansiell stabilitet, där det framgick att det svenska finansiella systemet överlag fungerade väl.
- Riksbanken utökade sin riskövervakning till att omfatta tre nya aktörer, bland annat för att utvärdera hur väl vissa internationella principer för finansiella infrastruktursystem följs.
- Riksbanken deltog i en nordisk-baltisk krisövning på temat finansiella kriser med cirka 450 deltagare från olika myndigheter och organisationer.

Säkra, effektiva och tillgängliga betalningar

- Riksbanken började avveckla Swishbetalningar och öppnade även för andra typer av omedelbara betalningar i RIX-INST.
- Riksbanken upprätthöll hög tillgänglighet till betalningssystemet. Den tekniska tillgängligheten i RIX-RTGS var 99,93 procent och 99,99 procent i RIX-INST.
- Värdet av kontanter i cirkulation fortsatte att minska under 2024. Vid utgången av året uppgick kontantmängden till 57 miljarder kronor.

Civil beredskap

- Riksbankens föreskrifter trädde i kraft med krav på företag att stärka förmågan att upprätthålla betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap. Kraven omfattar bland annat lokaler, personal och informationsteknik.
- Riksbanken genomförde lägesbildsövningar med direktion, ledningsgrupper och krisledningsstab och beslutade om en utbildnings- och övningsplan som sträcker sig fram till 2027.
- För att stärka sin förmåga att bidra till totalförsvaret utökade Riksbanken sin omvärldsbevakning till att omfatta trender inom geoekonomi.

Internationell verksamhet

- Riksbanken deltog i cirka 240 internationella kommittéer. Riksbanken hade även ett omfattande bilateralt samarbete med andra centralbanker, framför allt inom Norden och Baltikum om bland annat beredskapsplanering.
- Ett internationellt sekretariat inrättades på Riksbanken för att bidra med ett mer strategiskt perspektiv i det internationella samarbetet.

Bankgemensamma områden

- Riksbanken påbörjade arbetet med att verkställa sin strategiska plan med fyra strategiska förflyttningar under perioden 2024–2027.
- It-verksamheten utökades med ny kompetens inom cybersäkerhet, it-arkitektur och dataanalys för att stödja nya arbetssätt.
- Riksbanken inledde ett strategiskt samarbete med AI Sweden för att stärka sin AI-kompetens och utveckla erfarenhetsutbytet med andra myndigheter och företag.
- Förtroendet för Riksbanken ökade från 38 procent under 2023 till 51 procent under 2024.
- Vid årets slut var 537 personer anställda vid Riksbanken (482 årsarbetskrafter).
- Under 2024 påbörjades stamreoveringen av Riksbankshuset och tekniska förstudier initierades inför reoveringen av huset som invigdes 1976.

Riksbankschefens kommentar

Penningpolitiken har kunnat ta större hänsyn till konjunkturen

Vi lämnar ett år bakom oss som fortsatte att präglas av geopolitisk oro i omvärlden och låg tillväxt i den svenska ekonomin. Men året präglades också av en kraftig omläggning av penningpolitiken, vilket bidrog till att inflationen stabiliserades nära inflationsmålet. Jag kan med glädje konstatera att vår beslutsamhet att få ned inflationen till målet gav resultat. De långsiktiga inflationsförväntningarna är också väl förankrade vid 2 procent, något som tyder på ett starkt förtroende för inflationsmålet.

Vid årets början låg KPIF-inflationen ganska nära målet på 2 procent. Men rensat för fallande energipriser var inflationen fortfarande hög och vi bedömde att penningpolitiken behövde fortsätta att vara åtstramande. Inflationen fortsatte sedan att falla samtidigt som konjunkturen mattades av. I maj bedömde vi därför att det var lämpligt att börja sänka räntan. När vi successivt kände oss alltmer trygga med att inflationen skulle stabiliseras vid målet, ökade vi takten i sänkningarna för att ge konjunkturen ytterligare stöd. Under 2024 sänkte vi styrräntan fem gånger, om sammanlagt 1,5 procentenheter, och vi lättade därmed på penningpolitiken tidigare, snabbare och mer än centralbankerna i de flesta andra jämförbara länder.

Även om man inte ska överdriva betydelsen av mötesordningen – Riksbankens direktion kan vid behov fatta beslut när som helst – så menar jag att den nya ordningen, där vi har gått från fem till åtta penningpolitiska beslutsmöten, underlättade för oss att bedriva penningpolitik i det osäkra läge som rådde under året.

Inflationen har kommit ned och Riksbankens räntesänkningar har haft effekt på de räntor som hushåll och företag möter. Eftersom penningpolitiken verkar med fördröjning kommer det positiva bidraget till efterfrågan att bli tydligare under 2025. Med detta sagt är osäkerheten om den ekonomiska utvecklingen fortfarande stor. Svensk ekonomi har ett stort utlandsberoende och det återstår att se hur till exempel en förändrad handelspolitik i USA kan komma att påverka oss. För penningpolitiken betyder det att vi noga behöver utvärdera effekterna av vår politik och vara beredda att ompröva våra planer om utvecklingen eller den samlade riskbilden skulle förändras.

Riksbankens möjligheter till självfinansiering ska stärkas för att värna oberoendet

I mars lämnade Riksbanken in en framställning till riksdagen om återställning av eget kapital eftersom det var lägre än den lagstadgade miniminivån. Riksdagen beslutade före sommaren om ett kapitaltillskott till Riksbanken om 25 miljarder kronor. I slutet av 2024 fattade riksdagen även beslut om ändringar

i riksbankslagen som bland annat innebär förändringar för Riksbankens finansiering. Från och med den 1 januari 2025 har Riksbanken bland annat möjlighet att kräva att kreditinstitut håller räntefri inlåning i Riksbanken om Riksbankens eget kapital är lägre än målnivån. Jag välkomnar dessa justeringar som värnar Riksbankens oberoende och visar på ett starkt parlamentariskt stöd för principen om en självständig centralbank. Under hösten initierade vi utredningar om hur vi kan stärka självfinansieringen. Vi gör också förberedelser för att införa ett inlåningskrav under andra halvåret 2025 och vi kommer att föra en dialog med berörda parter om utformningen av detta krav.

Ett annat beslut av principiell betydelse under året rör Riksbankens långsiktiga innehav av svenska värdepapper. Direktionen beslutade i november att Riksbankens innehav av svenska nominella statsobligationer på sikt ska uppgå till ett nominellt belopp om 20 miljarder kronor – detta för att bevara en god förmåga att snabbt handla med svenska statsobligationer. De försäljningar som påbörjades under 2023 beräknas därmed upphöra i slutet av 2025.

God finansiell motståndskraft i det finansiella systemet

Riksbanken bedömde i båda stabilitetsrapporterna att det svenska finansiella systemet fungerade väl, trots global marknadsoro och ökad geopolitisk osäkerhet. Tidigare sårbarheter, som bankernas exponering mot kommersiella fastigheter och hushållens höga skuldsättning, fanns dock kvar. Därför betonade vi att det inte vore hållbart att förändra till exempel amorteringskrav och bolånetak på ett sådant sätt att hushållens skuldsättning fortsätter att öka.

Stora delar av det förebyggande arbetet och de regelverk som vi har att förhålla oss till utarbetas i samarbete mellan länders centralbanker. Riksbanken har god insikt i detta arbete tack vare deltagandet i bland annat Baselkommittén för banktillsyn, kommittéer inom Banken för internationell betalningsutjämning (BIS), Europeiska centralbankssystemet och Europeiska systemrisknämnden.

Riksbanken deltog även i flera nationella och internationella samverkansprojekt där vi testade det finansiella systemets motståndskraft mot cyberattacker. Vi förberedde oss också för att från och med 2025 axla ett nytt uppdrag från riksdagen om att övervaka finansiella risker i bankernas it-system enligt EU:s så kallade DORA-förordning om digital operativ motståndskraft.

Riksbanken öppnar för fler aktörers realtidsbetalningar

De tekniska system som krävs för att möjliggöra betalningar är centrala för att samhället ska fungera. Riksbanken arbetar därför ständigt för att minimera risker och för att behålla allmänhetens höga förtroende för det svenska betalningssystemet. Det gör vi bland annat genom att delta i det omfattande internationella utvecklingsarbete som pågår och genom att ha ett starkt skydd mot cyberangrepp och andra störningar.

Framtidens infrastruktur för massbetalningar förväntas hantera fler realtidsbetalningar. I Sverige utgör till exempel Swish en sådan tjänst för betalningar av lägre belopp mellan privatpersoner, företag och myndigheter. Jag är stolt över att Riksbanken under året bidragit till att modernisera betalningsinfrastrukturen. Detta är ett viktigt utvecklingsarbete för att kunna möta de stora förändringar som vi kan vänta oss inom en fem- till tio-årsperiod. I mars kunde Swish ansluta sig till Riksbankens betalningssystem RIX-INST – den bakomliggande infrastrukturen som behövs för dessa betalningar. I november öppnade vi för fler typer av omedelbara betalningar. Vi hoppas förstås att marknaden nu skapar de tjänster för omedelbara betalningar som privatpersoner och företag efterfrågar. Utöver utvecklingen av tjänsterna ställer driften nya krav på Riksbankens förmåga att ge service dygnet runt, även i krislägen.

Samtidigt kunde vi under 2024 se att kontanter och manuella betaltjänster fortsatte att ersättas av kort och mobiltelefon- och internetjänster. Detta ledde till att betalningarna blev snabbare, smidigare och billigare men också till att sårbarheten ökade hos vissa grupper och i kontantförsörjningskedjan. Riksbanken påtalade därför att det behövs lagstiftning som stärker kontanternas ställning och att både offentliga och privata aktörer behöver göra mer för att stärka betalningssystemets motståndskraft.

Beredskap och utökad förmåga att utföra vårt uppdrag

Den geopolitiska osäkerheten medför att det blir än viktigare att centralbanker kan hantera både tidigare kända och nya hot mot det finansiella systemet. Vi utökade därför vår bevakning av geoeconomiska trender och avvikelser som kan inverka på vårt uppdrag, stärkte vår cybersäkerhet och gjorde insatser för att höja vår förmåga att upptäcka och möta desinformation. Vi stärker också våra relationer och vår samverkan med andra relevanta myndigheter.

Ett genomgående tema i verksamheten under 2024 var arbetet med vår uppgift att stärka vår förmåga att motverka allvarliga störningar i det finansiella systemet och att säkerställa att allmänhetens betalningar fungerar både under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap. I början av året trädde Riksbankens föreskrifter och allmänna råd i kraft med krav på företag av särskild betydelse för genomförandet av betalningar. Vi samordnade vårt arbete med dessa företag, vilket förbättrade både Riksbankens och allmänhetens krisberedskap. Vi etablerade till exempel en ledningsfunktion för samordning, som inkluderar de privata aktörerna och som kan aktiveras om något stör möjligheterna att genomföra betalningar.

Internt på Riksbanken vidareutvecklade vi vår krigsorganisation och analyserade vår samhällsviktiga verksamhet för att få bättre överblick över och kunskap om våra viktiga resurser, som personal och system. Riksbanken har, som en del av Sveriges totalförsvar, en framåtlutad inställning till att öva krishantering, ofta i samarbete med andra myndigheter.

Internationellt samarbete som bidrar till ständiga förbättringar

Riksbanken fortsatte att delta i internationella organisationer där vi utbytte information, påverkade globala standarder och byggde strategiska kontakter.

Jag kunde dessutom följa upp mitt besök i Kiev 2023 med en inbjudan till min ukrainska centralbankschefskollega att besöka Riksbanken för att följa vår penningpolitiska process. Vi kunde då också fortsätta att lära oss av Ukrainas erfarenheter av att upprätthålla centralbankens verksamhet under snart tre år av aggressioner från Ryssland. Riksbanken utökade även sitt samarbete inom beredskapsområdet med centralbankerna i Norden och Baltikum där vi bland annat medverkade i en stabilitetsövning tillsammans med ett trettiotal myndigheter.

Riksbankens engagemang i internationella forum gör skillnad. Under 2024 blev jag utsedd till ordförande för Baselkommittén för banktillsyn, förste vice riksbankschef Anna Breman utsågs till ledamot i styrkommittén för Network for Greening the Financial System (NGFS) och vice riksbankschef Aino Bunge utsågs till vice ordförande i Europeiska systemrisknämndens (ESRB) tekniska kommitté. Det internationella sekretariat som vi inrättade under hösten ska bland annat utveckla Riksbankens centralbankssamarbeten och öka den interna kunskapsspridningen.

Verksamhetsutveckling och renovering av huvudkontoret i fokus

Under året påbörjade vi det långsiktiga arbetet med att utveckla vår verksamhet utifrån en ny strategisk plan för perioden 2024–2027. Med visionen att vara en öppen och stabil centralbank i framkant är vårt fokus att förbättra våra förmågor inom bland annat dataanalys, artificiell intelligens och beredskap.

Mina direktionskollegor och jag besökte under 2024 fjorton städer. Vi fortsatte upplägget att förlägga ett penningpolitiskt beslutsmöte på annan ort, dels för att göra Riksbanken synlig i hela landet, dels för att utveckla vår beredskap att leda verksamheten från annan ort. Denna gång föll valet på Falun där Riksbanken öppnade sitt första kontor 1693.

När det gäller Riksbankens huvudkontor i Stockholm genomgår byggnaden nu en mångårig renovering. Renoveringen är omfattande och krävande att utföra i och med att den snart 50-åriga byggnaden står för både höga antikvariska värden och säkerhetsvärden, samtidigt som den fortfarande måste vara tillgänglig och erbjuda en god arbetsmiljö.

Så här i början av det nya året vill jag passa på att tacka mina kollegor i direktionen och i fullmäktige för ett givande samarbete under förra året. Jag riktar ett särskilt tack till Martin Flodén för hans fina insatser under elva år som direktionsledamot. På hela direktionens vägnar vill jag avslutningsvis rikta ett varmt tack till samtliga medarbetare för era professionella insatser och ert stora engagemang.

Erik Thedén

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Organisation och ledning

Sveriges riksbank är en myndighet under riksdagen. Riksdagen utser ledamöterna i fullmäktige. Riksbanksfullmäktige utser i sin tur ledamöterna i Riksbankens direktion. Direktionen ansvarar för bankens verksamhet och utser avdelningscheferna.

Riksbanksfullmäktige

Fullmäktige består av elva ledamöter och lika många suppleanter. Dessa utses av riksdagen efter allmänna val för en mandatperiod på fyra år. Den nuvarande fullmäktige utsågs efter valet 2022. Fullmäktige väljer inom sig ordförande och vice ordförande.

Fullmäktige har under året bestått av följande ledamöter: Bo Broman (ordförande), Tomas Eneroth (vice ordförande), Susanne Ackum, Martin Kinnunen, Annelie Karlsson, Hans Birger Ekström, Hans Hoff, Mattias Karlsson, Jonas Jacobsson Gjörtler, Emma Lennartsson och Mats Odell. Suppleanter under samma period har varit Lena-Karin Lifvenhjelms, Mathias Tegnér, Malin Löfsjögård, Linda Lindberg, Ulla Andersson (till och med den 15 januari), Ali Esbati (från och med den 16 januari), Maria Plass, Peter Helander, Martin Selander (till och med den 8 april), Eric Westroth (från och med den 9 april), Katarina Brännström, Ulf Holm och Hanne Clivemo.

Riksbanksfullmäktiges uppgifter

Fullmäktige utser ledamöterna i Riksbankens direktion och beslutar om deras löne- och anställningsvillkor. Fullmäktige följer direktionens arbete, dels genom att ordföranden och vice ordföranden närvarar på direktionsmötena, dels genom en extern revisor som granskar direktionens arbete och rapporterar resultatet av granskningarna till fullmäktige. Fullmäktige följer även Riksbankens verksamhet och beslutar om disposition av årets resultat.

Fullmäktige lämnar remissyttranden inom sitt ansvarsområde och har också möjlighet att lämna synpunkter innan direktionen gör framställningar till regeringen eller riksdagen. Fullmäktige ska underrätta riksdagens finansutskott om frågor av större betydelse och regelbundet, eller på begäran, redovisa sina iakttagelser till utskottet.

För fullmäktiges verksamhetsberättelse 2024, se 2024:25/RB2.

Riksbankens direktion

Riksbankens direktion ska bestå av fem ledamöter med mandatperioder på fem eller sex år. Fullmäktige utser en ordförande i direktionen (riksbankschefen).

Övriga fyra ledamöter är vice riksbankschefer. Fullmäktige bestämmer i vilken ordning de vice riksbankscheferna ska tjänstgöra i riksbankschefens ställe.

Direktionens uppgifter

Direktionen ansvarar för Riksbankens verksamhet och för att se till att den bedrivs i enlighet med riksbankslagen. Direktionen beslutar om Riksbankens arbetsordning, verksamhetsplan och föreskrifter. Direktionen beslutar även om frågor av principiell karaktär eller större betydelse, som penning- och valutapolitik och strategiska frågor inom områdena finansiell stabilitet, betalningar och Riksbankens tillgångsförvaltning. Direktionen beslutar kollektivt. Riksbankschefen sköter den löpande verksamheten enligt riksbankslagen och de direktiv och riktlinjer som direktionen fattar beslut om.

Direktionen ska regelbundet, eller på begäran, för riksdagens finansutskott redogöra för Riksbankens penningpolitik och övrig verksamhet.

Direktionens ledamöter

Erik Thedéen

Erik Thedéen är riksbankschef och ordförande i direktionen. Han tillträdde tjänsten den 1 januari 2023 för en mandatperiod på sex år.

Erik Thedéen är ledamot i Europeiska centralbankens (ECB) allmänna råd och ledamot i styrelsen för Europeiska systemrisknämnden (ESRB). Han är ledamot i styrelsen för Banken för internationell betalningsutjämning (BIS) och ledamot i styrelsens administrativa kommitté. Han är ordförande i BIS Baselkommittén för banktillsyn och medlem i BIS-kommittéerna Economic Consultative Committee och Global Economy Meeting. Han är också ledamot i BIS Innovation Hub Advisory Committee.

Erik Thedéen är också Sveriges representant i Internationella valutafondens (IMF) guvernörsstyrelse. Han deltar vid de informella mötena med EU-ländernas ekonomi- och finansministrar och centralbankschefer (Ekofinrådets informella möten). Erik Thedéen är dessutom ledamot i det nordisk-baltiska makrotillsynsforumet och deltar på de nordiska centralbanksmötena. Han är medlem i det svenska finansiella stabilitetsrådet.

Anna Breman

Anna Breman är sedan den 2 september 2022 förste vice riksbankschef. Hon tillträdde sin post som vice riksbankschef den 1 december 2019 för en mandatperiod på sex år. Hon är riksbankschefens ställföreträdare i ECB:s allmänna råd. Till och med den 22 maj deltog hon i Riksbankens arbete i IMF och representerade Riksbanken i Nordisk-baltiska monetära och finansiella kommittén. Anna Breman är medlem i Network for Greening the Financial System (NGFS) och ingår sedan april 2024 i dess styrkommitté. Sedan den 22 maj representerar hon Riksbanken i Bellagiogruppen och i arbetsgruppen Working Party 3 för Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD).

Per Jansson

Per Jansson är vice riksbankschef. Han tillträdde posten den 1 januari 2012. Sedan dess har han fått sitt mandat förlängt två gånger, senast i augusti 2021 med ytterligare sex år som löper fram till och med den 31 december 2027. Han representerar Riksbanken i EU:s ekonomiska och finansiella kommitté och är medlem i BIS Committee on the Global Financial System samt deltar i mötena för de nordiska vice centralbankscheferna. Per Jansson är också riksbankschefens ställföreträdare i BIS.

Martin Flodén

Martin Flodén var vice riksbankschef fram till den 21 maj 2024. Han tillträdde posten den 22 maj 2013 för en mandatperiod på fem år. Den 16 februari 2018 fick han ett förlängt mandat med ytterligare sex år. Han representerade Riksbanken i OECD:s arbetsgrupp Working Party 3, BIS Baselkommitté för banktillsyn (BCBS) och Bellagiogruppen. Martin Flodén deltog också i Financial Stability Board (FSB) Regional Consultative Group for Europe.

Aino Bunge

Aino Bunge är vice riksbankschef. Hon tillträdde posten den 1 december 2022 för en mandatperiod på sex år. Aino Bunge är Riksbankens representant i BIS Committee on Payments and Market Infrastructures. Hon är vice ordförande i ESRB:s Advisory Technical Committee och ledamot i ECB:s European Retail Payments Board. Aino Bunge representerar också Riksbanken i Central Bank Digital Currencies Coalition som är ett samarbete mellan BIS, Riksbanken och sex andra centralbanker.

Anna Seim

Anna Seim är vice riksbankschef. Hon tillträdde posten den 22 maj 2024 för en mandatperiod på sex år. Hon deltar i Riksbankens arbete i IMF och representerar Riksbanken i Nordisk-baltiska monetära och finansiella kommittén, FSB:s Regional Consultative Group for Europe samt ECB:s High Level Task Force on Integrated Reporting Framework.

Direktionens sidouppdrag

Om en direktionsledamot vill ta ett uppdrag vid sidan om anställningen vid Riksbanken, ska detta godkännas av fullmäktige och prövas vartannat år. Erik Thedéen är ledamot i Studieförbundet Näringsliv och Samhälles förtroenderåd och ledamot i styrelsen för Toronto Centre. Anna Breman är ledamot i Advisory Board, ett rådgivande organ i Swedish House of Finance, och ledamot i Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien. Hon ingår också i Advisory Board's MSC-program vid Handelshögskolan i Stockholm. Aino Bunge är ledamot i styrelsen för Institutet för internationell ekonomi vid Stockholms universitet. Martin Flodén hade som vice riksbankschef under 2024 ett uppdrag som research fellow vid Centre for Economic Policy Research.

Under en karensperiod på ett år efter att ledamotens anställning har upphört behövs fullmäktiges medgivande för vissa anställningar eller uppdrag. Fullmäktige har godkänt att Martin Flodén under sin karensperiod har uppdrag som ledamot i Riksgäldens vetenskapliga råd och ledamot i Finansinspektionens styrelse samt att han bidrar till en ny utredning om Sverige och valutaunionen på uppdrag av Stiftelsen Fritt Näringsliv. Fullmäktige godkände också den 19 april att Martin Flodén tillträdde en anställning som professor vid Stockholms universitet den 1 oktober 2024.

Sammanträden och remisser

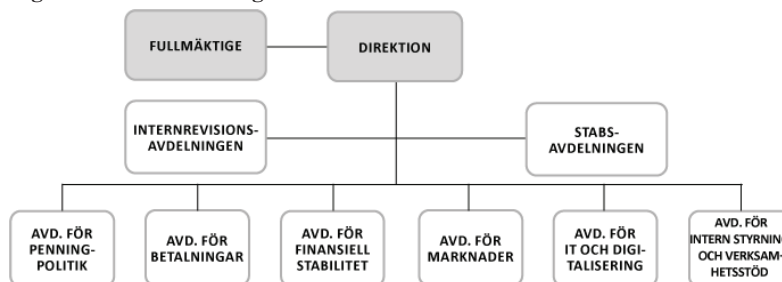
Under 2024 höll direktionen totalt 30 sammanträden, varav 8 var penningpolitiska möten. Därutöver fattade direktionen nio beslut per capsulam. Riksbankschefen och direktionen besvarade 35 remisser under året (se förteckning över Riksbankens besvarade remisser i bilaga 3).

Riksbankens organisation

Riksbanken var under 2024 organiserad i åtta avdelningar (se figur 1 och bilaga 1). Riksbankens ledningsgrupp bestod under året av cheferna för samtliga avdelningar, utom av chefen för internrevisionsavdelningen, och av chefsjuristen, HR-chefen samt kommunikationschefen. Chefen för internrevisionsavdelningen och chefen för riskenheten får närvara vid ledningsgruppens sammanträden i den mån de anser att det behövs. Chefen för stabsavdelningen är ledningsgruppens ordförande.

Avdelningen för marknader omorganiserades under året för att tydligare kunna fokusera på utvecklingsarbete. I och med att stabsavdelningen fått större ansvar för Riksbankens arbetssätt flyttades under året HR-frågor från avdelningen för intern styrning och verksamhetsstöd till stabsavdelningen. Vid stabsavdelningen inrättades likaså ett internationellt sekretariat som ska främja en mer strategisk prioritering av Riksbankens internationella engagemang.

Figur 1 Riksbankens organisation

Verksamhet och strategi

Riksbankens strategiska plan utmynnar i fyra större förflyttningar i våra arbetssätt som ska genomföras under fyra år. En av dem handlar om utökade satsningar på data och teknik för att utveckla våra analyser och en handlar om att fokusera på att skapa mer effektiva arbetsformer. En tredje förflyttning avser en uppbyggnad av Riksbankens beredskap, som var påbörjad sedan tidigare men som fått ännu högre prioritet. Den fjärde förflyttningen handlar om samarbeten och ska bland annat göra det möjligt för Riksbanken, som en relativt liten centralbank, att klara de andra tre.

Flera olika delar av verksamhetsstyrningen sågs över under året. Syftet var att skapa goda förutsättningar att nå målen i vårt uppdrag och i den nya strategiska planen. Som exempel kan nämnas en ny modell för verksamhetsplanering, en översyn av budgetstyrningen samt ett förtydligande av avdelningschefernas ansvar och av verksamhetens mål och indikatorer.

Tidigare påbörjade infrastrukturprojekt krävde också hög prioritet och stora insatser. Det handlade inte minst om stora projekt på betalningsområdet, men även om större fastighetsprojekt: renoveringen av huvudkontoret tillsammans med etableringen av ett nytt kontor under renoveringen och av nya depåer.

Riksbanken bedömer att årets fokus på verksamhetsutveckling kommer att förbättra förutsättningarna att bedriva en effektiv och ändamålsenlig verksamhet som bidrar till en stark och säker ekonomi.

Riksbankens uppdrag

Lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank (riksbankslagen), reglerar mål, uppgifter och befogenheter för Riksbankens olika ansvarsområden.

Prisstabilitet är det överordnade målet för verksamheten och Riksbanken ska ta hänsyn till den realekonomiska utvecklingen utan att åsidosätta prisstabilitetsmålet. Riksbanken ska även bidra till att det finansiella systemet är stabilt och effektivt samt se till att allmänheten kan göra betalningar även under fredstida krissituationer och höjd beredskap.

Vidare ska Riksbanken enligt riksbankslagen förvalta sina tillgångar med låg risk och fästa särskild vikt vid att förvaltningen främjar en hållbar utveckling. Riksbanken ska eftersträva hög effektivitet i sin verksamhet och hushålla väl med statens medel.

Riksbanken omarbetade under året sina verksamhetsområden med tillhörande mål och indikatorer för att få bättre överensstämmelse med riksbankslagen och Riksbankens strategiska plan (2024–2027). Verksamheten för 2025 planeras utifrån de uppdaterade styrdokumenterna.

Årsredovisningen utgör ett underlag för granskning av Riksbankens verksamhet. Riksrevisionen har i uppdrag att årligen granska Riksbankens årsredovisning med balans- och resultaträkningen och att undersöka om verksamheten följer tillämpliga föreskrifter. Riksdagens finansutskott följer upp och utvärderar Riksbanken med fokus på hur effektiv verksamheten är och hur väl

Riksbanken uppfyller sina lagstadgade mål. Fullmäktige har en revisionsfunktion som granskar direktionens arbete.

Årsredovisningens disposition

Sveriges riksbank är en självständig myndighet under riksdagen och ska årligen lämna en årsredovisning till riksdagen, Riksrevisionen och fullmäktige (8 kap. 4 § riksbankslagen).

I förvaltningsberättelsen för 2024 redovisas penningpolitiken och den övriga verksamheten i sex kapitel med utgångspunkt i de allmänna bestämmelser som anges i riksbankslagen med påföljande redogörelser utifrån Riksbankens uppgifter och befogenheter. I kapitlet Bankgemensamma områden redovisas olika avdelningars verksamhetsstödjande funktioner. Även här utgår redovisningen från de uppgifter och befogenheter som anges i lagen.

Nedan följer en samlad redogörelse för hur verksamheten bedrivs med utgångspunkt i den strategiska plan som gäller för perioden 2024–2027.

Riksbankens vision och strategi

I december 2023 fattade direktionen beslut om en strategisk plan för de kommande fyra åren (2024–2027). Utgångspunkten för strategin är Riksbankens uppdrag, som formulerats som fyra övergripande mål: prisstabilitet, ett stabilt och effektivt finansiellt system, säkra, effektiva och tillgängliga betalningar samt hög beredskap. För att främja arbetet med att uppnå dessa mål valde Riksbanken att formulera en ny vision och fyra strategiska förflyttningar. Dessa visar Riksbankens ambitionsnivå och ligger till grund för utvecklingsarbetet de närmaste fyra åren.

Vision: En öppen och stabil centralbank i framkant

Riksbankens vision är att vara en öppen och stabil centralbank i framkant. Det innebär att Riksbanken ska vara

- öppen, i bemärkelsen transparent och tydlig, att Riksbankens arbete ska vara lätt att utvärdera, att vi har en öppen kommunikation anpassad till våra målgrupper och aktivt söker nya typer av samarbetsformer
- stabil, för att kunna möta osäkerhet och förändringar samtidigt som vi bevarar tillförlitligheten i våra analyser och säkrar leveransen av våra tjänster, i normalläge såväl som under fredstida krissituationer eller vid höjd beredskap
- i framkant, för att lägga fast en hög ambitionsnivå, att ligga i framkant bland centralbanker inom de områden som är viktiga för att vi ska uppnå våra mål.

Fyra strategiska förflyttningar

För att styra verksamhetsutvecklingen mot visionen och uppnå de övergripande målen har Riksbanken formulerat fyra strategiska förflyttningar som ska prägla vår verksamhet de närmaste fyra åren. Riksbanken ska

- kraftsamla kring datas potential
- bygga förmågor som ökar handlingskraften
- stärka beredskapen i hela det finansiella systemet
- etablera samarbeten för att stärka våra förflyttningar.

Kraftsamla kring datas potential

Att utnyttja framtidens möjligheter till bättre analys av data är helt avgörande för att Riksbanken ska kunna ligga i framkant på centrala områden. Inflationsuppgången 2022 visade att vi behövde förstärka vår förmåga att ta in data som snabbt kan visa vilka förändringar som det är troligt att de kommer att inträffa. Det analysprogram som Riksbanken initierade 2022 för att förstärka Riksbankens data- och analysmiljö har höjt organisationens kompetens när det gäller vilka datakällor, modeller och arbetsmetoder som kan användas för att ytterligare förbättra analyser och minska beroendet av externa leverantörer av it-tjänster. Under 2024 fortsatte olika kompetenser att samarbeta i team för att effektivisera dataflöden. En ny data- och analysplattform byggdes, med en bankgemensam datasjö som successivt fylls på med data, vilket möjliggör bättre analyser.

Under året prövades artificiell intelligens (AI) på några områden, till exempel för att undersöka om tekniken kan underlätta arbetet med interna nyhetsbrev, frågor och svar, sammanfattningar av nyheter, sökningar i interna regelverk eller för att identifiera trender i olika centralbankers publicerade tal. Riksbanken inledde dessutom ett strategiskt samarbete med AI Sweden för att stärka AI-kompetensen, bättre följa utvecklingen och utveckla erfarenhetsutbytet med andra myndigheter och företag.

Bygga förmågor som ökar handlingskraften

En snabbväxande omvärld kräver nya förmågor och ökad handlingskraft. I förflyttningen ingår att utforska hur mer agila arbetsmodeller skulle kunna öka effektiviteten. Fler medarbetare använder de digitala verktyg som analysprogrammet har introducerat för att arbeta tvärfunktionellt och agilt. Detta har bidragit till snabbare resultat i utvecklingsarbetet, och förhoppningen är att det leder till både mer nöjda medarbetare och bättre möjligheter att rekrytera nya talanger med hög kompetens.

Under 2024 fokuserade vi dock i första hand på mer grundläggande byggsstenar. Det handlade bland annat om att se över ledningsgruppens sammansättning och arbetssätt, strukturen på det interna beredningsarbetet samt budgetstyrningen. Vi gjorde också en översyn av befattningarna avdelningschef och biträdande avdelningschef i syfte att renodla och tydliggöra rollerna. Av-

delningschefen har fått ett tydligare strategiskt fokus på bankövergripande frågor och ledarskapsutveckling, medan den biträdande avdelningschefen hantlar mycket av avdelningens interna verksamhet. För att skapa en tydligare ansvarsfördelning mellan ledningsgruppen och kommittéer med tematiskt beredningsansvar omarbetade vi kommittéstrukturen under hösten. De två kommittéer som nu finns är beredande utskott till direktionen eller Riksbankens ledningsgrupp i frågor om verksamhetsutveckling, respektive intern styrning och kontroll samt riskarbete. Därtill introducerades under året en ny modell för verksamhetsplanering som ska tydliggöra bankens utvecklingsarbete och ge bättre förutsättningar att löpande göra prioriteringar, på såväl enhets- och avdelningsnivå som riksbanksövergripande nivå.

Utöver de satsningar som nämnts ovan ingår en kulturell dimension i strategin. Den handlar om bankens arbetskultur och om att skapa så bra förutsättningar som möjligt för en nyfiken, modig och lärande organisation. Under 2024 hade Riksbanken ett samarbete med Handelshögskolan som ledde en utbildning om att leda i förändring och om att hantera dilemman i verksamheten.

Stärka beredskapen inom hela det finansiella systemet

Riksbanken har i uppdrag att stärka beredskapen inom det finansiella systemet. Det innebär att vi ska ha god förmåga att både upprätthålla vår egen samhällsviktiga verksamhet och bidra till ett stabilt och effektivt finansiellt system i stort. Denna strategiska förflyttning ska stärka vår kapacitet och få den att utvecklas med fokus på hela det finansiella systemets förmåga, inte bara på Riksbankens beredskap.

Förflyttningen innefattar även att utveckla beredskapen inom området finansiell stabilitet så att Riksbanken alltid är redo att sätta in de åtgärder som krävs för att hantera störningar i det finansiella systemet. Under året omfattade arbetet på det området bland annat en stor nordisk-baltisk krisövning. Dessutom upprättades ett internt nätverk för att följa trender och avvikelser inom geoekonomin, det vill säga en stats försök att påverka en annan stats agerande med ekonomiska instrument, som en del av vår redan pågående omvärldsbevakning. På så sätt stärker vi vår förmåga att genomföra våra uppdrag och bidrar till att stärka totalförsvaret.

Slutligen ingår det i denna förflyttning att utveckla ett starkt och ständigt uppdaterat skydd mot hot i informationsmiljön. Relaterat till detta fick Riksbanken under året i uppdrag av riksdagen att övervaka och samordna tester av finansiella aktörers motståndskraft mot digitala angrepp i enlighet med EU:s DORA-förordning (förordning (EU) 2022/2554). Under 2024 har initiativ tagits för att se över styrningen av Riksbankens säkerhet, ett arbete som bland annat ska resultera i ett uppdaterat säkerhetsledningssystem.

Etablera samarbeten för att stärka våra förflyttningar

Den fjärde och sista förflyttningen i den strategiska planen har inget eget syfte utan ska göra de tidigare nämnda förflyttningarna möjliga. Riksbanken är en

jämförelsevis liten centralbank och för att klara av visionens höga ambitionsnivå, att vara i framkant, måste Riksbanken dra nytta av den kunskap och erfarenhet som finns tillgänglig.

Det innebär att på ett strukturerat sätt använda existerande centralbanks-samarbeten eller etablera nya för att samla och bidra med kunskap inom Riksbankens verksamhetsområden. Det innefattar även att öka samarbetet med andra myndigheter, med den akademiska världen och med den privata sektorn, för att lära av varandra, främja vår kompetensförsörjning och undersöka möjligheter till nya data- och tekniksamarbeten.

Det nyinrättade internationella sekretariatet vid stabsavdelningen ska bland annat vara en plattform för att ytterligare utveckla både centralbankssamarbeten och kunskapsspridning internt. Utvecklingen inom beredskapsområdet har inneburit många nya samarbeten, såväl med andra myndigheter som med privata företag. Under 2024 inledde Riksbanken dessutom, som tidigare nämnts, ett strategiskt partnerskap med AI Sweden.

Intern styrning och kontroll samt riskhantering

Riksbankens interna styrning och kontroll (ISK) säkerställer att vi som myndighet, med rimlig säkerhet, fullgör våra uppgifter samt uppnår målen och de krav som ställs på verksamheten enligt riksbankslagen, till exempel att hålla väl med statens medel (1 kap. 7 § riksbankslagen).

Direktionen är ytterst ansvarig för att det finns en ISK och presenterar i årsredovisningen sin bedömning av om denna är betryggande. Bedömningen utgår från riksbankslagens definition av ISK som en process där momenten riskanalys, kontrollåtgärder, uppföljning och dokumentation ingår (se även Bedömning av intern styrning och kontroll).

En central del i detta arbete är att säkerställa att verksamheten har en ändamålsenlig riskhantering. Ansvarsfördelningen för riskhanteringen följer en princip om tre ansvarslinjer. I den första ansvarslinjen ansvarar varje verksamhet för den löpande riskhanteringen.

Den andra ansvarslinjen består av att en oberoende riskenhets enhet definierar ramar och metoderna för riskhanteringen. Riskenhets enheten ska även övervaka och kontrollera att verksamheten i första ansvarslinjen följer dessa ramar och hanterar sina risker på ett ändamålsenligt sätt. Riskenhets enheten rapporterar tertialvis sin bedömning av ett urval väsentliga risker, åtgärder och incidenter till direktionen. Vidare gör den årligen en samlad bedömning av Riksbankens arbete inom intern styrning och kontroll. Båda dessa utgör underlag för direktionens bedömning av ISK.

Den tredje ansvarslinjen består av en oberoende internrevision, direkt underställd direktionen, som granskar utvalda delar av Riksbankens ISK, inklusive riskenhets enhets arbete och Riksbankens riskhantering. Internrevisionens granskningar utgör viktiga underlag inför direktionens bedömning av ISK. Un-

der 2024 genomfördes till exempel granskningar av ISK inom vissa av bankens it-processer, processer för kontanthantering och interna administrativa processer.

Under 2024 tog Riksbankens ledningsgrupp fram en övergripande riskanalys för verksamheten. Syftet var att få en gemensam bild av och förståelse för verksamhetens mest aktuella risker och vilka åtgärder som behöver sättas in för att hantera dessa risker. Vidare inrättade stabschefen en kommitté för att bereda frågor om ISK samt riskhantering.

Riksbankens icke-finansiella risker ökade

Icke-finansiella risker avser risker som är ett hot mot Riksbankens verksamhet, tillgångar eller anseende, till följd av icke ändamålsenliga eller otillräckliga interna processer eller rutiner, mänskliga fel, fel och brister i system eller externa händelser. Arbetet med icke-finansiella risker följer riskhanteringsprocessens steg: identifiera, värdera, hantera, följa upp, rapportera och kommunicera.

Under 2024 låg fokus på att etablera mer användarvänliga verktyg och metoder för Riksbankens riskhantering och vi påbörjade arbetet med att införa en teknisk lösning för riskhantering. Vidare vidtog Riksbanken olika åtgärder för att minska riskerna kopplade till informationshantering, till exempel utbildningsinsatser samt uppdatering av styrdokument. Den sammantagna nivån för icke-finansiella risker bedömdes öka något jämfört med 2023, bland annat till följd av det osäkra omvärldsläget samt ökade risker relaterade till den pågående renoveringen av Riksbankshuset. Hanteringen av dessa risker var i särskilt fokus under året.

Riksbankens finansiella risker minskade

De finansiella riskerna utgörs av marknadsrisk, kreditrisk och likviditetsrisk. Dessa risker följs upp inom avdelningen för marknader, som ansvarar för den dagliga riskkontrollen, medan riskenheten ansvarar för en övergripande och oberoende riskkontroll.

De finansiella riskerna minskade under året. Detta berodde på att Riksbanken fortsatte att minska sitt nominella innehav av svenska värdepapper och på en stabiliserande utveckling på de finansiella marknader som Riksbanken investerar i. Det svenska värdepappersinnehavet minskade som en följd av penningpolitiska beslut att inte återinvestera de värdepapper som förfaller och att aktivt sälja värdepapper i kronor.

Sammantaget medförde åtgärder och marknadsutveckling att framför allt marknadsrisken minskade och även att kreditrisken sjönk. När värdepappersinnehavet minskade innebar det att ränte- och kreditriskerna sjönk, samtidigt som minskade fluktuationer i de valutor och räntor Riksbanken investerar i reducerade risken att tillgångarna i utländsk valuta förlorar i värde mätt i svenska kronor.

Regelefterlevnad

Etisk timme

Det är av stor vikt att Riksbanken agerar etiskt korrekt i alla sammanhang eftersom brister i etiskt uppförande kan få stora konsekvenser för allmänhetens förtroende för både Riksbanken och dess medarbetare. För att hålla de etiska frågorna levande initierade Riksbankens ledningsgrupp konceptet etisk timme under hösten 2024 för att ge Riksbankens ledningsgrupp möjlighet att, utöver de löpande diskussionerna, två gånger per år diskutera etiska frågor på ett mer strukturerat sätt.

Riksbanken i staten

Med anledning av många nya medarbetare i kombination med en ny riksbankslag initierades under hösten 2024 projektet Riksbanken i staten som omfattar samtliga anställda. Initiativet syftar till att påminna alla anställda om den statliga värdegrunden och ge kunskaper om de krav som ställs på en myndighet. Både obligatoriska utbildningar om de regelverk som rör Riksbanken i dess egenskap av myndighet under riksdagen och mer generella seminarier syftar till öka varje medarbetares förståelse för vad det innebär att vara en tjänsteman i staten. Initiativet ska slutföras och övergå i löpande förvaltning under andra halvåret 2025.

Varaktigt låg och stabil inflation

Penningpolitiken ska enligt 2 kap. 1–3 §§ riksbankslagen uppfylla följande allmänna bestämmelser:

- Det överordnade målet för Riksbanken är att upprätthålla varaktigt låg och stabil inflation (prisstabilitetsmålet). Utan att åsidosätta prisstabilitetsmålet ska Riksbanken dessutom bidra till en balanserad utveckling av produktion och sysselsättning (realekonomiska hänsyn).
- Riksbanken ska tillämpa det växelkurssystem som regeringen har beslutat om enligt lagen (1998:1404) om valutapolitik.
- Riksbanken ska, efter riksdagens godkännande, besluta om precisering av prisstabilitetsmålet.

Riksbankens inflationsmål innebär att den årliga förändringen av konsumentprisindex med fast ränta (KPIF) ska vara 2 procent. Sedan 1992 har den svenska kronans växelkurs varit rörlig. Det innebär att växelkursen bestäms fritt på valutamarknaden.

Under 2024 stabiliserade sig inflationen successivt nära Riksbankens mål på 2 procent. Snabbt fallande energipriser bidrog till att KPIF-inflationen var tillbaka vid målet under våren och sedan också sjönk under 2 procent andra

halvåret 2024. I årsgenomsnitt uppgick KPIF-inflationen till 1,9 procent. Rensat för energipriser var inflationen i början av året fortfarande hög men avvek gradvis allt mindre från 2 procent. I december 2024 uppgick KPIF och KPIFxe, KPIF exklusive energi, till 1,5 respektive 2,0 procent. Med tanke på att inflationen låg nära inflationsmålet och de långsiktiga inflationsförväntningarna var stabila vid 2 procent bedöms måluppfyllelsen 2024 ha varit god. Samtidigt utvecklade sig realekonomin svagt och svensk ekonomi befann sig i en mild lågkonjunktur. Behovet av åtstramande penningpolitik minskade och i maj började Riksbanken sänka styrräntan, före ECB och centralbankerna i många andra länder. Förutom en paus i juni sänkte Riksbanken därefter räntan vid varje penningpolitiskt möte under 2024, med sammantaget 1,5 procentenheter. Det var en gradvis men snabb anpassning av penningpolitiken, som bidrog till ökad köpkraft för hushållen och goda förutsättningar för en konjunkturåterhämtning under 2025.

Riksbankens penningpolitiska arbete

Riksbankens direktion höll åtta penningpolitiska möten under 2024. Finansministern informerades om besluten i enlighet med 2 kap. 7 § riksbankslagen. I anslutning till vartannat penningpolitiskt beslut publicerades en penningpolitisk rapport som sammanfattar de underlag som ligger till grund för det penningpolitiska beslutet. Rapporten inkluderar prognoser för styrräntan, inflationen och andra ekonomiska variabler, och dessa prognoser sträcker sig tre år framåt i tiden. Vid övriga beslut publicerades inga nya prognoser utan ett kortare underlag, en penningpolitisk uppdatering. Uppdateringen förmedlar en bedömning av hur ny information påverkar utsikterna för konjunkturen, inflationen och penningpolitiken och en motivering till det penningpolitiska beslutet. Under året följde Riksbanken den allmänna ekonomiska utvecklingen och utvecklingen på de finansiella marknaderna i enlighet med 1 kap. 9 § riksbankslagen. Denna utveckling beskrivs närmare i de penningpolitiska rapporterna och uppdateringarna.

Riksbankens penningpolitik utvärderas av riksdagens finansutskott, och Riksbanken ska regelbundet eller på begäran lämna en redogörelse för den penningpolitiska verksamheten (11 kap. 1 § riksbankslagen). Redogörelserna presenteras dels i de penningpolitiska rapporterna och uppdateringarna, dels i ett särskilt underlag för utvärdering av penningpolitiken. I mars året efter det år som utvärderas publicerar Riksbanken detta underlag, Redogörelse för penningpolitiken. I den redogörelsen beskrivs bland annat hur inflationen och realekonomin utvecklades under det gångna året. Redogörelsen för 2024 kommer att lämnas över till riksdagen den 28 mars 2025.

Penningpolitiska beslut under 2024

I den penningpolitiska uppdateringen i **januari** konstaterade Riksbanken att inflationen hade fortsatt att sjunka under slutet av 2023. Konjunkturavmattningen i svensk ekonomi med en försvagning av arbetsmarknaden fortsatte, i

linje med Riksbankens prognos. Bortsett från energipriserna var inflationen dock alltså för hög och risken för bakslag kvarstod. Direktionen bedömde att det fortfarande var nödvändigt med en åtstramande penningpolitik för att inflationen skulle stabiliseras nära målet och för att den ekonomiska utvecklingen därmed skulle bli god framöver. Styrräntan lämnades oförändrad på 4 procent, men direktionen bedömde att risken för att inflationen skulle bita sig fast på för höga nivåer hade minskat och kommunicerade att styrräntan därför troligen skulle komma att sänkas tidigare än vad som indikerats i den föregående prognosen från november. Indikatorer tydde på att inflationstrycket skulle fortsätta att dämpas framöver, och om utsikterna för inflationen skulle fortsätta att vara gynnsamma uteslöt direktionen inte att styrräntan kunde sänkas under första halvåret 2024.

Direktionen betonade att anpassningen av penningpolitiken behövde präglas av försiktighet för att säkerställa att inflationen varaktigt skulle stabiliseras kring målet. Ny information och hur den bedömdes påverka konjunktur- och inflationsutsikterna skulle avgöra hur penningpolitiken skulle utformas framöver.

Även i **mars** beslutade direktionen att lämna styrräntan oförändrad. I den penningpolitiska rapporten framhölls att inflationstrycket fortfarande var något förhöjt men att penningpolitiken och avtagande utbudstörningar hade bidragit till att det dämpades. Inflationsförväntningarna var fortfarande väl förankrade och löneökningarna var måttliga. Inflationen hade fortsatt att sjunka, och framåtblickande indikatorer talade för att den skulle fortsätta att närma sig 2 procent. Risken för att inflationen skulle bita sig fast på för höga nivåer hade fortsatt att minska, men mot bakgrund av de senaste årens mycket höga inflation och förändrade prissättningsbeteende hos företagen ville direktionen få ytterligare bekräftelse på att inflationen var på väg att stabiliseras nära målet.

Att inflationen nu närmade sig målet samtidigt som konjunktureren var svag innebar dock att behovet av en åtstramande penningpolitik minskade. Direktionen kommunicerade därför att styrräntan troligen kunde sänkas i maj eller juni om inflationsutsikterna skulle fortsätta att vara gynnsamma. Man fortsatte att poängtera att anpassningen av penningpolitiken framöver behövde präglas av försiktighet och att Riksbankens prognos indikerade gradvisa sänkningar av styrräntan.

Inför den penningpolitiska uppdateringen i **maj** stärktes bilden av att inflationen skulle ligga nära målet även på lite längre sikt. KPIF-inflationen i mars var 2,2 procent och utfallet var lägre än Riksbankens prognos. Nedgången var bred bland undergrupperna, och både varu- och tjänstepriserna ökade långsammare än väntat. Den nya informationen tydde på att KPIF-inflationen tillfälligt kunde bli något lägre än målet senare under 2024, men detta förändrade inte bilden av inflationsutsikterna kommande år. Direktionen beslutade att sänka styrräntan med 0,25 procentenheter till 3,75 procent och kommunicerade att styrräntan kunde komma att sänkas ytterligare två gånger under andra halvåret om inflationsutsikterna skulle stå sig, i linje med prognosen i mars.

Men risker som kunde utmana den gynnsamma inflationsutvecklingen kvarstod, främst kopplade till den starka amerikanska ekonomin, den geopolitiska oron och kronans växelkurs. Direktionen betonade fortsatt att anpassningen av penningpolitiken framöver behöver präglas av försiktighet, med gradvisa sänkningar av styrräntan.

I **juni** bedömdes inflationstrycket i stora drag ha utvecklats som förväntat och styrräntan lämnades oförändrad på 3,75 procent, i linje med prognosen i mars och kommunikationen i den penningpolitiska uppdateringen i maj. Inflationsutfallet i april var marginellt högre än väntat, eftersom tjänstepriserna ökat ovanligt mycket. Framåtblickande indikatorer, som företagens prisplaner, bekräftade dock den bild av inflationstrycket som tecknats i maj. I och med att inflationen i grunden utvecklades gynnsamt, att konjunkturen bedömdes vara något svagare och att kronans växelkurs var något starkare justerades prognosen för styrräntan ned något. Direktionen signalerade nu att styrräntan kunde sänkas två eller tre gånger under andra halvåret förutsatt att inflationsutsikterna skulle stå sig.

Energipriserna väntades bli lägre än 2023 och därmed förutsågs KPIF-inflationen under enskilda månader bli något lägre än inflationen mätt med KPIFxe. Riksbanken påminde om risker som kunde få inflationen att avvika från målet och osäkerheten kring inflationsutsikterna som fortfarande talade för en gradvis anpassning av penningpolitiken.

Inför den penningpolitiska uppdateringen i **augusti** hade inflationen utvecklats som väntat och konjunkturen var svag. Bilden av att inflationen höll på att stabiliseras nära inflationsmålet hade stärkts och risken för att inflationen åter skulle bli alltför hög hade minskat ytterligare. Direktionen beslutade därför att sänka styrräntan med 0,25 procentenheter till 3,5 procent, i linje med prognosen i juni. Ny information talade dessutom för att tillväxtutsikterna i Sverige och omvärlden var något svagare än i den senast publicerade prognosen. Direktionen bedömde därför att styrräntan kunde komma att sänkas något snabbare än i bedömningen i juni. Om inflationsutsikterna skulle stå sig väntades styrräntan sänkas ytterligare två eller tre gånger före årets slut.

Förutsättningarna för en inflation i linje med målet även framöver bedömdes vara goda. De långsiktiga inflationsförväntningarna signalerade ett starkt förtroende för inflationsmålet, och löneökningarna var måttliga. Samtidigt underströk direktionen att penningpolitiken behövde anpassas gradvis. Detta skulle bidra till stabilitet och förutsägbarhet för hushåll och företag när de fattade sina ekonomiska beslut.

I den penningpolitiska rapporten i **september** konstaterade Riksbanken att det sedan våren hade skett en tydlig förskjutning av riskbilden för inflations- och konjunkturutsikterna. Risken för att inflationen skulle bli alltför hög hade successivt minskat. Samtidigt såg återhämtningen ut att gå något trögare än väntat. Svagare konjunktursignaler var också ett tema i omvärldens utveckling. Att konjunkturen skulle stärkas var viktigt i sig men också en förutsättning för att inflationen skulle kunna stabiliseras nära målet. Direktionen

bedömde därför att styrräntan skulle behöva sänkas i snabbare takt än vad Riksbanken tidigare kommunicerat. På så sätt skulle penningpolitiken ge ytterligare stöd till den ekonomiska utvecklingen, få bättre fart på återhämtningen och därigenom bidra till att få inflationen stabil nära målet.

Direktionen beslutade att sänka styrräntan med 0,25 procentenheter till 3,25 procent och kommunicerade att styrräntan kunde sänkas även vid de två återstående mötena under året om inflations- och konjunkturutsikterna skulle stå sig. Prognosen för styrräntan reviderades ned och avspeglade att en sänkning med 0,5 procentenheter vid något av de närmaste mötena kunde bli aktuell och att en eller två ytterligare sänkningar kunde komma att ske under första halvåret 2025. Dessa förändringar signalerade en relativt stor förskjutning av penningpolitiken i mer expansiv riktning, vilket bedömdes förbättra hushållens ekonomi snabbare och underlätta för företagen att investera.

Trots en förväntan hos ekonomins aktörer om ljusare tider framöver syntes ännu få tydliga tecken på en återhämtning vid den penningpolitiska uppdateringen i **november**. Den ekonomiska utvecklingen var svårbedömd, särskilt i omvärlden och inte minst efter det amerikanska valet. Svensk ekonomi bedömdes fortfarande befinna sig i en mild lågkonjunktur, den inhemska efterfrågan var fortfarande dämpad samtidigt som industrikonjunkturen såg ut att försvagas. Risker för en svagare utveckling av den globala industrikonjunkturen, och därmed även av den svenska exporten, bedömdes ha ökat. Arbetsmarknaden hade också utvecklats något svagare än väntat. Tillsammans med annan ny information om bland annat varsel, anställningsplaner och lediga platser tydde det på att arbetsmarknaden skulle fortsätta att vara svag året ut. Ovanligt låga energipriser hade resulterat i att KPIF-inflationen var under 2 procent och förväntades vara det ytterligare en tid. Den underliggande inflationen hade däremot hållit sig i närheten av 2 procent, och de långsiktiga inflationsförväntningarna var väl förankrade vid målet.

Direktionen bedömde att styrräntan behövde sänkas lite snabbare än vad man tidigare väntat sig för att konjunkturen skulle få ytterligare stöd och beslutade därför att sänka styrräntan med 0,5 procentenheter till 2,75 procent. Man kommunicerade att styrräntan kunde sänkas även vid det penningpolitiska mötet i december och under första halvåret 2025 om inflations- och konjunkturutsikterna skulle stå sig, i linje med vad som kommunicerats i september.

Trots vissa tecken på att konjunkturen var på väg att återhämta sig var den fortfarande svag i **december**. Direktionen bedömde att det var lämpligt att sänka räntan ytterligare för att ge mer stöd till återhämtningen och beslutade därför att sänka styrräntan med 0,25 procentenheter till 2,5 procent. Det betonades att räntan hade sänkts snabbt, och att en mer prövande ansats var motiverad när penningpolitiken skulle utformas framöver eftersom penningpolitiken verkar med fördröjning. Den lägre räntan väntades ge ett allt tydligare positivt bidrag till efterfrågan i den svenska ekonomin under 2025. I den penningpolitiska rapporten slog man fast att Riksbanken noga skulle utvärdera

behovet av kommande ränteförändringar i ljuset av effekten av tidigare sänkningar och förskjutningar i riskbilden kring inflations- och konjunkturutsikterna. Om utsikterna skulle stå sig kunde styrräntan komma att sänkas en gång till under första halvåret 2025.

Riksbankens måluppfyllelse 2024

Riksbankens inflationsmål innebär att direktionen siktar på att den årliga förändringen av konsumentprisindex med fast ränta (KPIF) ska vara 2 procent. Men det är inte möjligt att alltid hålla inflationen på 2 procent eftersom det hela tiden sker förändringar i ekonomin som gör att inflationen varierar på ett sätt som inte går att förutsäga med tillräcklig precision och inte heller att motverka på kort sikt. Det betyder att avvikelser från inflationsmålet enskilda år snarare är regel än undantag. I ett historiskt perspektiv var målavvikelsen exceptionellt stor 2022 och 2023 till följd av de störningar som drabbade världsekonomin, med snabbt stigande inflation som följd (se tabell 1 och diagram 1 och 2).

Riksbanken bedriver en så kallad flexibel inflationsmålspolitik, vilket innebär att man tar hänsyn även till realekonomin – men utan att åsidosätta inflationsmålet. En förutsättning för att Riksbanken ska kunna ta realekonomiska hänsyn är att hushåll och företag har förtroende för att avvikelser från målet inte blir alltför långvariga och påverkar deras förväntningar om vilken nivå på inflationen som kommer att vara den normala i ekonomin. Trots att inflationen steg till drygt 10 procent vid årsskiftet 2022/23 var de långsiktiga inflationsförväntningarna stabila nära 2 procent. Detta pekar på ett starkt förtroende för inflationsmålet även under perioden med mycket hög inflation.

Det finns inget generellt svar på frågan hur snabbt Riksbanken siktar på att föra tillbaka inflationen till 2 procent om den avviker från målet. En alltför snabb återgång från för hög inflation kan till exempel få effekter på produktion och sysselsättning som är onödigt stora, medan en alltför långsam återgång i stället kan försvaga trovärdigheten i inflationsmålet. Vid varje penningpolitiskt beslut bedömer direktionen vilken penningpolitik som är välavvägd. Eftersom det tar tid innan penningpolitiken får full effekt på inflationen och realekonomin vägleds penningpolitiken av prognoser för den ekonomiska utvecklingen. Om inflationen avviker från inflationsmålet handlar avvägningen normalt om att hitta en lämplig balans mellan hur snabbt den ska föras tillbaka och effekterna på den realekonomiska utvecklingen.

Vid den penningpolitiska avvägningen har bedömningar av osäkerheter och risker stor betydelse. År 2024 präglades omvärldsutvecklingen av krig i Europa och ökade geopolitiska spänningar i Mellanöstern. Utöver det stora mänskliga lidandet skapade konflikterna osäkerhet om energi-, livsmedels- och fraktpriser. Under året handlade osäkerheten om utvecklingen i omvärlden också om stora budgetunderskott och stigande statsskulder i USA och euroområdet, liksom om den oklara situation som följt efter politiska kriser och

valen i olika länder. Tecken på att den globala ekonomin var på väg att röra sig i en än mer protektionistisk riktning oroade.

Den penningpolitiska åtstramningen i Sverige, med höjningen av styrräntan till sammanlagt 4 procent, bidrog till en försvagad konjunktur och högre arbetslöshet. Penningpolitiken var inriktad på att inflationen åter skulle vara låg och stabil 2024 och på så sätt också skapa förutsättningar för en konjunkturåterhämtning och god ekonomisk utveckling. Med lägre inflation och stabilare inflationsutsikter under 2024 minskade behovet av åtstramande penningpolitik och i maj började Riksbanken sänka styrräntan, före centralbankerna i många andra länder där inflationen inte sjönk i lika snabb takt. Förutom en paus i juni sänkte Riksbanken därefter räntan vid varje penningpolitiskt möte under 2024, med sammanlagt 1,5 procentenheter.

KPIF-inflation stabiliserad nära målet och mild lågkonjunktur

Centralbankernas styrräntehöjningar under 2023 bidrog till att dämpa den globala ekonomiska aktiviteten, och kostnadsökningarna avtog påtagligt under 2024. Konjunkturen mattades av i stora delar av omvärlden, även om skillnaderna var stora både inom och mellan regioner. Den amerikanska ekonomin utvecklades till exempel oväntat starkt under första halvåret 2024, medan andra exportmarknader som är viktiga för Sverige, som euroområdet och Kina, uppvisade tydliga svaghetstecken. Den ekonomiska utvecklingen i omvärlden under året var sammanlagt något svagare än väntat och den nya informationen pekade på något svagare tillväxtutsikter. Underliggande mått på inflationen i euroområdet och USA föll under året och utsikterna för inflationen pekade på en fortsatt nedgång.

Efter att under två år ha varit historiskt hög uppvisade inflationen i Sverige under 2024 allt säkrare tecken på att stabiliseras kring 2 procent. I likhet med i omvärlden minskade prisökningstakten för varor och livsmedel till nära sina historiska genomsnitt. Tjänsteprisökningarna fortsatte också att minska men var fortfarande något högre än normalt, även mot slutet av året. Det förklarades framför allt av stora ökningar på priser som ändras sällan, exempelvis hyror och administrativt satta priser som avgifter för sophämtning och vatten. Dessa priser påverkades fortfarande av de kostnadsökningar som skett under 2022 och 2023, snarare än av den efterfråge- och kostnadsutveckling som skedde under 2024.

Energipriser har under de senaste åren bidragit till stora fluktuationer i inflationen. Snabbt fallande energipriser bidrog till att KPIF-inflationen var tillbaka vid målet under våren och sedan också sjönk under 2 procent andra halvåret 2024. Årsgenomsnittet för KPIF-inflationen uppgick till 1,9 procent.

Prognoserna pekade på att inflationen skulle stabiliseras kring målet under 2024. Men eftersom energipriserna föll så snabbt blev KPIF-inflationen lägre än väntat i början av året och prognoserna reviderades ned (se diagram 1 och 2). Rensat för energipriser var inflationen i början av året fortfarande hög

men avvek successivt allt mindre från 2 procent. Mer kortsiktiga prisförändringar låg också i allt högre grad nära 2 procent. Olika indikatorer, som producentpriser och företagens prisplaner, pekade på ett inflationstryck som är förenligt med målet. Allt detta stärkte bilden av att inflationen skulle stabiliseras nära inflationsmålet och pekade på allt mindre risk för att inflationen åter skulle bli för hög. Företagens prissättningsbeteende bedömdes i stort sett ha normaliserats, även om det var osäkert hur stabil denna normalisering var. De långsiktiga inflationsförväntningarna fortsatte att signalera ett starkt förtroende för målet och löneökningarna var måttliga. Eftersom inflationen låg nära inflationsmålet och de långsiktiga inflationsförväntningarna var stabila vid 2 procent bedöms måluppfyllelsen 2024 ha varit god.

Samtidigt befann sig svensk ekonomi under 2024 i en mild lågkonjunktur med ett resursutnyttjande som var lägre än normalt (se diagram 3). Reviderad statistik från Statistiska centralbyrån (SCB) visar att BNP har varit i princip oförändrad sedan slutet av 2021. Det beror till stor del på att de räntekänsliga delarna av ekonomin, som hushållens konsumtion och bostadsinvesteringarna, drabbades hårt när räntorna steg och därför utvecklades svagt. Den svenska arbetsmarknaden utvecklades visserligen starkare än väntat i början av 2024 med högre sysselsättningsgrad, men de mattades kontinuerligt av och arbetslösheten steg. Medan risken för att inflationen skulle bli alltför hög minskade väsentligt under året ökade i stället risken för att återhämtningen i den svenska ekonomin skulle dröja längre än väntat.

Mot slutet av året hade konjunkturåterhämtningen ännu inte påbörjats, men förutsättningar för en bättre utveckling under 2025 fanns på plats. I takt med att Riksbanken sänkte styrräntan sänkte svenska bolåneinstitut räntorna på sin utlåning, vilket bidrog till lägre räntekostnader för hushåll och företag. Transmissionen från styrräntan till räntorna som hushåll och företag möter följde därmed sitt historiska mönster och fungerade väl, men Riksbanken betonade att detta är något man följer noga. Med lägre inflation och räntor steg reallönerna och hushållens köpkraft under året. Förtroendet bland hushållen stärktes och indikatorer för tillväxten steg för att mot årets slut närma sig nivåer som ansågs vara förenliga med normal tillväxt. Därför bedömdes lågkonjunkturen vara nära botten, och den ekonomiska aktiviteten och därmed resursutnyttjandet i ekonomin väntades åter börja stiga i början av 2025.

Penningpolitiska lättnader under året

Centralbankerna övergick under året från att diskutera ytterligare åtstramningar till att alltmer kommunicera tidpunkter för, och sedan inleda, räntesänkningar. Förutom i Sverige sänkte centralbankerna i USA, euroområdet, Storbritannien, Kanada, Island och Nya Zeeland sina styrräntor under året. I Sverige och Kanada sänktes räntorna mest och i Sverige på kortast tid. Riksbanken lättade gradvis på penningpolitiken, genom att både sänka styrräntan och kommunicera att ytterligare sänkningar väntas framöver. Den tydliga förskjut-

ningen av riskbilden för inflations- och konjunkturutsikterna innebar att Riksbanken också lättade på penningpolitiken i en snabbare takt, särskilt under andra halvåret, än vad som var bedömningen i början av 2024 (se diagram 4).

Tabell 1 Jämförelse mellan olika inflationsmått

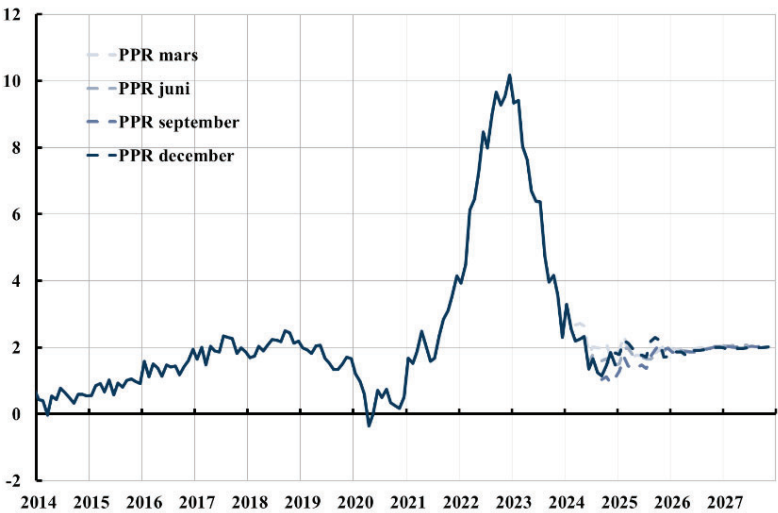
Årlig procentuell förändring, årsgenomsnitt

	2022	2023	2024
KPIF	7,7	6,0	1,9
KPIF exkl. energi	5,9	7,5	2,7

Anm.: KPIF är konsumentprisindex (KPI) med fast ränta.
Källa: SCB.

Diagram 1 KPIF och prognoser 2024

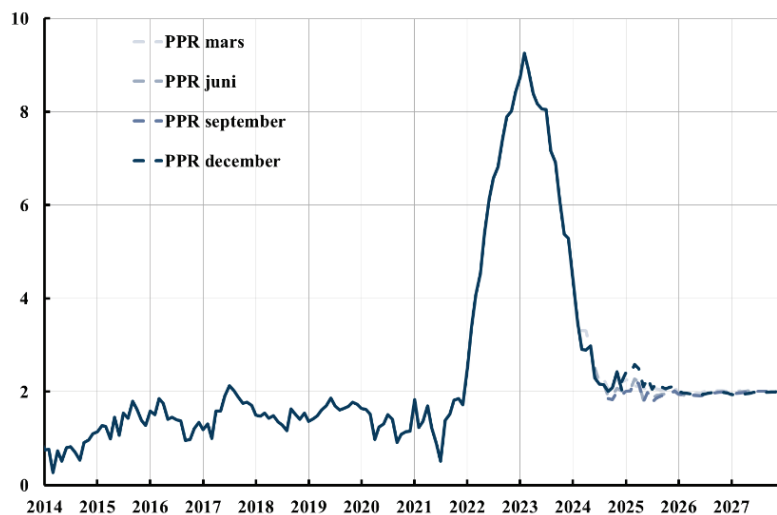
Årlig procentuell förändring

Anm.: Heldragen linje avser utfall, streckade linjer avser Riksbankens prognos.
Källa: SCB och Riksbanken.

Diagram 2 KPIF exklusive energi och prognoser 2024

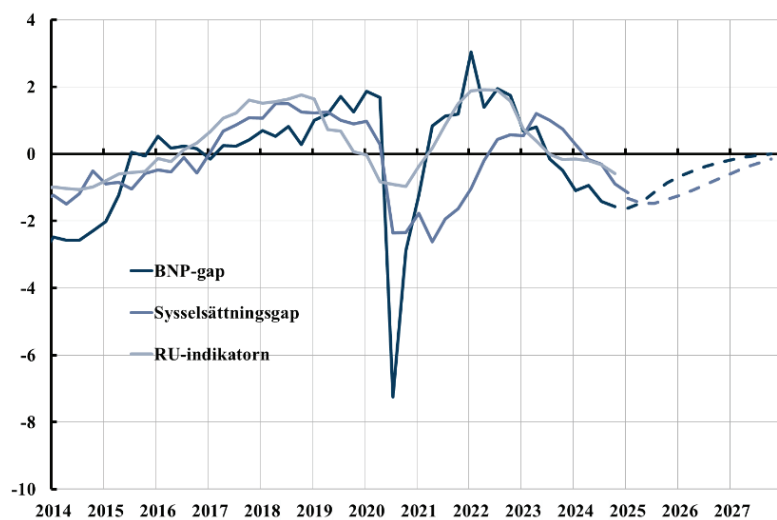
Årlig procentuell förändring

Anm.: Heldragen linje avser utfall, streckade linjer avser Riksbankens prognos.
Källa: SCB och Riksbanken.

Diagram 3 Olika mått på resursutnyttjande

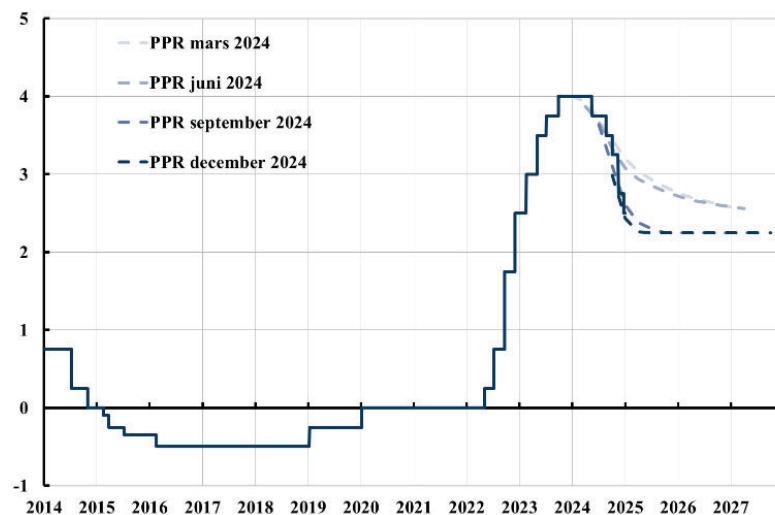
Procent

Anm.: Gapen avser BNP:s och sysselsättningens avvikelse från Riksbankens bedömda trender. RU-indikatorn är ett statistiskt mått på resursutnyttjandet, den är från första kvartalet 1996 till tredje kvartalet 2024 normaliserad så att medelvärde är 0 och standardavvikelsen är 1. Heldragen linje avser utfall, streckad linje avser Riksbankens prognos från Penningpolitisk rapport december 2024.
Källa: SCB och Riksbanken.

Diagram 4 Styrräntan och styrränteprognoiser 2024

Procent

Anm.: Utfall är dagsdata och prognos avser kvartalsmedelvärden. Helden linje avser utfall, streckade linjer avser Riksbankens prognos.

Källa: Riksbanken.

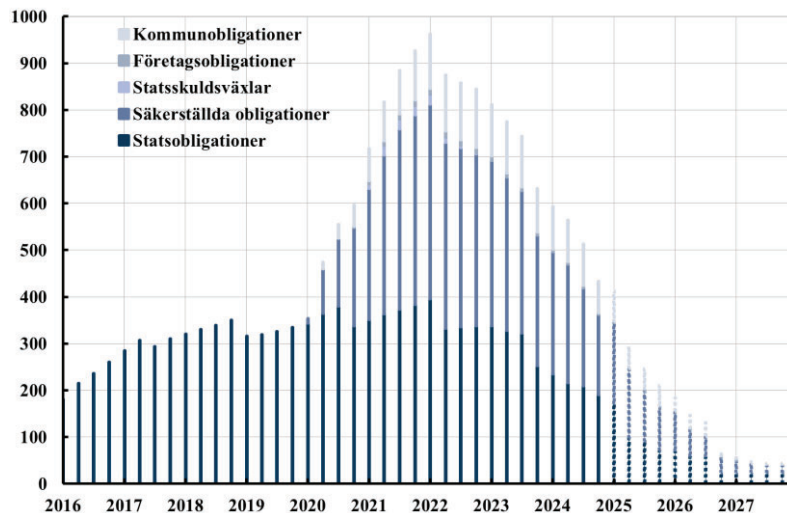
Normalisering av Riksbankens balansräkning

Som ett led i att normalisera sin balansräkning har Riksbanken sedan april 2023 sålt svenska statsobligationer. I januari 2024 beslutade direktionen att utöka försäljningen av statsobligationer från 5 till 6,5 miljarder kronor per månad. Avsikten har varit att fortsätta med de pågående försäljningarna och låta förfallen fortgå.

Det är viktigt att Riksbanken snabbt kan sätta in ändamålsenliga penningpolitiska åtgärder, och det går inte att utesluta att det på nytt kan uppstå situationer där köp av värdepapper kan vara ett lämpligt penningpolitiskt verktyg. Riksbanken bedömer dock att tröskeln kommer att vara hög, särskilt för köp av privata värdepapper. För att bibehålla en god förmåga att vid behov kunna handla med statsobligationer beslutade direktionen i november 2024 att Riksbanken på sikt ska upprätthålla ett innehav till ett nominellt belopp om 20 miljarder kronor genom att handla med svenska nominella statsobligationer. Med den nuvarande takten av förfall och försäljningar av statsobligationer kommer den nivån att nås i slutet av 2025 (se diagram 5). Beslutet innebär därmed att de pågående försäljningarna av nominella statsobligationer beräknas upphöra då. En mindre del svenska nominella statsobligationer av det innehav som byggdes upp via Riksbankens tidigare köp av värdepapper kommer därför inte att avvecklas. Innehavet av övriga svenska obligationer fortsätter däremot att minska i takt med att de förfaller och om några år kommer i stort sett allt att vara avvecklat.

Diagram 5 Riksbankens värdepappersinnehav

Miljarder kronor

Anm.: Streckade staplar är en framskrivning av Riksbankens värdepappersinnehav, såsom den angavs i den penningpolitiska rapporten i december 2024. Den bygger på obligationernas förfall samt beslutet att statsobligationer säljs till ett nominellt värde av 6,5 miljarder SEK per månad till och med december 2025. Därefter upprätthålls ett innehav av nominella statsobligationer till ett nominellt belopp om 20 miljarder kronor i enlighet med beslut av direktionen i november 2024.

Källa: Riksbanken.

Penningpolitiskt utvecklingsarbete

Under 2024 fattades åtta penningpolitiska beslut, vilket innebar att beredningsarbetet utökades. Samtidigt mobiliserade avdelningen för penningpolitik sina resurser mer kring analytiskt arbete. Att undersöka och förstå drivkrafterna bakom inflationen var förstås kärnan i detta arbete. Viktiga penningpolitiska teman som identifierades och analyserades utifrån sina implikationer för inflationen, realekonomin och penningpolitiken i Sverige var bland annat

- geopolitiska spänningar – protektionism och störningar i leveranskedjorna
- finanspolitik i Sverige och omvärlden
- utbud av arbetskraft, företagens prissättning och andra utbudsförhållanden i Sverige.

Andra analysteman handlade om att öka tydligheten kring avvägningarna i penningpolitiken och bättre förstå transmissionsmekanismen i Sverige.

Under 2024 började Riksbanken publicera prognoserna för styrräntan på två tidshorisonter i de penningpolitiska rapporterna. Syftet var att tydliggöra skillnaden i hur direktionen ser på de penningpolitiska besluten den närmaste tiden och dem på längre sikt där osäkerheten är större. I början av rapporten visas direktionens bedömning av styrräntan de kommande tre kvartalen. Även om prognoser även på kort sikt är osäkra kan direktionen förutsäga, och därmed kommunicera, de närmaste penningpolitiska besluten med något större

säkerhet än de längre fram. I rapportens sista kapitel visas prognosen för styrräntan under hela prognosperioden och även ränteprognoser baserade på alternativa scenarier för den makroekonomiska utvecklingen, för att åskådliggöra osäkerheten.

Prognoser för styrräntan flera år fram i tiden är förknippade med stor osäkerhet men säger också något om vad man bedömer att den neutrala räntan kommer att vara på lång sikt. Under hösten publicerade Riksbanken en ny bedömning av den neutrala räntan. Genom att gå igenom internationella studier, bedömningar från andra centralbanker och information från finansiella marknader samt skatta tongivande modeller i litteraturen på svenska data tog Riksbanken fram och publicerade en ny bedömning för den långsiktiga neutrala räntan – ett intervall mellan 1,5 och 3 procent.

Andra strategiska analysfrågor som avdelningen för penningpolitik fokuserade på handlade bland annat om hållbarhet och penningpolitik, AI-modeller för prognoser på kort sikt samt modellanvändningen.

I tabell 2 sammanställs de penningpolitiskt relaterade studierna.

Tabell 2

Fördjupande analys i den penningpolitiska rapporten

Sambandet mellan producent- och konsumentpriser, mars
 Strukturella faktorer bestämmer ränteläget på längre sikt, mars
 Transmissionen av penningpolitiken till penningmarknaden, juni
 Vilka faktorer drev inflationsuppgången? juni
 Effekter av penningpolitiken, september
 Mikrodatabaser ger insikter om hur företagen ändrar sina priser, september
 Riksbankens bedömning av den långsiktiga neutrala räntan, december
 Makroekonomiska effekter av högre amerikanska importtullar, december

Ekonomiska kommentarer

C Håkanson och S Laséen, "Defileringsin i mål eller ett dött lopp? Centralbanksmästerskapet i prognosförmåga 2021 och 2022", nr 1
 J Johansson och O Tysklind, "Utvärdering av mått på underliggande inflation", nr 3
 C Flodberg, "Strukturella faktorer bestämmer ränteläget på längre sikt", nr 4
 E Andersson och P Kaplan, "Vad drev de kraftiga svängningarna i inlåningen mellan 2020 och 2023?", nr 5
 A Breman och B Lagerwall, "Penningpolitik och beteendekonometri", nr 6
 H Armelius, S Laséen och S Mammos, "Ett överraskande samband döljer sig bakom trenden i räntor med lång löptid", nr 7
 O Tysklind och J Johansson, "Prisförändringar på olika tidshorisonter", nr 8
 O Tysklind och J Johansson, "Egenskaper hos undergrupper i KPIF", nr 9
 O Tysklind, "Nya datakällor i prognosarbetet – högfrekvent data för livsmedel", nr 10
 C Flodberg och P Wasén, "Lägre svarsfrekvens innebär utmaningar för penningpolitiken i flera länder", nr 11
 S Mammos och D Stoyko, "Växelkursens genomslag på konsumentpriserna i Sverige – fallet med bilaterala växelkurser", nr 12

B Petersson, "Vad betyder en ökad andel produkter med lågt importinnehåll för inflationen?", nr 13

M Klein, K Strömberg och O Tysklind, "Inflationsdynamiken under höginflationsperioden – insikter från mikrodata", nr 14

M Klein, E Skeppås och O Tysklind, "Prisändringar på varor och tjänster under höginflationsperioden – insikter från mikrodata", nr 15

B Andersson och H Lundvall, "Penningpolitikens effekter", nr 16

Penning- och valutapolitik

A Breman, M Eriksson och C Kahn, "Riksbanken och förändringar av finansmarknaderna, ett 30-årigt perspektiv", nr 1

Staff memo

S Laséen och C Nilsson, "Hur påverkar Riksbankens penningpolitik den svenska ekonomin – stiger inflationen när räntan höjs?", januari

I Häkkinen Skans, D Lööv och A Westermark, "Effekter av prisregleringar", februari

M Almgren och D Stoyko, "Is there state-dependence in the exchange rate pass-through to inflation in Sweden?", april

B Petersson, I Strid och A Österberg, "Hur ser sambandet mellan svensk och global inflation ut?", april

P Kaplan och M Njie, "What drives variable mortgage rates?", maj

M Löf och P Stockhammar, "Vad drev inflationsuppgången?", juni

E Berggren, S Mammos och I Strid, "Penningpolitikens effekter i Sverige under inflationsmålperioden – Skattningar med strukturella VAR-modeller", augusti

S Colakovic, I Wallin Johansson och M Brès, "Penningmarknaden i svenska kronor 2022–2023", augusti

M Löf och P Stockhammar, "Indikatorer för prognoser på kort sikt", oktober

M Jonsson, C Kamanzi, P A Kwizera och J C Niyonsenga, "Adverse weather shocks and monetary policy in Rwanda", november

Working paper series

C Olovsson, K Walentin och A Westermark, "Dynamic Macroeconomic Implications of Immigration", nr 405 (updated May 2024)

C Bertsch, I Hull, R L Lumsdaine och X Zhang, "Central Bank Mandates and Monetary Policy Stances – Through the Lens of Federal Reserve Speeches", nr 417 (updated September 2024)

N Amberg och B Becker, "Banking Without Branches", nr 430

C Bertsch, I Hull, R L Lumsdaine och X Zhang, "Four Facts about International Central Bank Communication", nr 432

R Billi, J Galf och A Nakov, "Optimal Monetary Policy with $r^* < 0$ ", nr 433

J H E Christensen och X Zhang, "Quantitative Easing, Bond Risk Premia and the Exchange Rate in a Small Open Economy", nr 434

T Persson och G Tabellini, "Optimal Contracts and Inflation Targets Revisited", nr 436

M Lenza och E Savoia, "Do we need firm data to understand macroeconomic dynamics?", nr 438

G Linderoth och M Meuller, "Inflation-Dependent Exchange Rate Pass Through in Sweden – Insights from a Logistic Smooth Transition VAR Model", nr 439

J H E Christensen, N Mirkov och X Zhang, "Quantitative Easing and the Supply of Safe Assets – Evidence from International Bond Safety Premia", nr 440

T Jappelli, E Savoia och A Sciacchitano, "Intertemporal MPC and Shock Size", nr 443

J Almerud, D Krygier, H Lundvall och M Njie, "Measuring Riksbank Monetary Policy: Shocks and Macroeconomic Transmission", nr 445

Ett stabilt och effektivt finansiellt system

Riksbanken ska enligt 3 kap. 1 § riksbankslagen uppfylla följande allmänna bestämmelse:

- Riksbanken ska, utan att åsidosätta prisstabilitetsmålet, bidra till att det finansiella systemet är stabilt och effektivt, inbegripet att allmänheten ska kunna göra betalningar.

Riksbanken genomförde under året omfattande analyser för att bedöma stabiliteten och effektiviteten i det finansiella systemet och identifiera eventuella risker för allvarliga störningar eller effektivitetsförluster. Riksbanken redogjorde för sina bedömningar i två utgåvor av rapporten Finansiell stabilitet.

Riksbankens samlade bedömning var att det svenska finansiella systemet överlag fungerade väl under året, trots att det under en period var oroligt på de globala finansiella marknaderna mot bakgrund av bland annat ökad geopolitisk osäkerhet. Lägre inflation och sjunkande räntor bidrog till att många företag och hushåll fick en bättre finansiell situation. Riskerna för den finansiella stabiliteten bedömdes därför ha minskat på kort sikt. Däremot betonades att de sårbarheter som länge präglade svensk ekonomi kvarstår, som bankernas exponeringar mot den kommersiella fastighetssektorn och hushållens höga skuldsättning.

Riksbanken breddade under året sin analys av den finansiella infrastrukturen till att omfatta även aktörer som tillhandahåller tjänster som Bank-id och Swish. Riksbanken fördjupade också sin analys av hur avveckling i centralbankspengar kan minska riskerna i det finansiella systemet.

För att stärka sin förmåga att hantera eventuella framtida finansiella kriser såg Riksbanken bland annat över sina planer och rutiner för att vid behov kunna sätta in olika typer av likviditetsstöd. Riksbanken deltog även i flera krisövningar, exempelvis en omfattande nordisk-baltisk övning där bland annat samverkan mellan myndigheter i olika länder övades.

Riksbanken deltog också i flera samverkansprojekt på nationell, regional och europeisk nivå för att stärka motståndskraften mot cyberattacker och andra digitala operativa hot. Bland annat påbörjade Riksbanken förberedelser för en rad tester av motståndskraften bland svenska aktörer som Riksbanken ska leda under kommande år.

Sammantaget bedömer Riksbanken att insatserna under året bidrog till att stärka stabiliteten och effektiviteten i det finansiella systemet. Återutgivningen av rapporten Den svenska finansmarknaden är ett exempel på hur Riksbanken bidrar till att öka kunskapen om och förståelsen av det finansiella systemet.

Analys och bedömning av det finansiella systemets stabilitet och effektivitet

Riksbanken ska enligt 3 kap. 9 § riksbankslagen bedöma om det finansiella systemet är stabilt och effektivt, identifiera risker för allvarliga störningar eller betydande effektivitetsförluster och redovisa sina bedömningar. Om Riksbanken bedömer att riskerna kan påverka andra myndigheters verksamhet, ska banken underrätta dessa myndigheter och andra berörda.

Stabilitetsriskerna har minskat på sistone, men osäkerheten är stor

När inflationen sjönk ökade förväntningarna om räntesänkningar runt om i världen, vilket präglade utvecklingen på de finansiella marknaderna. Riksbanken sänkte styrräntan vid flera tillfällen under året, vilket bidrog till att många företag och hushåll fick en bättre finansiell situation. Osäkerheten om utvecklingen var dock stor, bland annat på grund av krig och konflikter i omvärlden som även bidrog till höga cyberrisker.

Riksbankens samlade bedömning, som presenterades i två utgåvor av rapporten Finansiell stabilitet, var att det svenska finansiella systemet överlag fungerade väl under året, trots att det under en period rådde hög volatilitet på de globala finansiella marknaderna, särskilt när det gällde räntebärande värdepapper med längre löptider. De sårbarheter som länge präglat svensk ekonomi kvarstod dock, vilket blev särskilt tydligt när räntorna steg. Det gällde inte minst bankerna som har stora exponeringar mot den kommersiella fastighetssektorn, där vissa fastighetsföretag är högt skuldsatta. De flesta hushållen klarade av att betala av på sina bolån när räntorna höjdes. Men räntorna och det allmänt höjda kostnadsläget innebar att många hushåll fick göra anpassningar och minska sin konsumtion. Riksbanken underströk under året att det finns risker med att göra makrotillsynen mindre strikt. I avsaknad av finans- och strukturpolitiska åtgärder för att förbättra bostadsmarknaden är det viktigt att lämpliga makrotillsynsåtgärder finns på plats. Riksbanken konstaterade också att många hushåll med små marginaler har tagit så kallade konsumtionslån som de inte kunnat betala, vilket ledde till kreditförluster bland konsumtionskreditbanker.

Fortsatt förhöjda risker inom fastighetssektorn

Riksbanken betonade att fastighetsföretagen behöver fortsätta att minska sina risker och uppmanade bankerna att vara uppmärksamma på det osäkra ekonomiska läget och se till att de har goda marginaler ned till kapitalkraven. Överlag bedömde Riksbanken att fastighetsföretagens finansiella förutsättningar hade förbättrats något. Finansieringsvillkoren på obligationsmarknaden är mer fördelaktiga och fler fastighetsföretag har gett ut obligationer, som till stor del köpts av obligationsfonder. Däremot fortsatte antalet outhyrda lokaler att öka och hyresmarknaden för kontor att försvagas, vilket ökar riskerna för framtida prisfall på fastighetsmarknaden. Riksbanken efterlyste bättre transparens i transaktioner och fastighetsvärderingar.

Konsumtionskreditbanker

Även om motståndskraften hos de svenska storbankerna var god konstaterade Riksbanken att riskerna var större för konsumtionskreditbankerna. Under året minskade deras kreditförluster visserligen något, men de är fortfarande förhöjda. Allt fler av dessa banker anslöt sig också till så kallade insättningsplattformar, där inlåningen kan vara mer flyktig. Det kan öka riskerna för den finansiella stabiliteten. Även om konsumtionskreditbankerna är mindre än storbankerna kan de vara systemviktiga som grupp.

Fortsatt fokus på bankernas inlåning

Under året undersökte Riksbanken vad som hade drivit de kraftiga svängningarna i inlåningen mellan 2020 och 2023. I en rapport visade Riksbanken att svängningarna inte enbart var kopplade till ekonomisk aktivitet. De var även ett uttryck för strukturella förändringar, exempelvis de så kallade kvantitativa åtstramningar som Riksbanken inledde under perioden. Kvantitativa åtstramningar innebär att Riksbanken minskar sina innehav av tidigare förvärvade obligationer genom att låta dem löpa till förfall eller genom att sälja av dem.

Riksbanken presenterade också data som beskriver hur stor andel av svenska bankers inlåning som stora enskilda insättare står för och de risker som är förknippade med inlåning som är starkt koncentrerad till ett fåtal insättare.

Riksbanken studerade även hur kvantitativa åtstramningar påverkar bankerna. En slutsats var att bankerna bland annat behöver ge ut större volymer säkerställda obligationer. De kan även behöva jämna ut sin likviditet på interbankmarknaden.

Riksbanken fortsatte arbetet med att stärka motståndskraften mot cyberhot i den finansiella sektorn

Cyberrisker är i dag ett av de största hoten mot det internationella finansiella systemet och dess deltagare, något som förstärkts av konflikterna i omvärlden. Riksbanken fortsatte därför sitt arbete med att stärka motståndskraften i den finansiella sektorn, i sin roll som övervakande myndighet.

Bland annat ledde Riksbanken flera tester inom det så kallade Tiberprogrammet (Threat Intelligence-based Ethical Red Teaming) och medverkade i ytterligare tester ledda av andra länder. Dessutom engagerade sig Riksbanken i flera olika Tiberforum på såväl nationell som regional och europeisk nivå. Riksbanken anordnade också en träff för svensk-baltisk kunskapsdelning tillsammans med centralbankerna i Estland, Lettland och Litauen.

Vidare genomförde Riksbanken förberedelser inför DORA-förordningen i januari 2025. Förordningen introducerar krav och riktlinjer för hur finansiella företag i EU ska hantera, övervaka och rapportera cybersäkerhetshot och it-relaterade risker. Riksbanken underströk under året vikten av att även aktörer som inte omfattas av DORA-förordningen, men som är betydelsefulla för det finansiella systemet, som Bankgirot, Finansiell ID-Teknik, Getswish AB och

RIX, förhåller sig till kraven och eftersträvar samma nivå av motståndskraft mot digitala angrepp. Riksbanken fick under året även riksdagens uppdrag att övervaka och samordna tester av finansiella aktörers motståndskraft mot digitala angrepp i enlighet med DORA-förordningen.

Ökade kunskaper om finansaktörers uppfattningar och beteenden

För att identifiera risker och bedöma om det finansiella systemet är stabilt och effektivt skaffar Riksbanken information bland annat direkt från finansiella aktörer, till exempel genom samtal och enkäter. Under året genomförde Riksbanken två finansmarknadsenkäter, där respondenterna var aktörer på de svenska valuta- och räntemarknaderna. Syftet med enkäterna, som fick en svarsfrekvens på drygt 50 procent, var att få en bild av aktörernas syn på de svenska finansiella marknaderna, hur de fungerar, hur marknadsaktiviteten ser ut och hur stora risker aktörerna tar. Sammantaget visade enkäterna att aktörerna sedan hösten 2022 fått en mer optimistisk syn på funktionen och likviditeten på valutamarknaden för svenska kronor och på den svenska räntemarknaden.

Riksbanken studerade även mikrodata för att undersöka hur investerarnas beteenden har förändrats över tid och varierat beroende på marknadssituationen. Exempelvis visade analysen att marknaderna börjat ge ut obligationer i takt med att Riksbanken börjat sälja sina obligationsinnehav eller låtit dem löpa till förfall och att utländska aktörer återvände till de svenska obligationsmarknaderna i ungefär samma takt som de lämnade marknaderna under perioden när Riksbanken köpte obligationer. En del av dessa utländska aktörer är fonder och det finns tecken på att vissa av deras säkerställda obligationer är lånefinansierade, vilket kan göra bankernas marknadsfinansiering mer flyktig. Eftersom obligationsfonder fått ökad betydelse även för icke-finansiella företags kapitalförsörjning har fondernas likviditetssituation blivit allt viktigare, vilket Riksbanken påtalade under året.

Riksbanken fördjupade även sina kunskaper om bankernas kreditprövning vid bolån. Analysen baserades på Finansinspektionens bolånekartläggning och SCB:s statistik över hushållens faktiska utgifter. De ingående huvudkomponenterna – kalkylräntor och schabloner för levnadskostnader – har justerats över tid och såväl ökat som minskat hushållens låneutrymmen. Därtill förefaller bankernas schabloner vara lägre än hushållens faktiska utgifter. När räntorna gick upp och låntagarnas ekonomiska förutsättningar försämrades behövde också många göra relativt stora anpassningar för att kunna fullfölja sina kreditavtal.

Rapporten Den svenska finansmarknaden gavs ut i ny tappning

Under året publicerade Riksbanken rapporten Den svenska finansmarknaden 2024 – Det finansiella systemet är stort, komplext och i ständig utveckling. Därmed återupptog Riksbanken utgivningen av en skrift som beskriver den svenska finansmarknaden och som senast gavs ut 2016. Den nya upplagan ger

en uppdaterad och heltäckande överblick över det svenska finansiella systemet. Den svenska finansmarknaden har genom åren varit en efterfrågad rapport som bidrar till att öka kunskapen om och förståelsen för hur det finansiella systemet fungerar och utvecklas. Till de nya inslagen hör bland annat ett försök att tydligare beskriva kopplingarna mellan de olika delarna i det finansiella systemet.

Under 2024 publicerade Riksbanken flera analyser och studier inom finansiell stabilitet (se tabell 3).

Tabell 3 Studier under 2024 relaterade till stabilitet och effektivitet i det finansiella systemet

Finansiell stabilitet och effektivitet

Den svenska finansmarknaden 2024, juni

2024:1 Finansiell stabilitet

2024:2 Finansiell stabilitet

Finansmarknadsenkät våren 2024

Finansmarknadsenkät hösten 2024

Fördjupningar i rapporten Finansiell stabilitet

2024:1 Hur påverkar kvantitativa åtstramningar bankerna?

2024:1 Private equity – en växande marknad i förändring

2024:2 Makrotillsynsåtgärder värnar hushållssektorns motståndskraft

Ekonomiska kommentarer

L Wiberg, "Avveckling i centralbankspengar utifrån ett finansiellt stabilitetsperspektiv", nr 2, februari

E Andersson och P Kaplan, "Vad drev de kraftiga svängningarna i inlåningen mellan 2020 och 2023?", nr 6, mars

Staff memo

M Andersson, "Investerarbeteenden på svenska obligationsmarknaden", maj

K Blom, D Krygier och N Olsén Ingefelt, "Kreditprovningen vid bolån", juni

Övervakning av den finansiella infrastrukturen

Riksbanken ska enligt 3 kap. 8 § riksbankslagen övervaka avvecklings-, betalnings- och clearingsystem, kontoföring av finansiella instrument, transaktionsregister och annan verksamhet som är av särskild betydelse för den finansiella infrastrukturen i Sverige. Riksbanken ska även följa betalningsmarknadens utveckling.

Fortsatt fördjupad och breddad övervakning

Riksbanken fortsatte under året sin fördjupade övervakning av Bankgirot. Syftet med övervakningen var att säkerställa att clearingen av massbetalningar och den finansiella infrastrukturen i Sverige fortsätter att vara stabila.

Bankgirot är Sveriges enda clearingorganisation för betalningar och utvecklar en ny betalningsinfrastruktur som planeras vara genomförd i slutet av 2026. Den nya clearinglösningen kommer att öka harmoniseringen med resten av Europa. Lösningen gör det möjligt att använda en ny standard för betalningsmeddelanden (ISO 20022). Det innebär i sin tur att det kommer att finnas mer information om varje transaktion, vilket också underlättar vid penningtvättskontroller. Uppgifter i clearingprocessen som tidigare hanterades av Bankgirot kommer att läggas över på bankerna. Omvandlingen innebär därför att Bankgirots tjänster renodlas. I samtal med Bankgirot, bankerna och Bankföreningen tog Riksbanken bland annat upp de nya operativa risker som följer av omvandlingsprojektet.

Som ett led i den breddade övervakningen av verksamhet av särskild betydelse för den finansiella infrastrukturen utökade Riksbanken under året sin riskbedömning till att omfatta även Finansiell ID-Teknik BID AB, Getswish AB och Svenska Bankföreningens verksamhet med dataclearingen. En del av riskbedömningen bestod av aktörernas egna utvärderingar av hur väl de följer vissa internationella principer för finansiella infrastruktursystem. Riksbanken gjorde även sin egen bedömning av hur de följs. Analysen gav större förståelse för de risker som verksamheterna kännetecknas av och visade vilka områden Riksbankens fortsatta övervakning bör fokusera på.

Avvecklingssystem i fokus

Pengar och värdepapper måste kunna avvecklas på ett säkert sätt för att det finansiella systemet ska fungera väl. Riksbanken följer därför hur finansiella infrastrukturföretag och andra aktörer arbetar med att erbjuda säkra system för avveckling, och hur den snabba utvecklingen på betalnings- och värdepappersmarknaden påverkar deras arbete. Riksbanken anpassar löpande sin övervakning efter den aktuella riskbild som kan observeras för systemen i den finansiella infrastrukturen.

Ett sätt att minska risken vid avvecklingen är att låta den ske i centralbankspengar. Det är dock inte alltid praktiskt möjligt, och därför är det ibland nödvändigt med avveckling i affärsbankspengar. Riksbanken analyserade därför under året när och på vilket sätt avveckling lämpligen bör ske i centralbankspengar. Slutsatserna låg till grund för en del av riksbanksstudien Vägen framåt för clearing och avveckling av massbetalningar i svenska kronor, i vilken man tittade närmare på de pågående förändringarna av infrastrukturen på massbetalningsmarknaden, inklusive Riksbankens roll i clearing och avveckling i framtiden (se även kapitlet Säkra, effektiva och tillgängliga betalningar).

Krisförberedande arbete

Riksbanken ska enligt 3 kap. 10 § riksbankslagen ha en god förmåga att motverka allvarliga störningar i det finansiella systemet i Sverige och ska identifiera likviditetsstödjande åtgärder som kan användas för att motverka sådana

störningar. Riksbanken får delta i krisförberedande arbete i Sverige och utomlands.

Nordisk-baltiska myndigheter övade på att hantera en finanskris

Som en del i sitt krisförberedande arbete deltog Riksbanken under hösten i en större övning i finansiell krishantering inom ramen för Nordic Baltic Stability Group. Övningen omfattade närmare 450 personer från myndigheter i Danmark, Estland, Finland, Island, Lettland, Litauen, Norge och Sverige samt Europeiska bankmyndigheten (EBA), Europeiska centralbanken (ECB), EU:s gemensamma resolutionsnämnd och EU-kommissionen. Övningen, som simulerade tre fiktiva banker med gränsöverskridande verksamhet, gick ut på att testa kommunikation, informationsdelning och samarbete mellan myndigheter samt beslutsfattande i en mycket osäker och tidspressad miljö. Krisscenariot omfattade såväl akuta likviditetsproblem som solvensproblem i gränsöverskridande banker. Ett viktigt syfte var att ge myndigheterna möjlighet att öva på samarbetet om banker som försatts i resolution. Riksbanken fick också möjlighet att öva på att tillhandahålla både så kallat generellt likviditetsstöd till marknaden i stort och särskilt likviditetsstöd (nödkredit) till enskilda banker. Krisövningen bidrog till att stärka krisberedskapen och förbättra tillämpningen av ramverket för finansiell krishantering i den nordisk-baltiska regionen.

Under året deltog Riksbanken tillsammans med andra stabilitetsvårdande myndigheter också i Northern Bastion, en workshopserie anordnad av USA:s finansdepartement. Syftet var att förbättra kommunikation och samverkan vid operativa incidenter med påverkan på den finansiella stabiliteten i Norden och Baltikum. Serien resulterade bland annat i ett förslag om att bilda en arbetsgrupp med uppdrag att ta fram konkreta åtgärder som ytterligare kan förbättra samarbetet och beredskapen kring operativa risker. Workshopserien avslutades i Stockholm.

Samverkan med andra myndigheter

Riksbanken ska enligt 3 kap. 11 § riksbankslagen lämna den myndighet som banken samverkar med de uppgifter som myndigheten behöver för samverkan.

Finansiella stabilitetsrådet fokuserade under året på krisövningar

I Finansiella stabilitetsrådet träffas regelbundet företrädare för Finansdepartementet, Finansinspektionen (FI), Riksbanken och Riksgälden. I april övergick Finansiella stabilitetsrådet från att vara en kommitté till att vara en del av myndigheten Regeringskansliet och fick då även ett utökat uppdrag att bredda sina diskussioner om risker.

Under 2024 diskuterade Finansiella stabilitetsrådet bland annat lärdomar av tidigare myndighetsöverskridande krisövningar, inklusive den nordisk-baltiska krisövningen som nämns ovan samt en strategi för kommande krisövningar. Till de internationella frågor som diskuterades hörde bland annat

EU:s kapitalmarknadsunion. Riksbanken och Riksgälden redogjorde för de pågående diskussionerna om likviditet i resolution.

Samverkan om den kontracykliska kapitalbufferten

Enligt en ändring i 7 kap. 7 a § lagen (2014:996) om kapitalbuffertar, som trädde i kraft i juli 2024, ska FI samverka med Riksbanken om den kontracykliska kapitalbufferten. Det innebär att Riksbanken ska få tillfälle att yttra sig innan FI fattar beslut om buffertnivån.

Som en följd av det formella kravet på samverkan började Riksbanken se över sina bedömningar och analyser av den kontracykliska kapitalbufferten. Riksbanken framförde under året till FI att den kontracykliska kapitalbufferten bör vara oförändrad på sin neutrala nivå om 2 procent, en nivå som Riksbanken bedömde reflekterar riskerna i det svenska finansiella systemet och därmed bidrar till bankernas samlade motståndskraft.

Kunskapsutbyte med myndigheter i Norden och Baltikum

Representanter för avdelningen för finansiell stabilitet deltog under året i ett antal kunskapsutbyten med motsvarigheter i de nordiska och baltiska länderna. Kunskaper och erfarenheter utbyttes på en rad olika områden, bland annat riskerna i den kommersiella fastighetssektorn, klimatförändringarnas inverkan på finansiella risker, kopplingarna mellan kryptovärlden och den finansiella sektorn samt framväxten av AI-modellers påverkan på den finansiella stabilitetsanalysen (se även kapitlet Internationell verksamhet).

Swestr – en fullt ut transaktionsbaserad referensränta

Riksbanken får enligt 1 kap. 12 § riksbankslagen tillhandahålla och offentliggöra referensvärden för finansiella instrument och finansiella avtal eller för att mäta investeringsfonders resultat. Riksbanken får också ta ut avgifter från dem som använder referensvärden.

Eftersom en referensränta har en så betydelsefull funktion på finansmarknaderna är det viktigt att den är rättvisande och inger ett högt förtroende. På så sätt bidrar den till stabilitet och effektivitet i det finansiella systemet.

Som administratör för den fullt ut transaktionsbaserade referensräntan Swestr tillhandahöll Riksbanken under året genomsnittsräntor och index baserade på de fastställda Swestr-noteringarna. Likt de flesta andra centralbanker som tillhandahåller sådana referensräntor har Riksbanken förbundit sig att följa de principer som Internationella organisationen för värdepapperstillsyn tagit fram för finansiella referensvärden. Dessa utgör bästa internationella standard för hur arbete med referensvärden bör bedrivas. I oktober 2024 intygade Riksbanken att man följer dessa principer. Swestr, genomsnittsräntor och index fastställdes och publicerades i god ordning varje bankdag under året. Normal beräkningsmetod för Swestr användes för alla dagar utom en, när en

alternativ beräkningsmetod användes på grund av ett tekniskt fel. Swestr-noteringarna baserades i genomsnitt på 62 miljarder svenska kronor fördelade på i genomsnitt 150 transaktioner per dag. Typiskt sett bidrog sex banker per dag med transaktioner.

Sverige ligger efter omvärlden i övergången till en transaktionsbaserad referensränta och Riksbanken verkade därför aktivt för att främja användningen av Swestr. Som ett led i detta beslutade Riksbanken om förändringar i Swestr's regelverk för att öka förutsägbarheten och minska osäkerheten i referensräntan runt årsskiftet. Denna osäkerhet har upplevts som ett problem bland marknadens aktörer. I korthet innebär förändringarna lägre sannolikhet för att den alternativa beräkningsmetoden behöver användas, eftersom ett av robusthetskraven nu är lägre. En ny alternativ beräkningsmetod innebär dessutom att en eventuell avvikelse på till exempel årsskiftesdagen inte blir lika stor som med tidigare alternativ metod. Beslutet trädde i kraft i september 2024 och förväntas underlätta övergången från Stibor T/N till Swestr.

Säkra, effektiva och tillgängliga betalningar

Riksbanken ska enligt 3 kap. 1 § och 4 kap. 1 § riksbankslagen uppfylla följande allmänna bestämmelser:

- Riksbanken ska, utan att åsidosätta prisstabilitetsmålet, bidra till att det finansiella systemet är stabilt och effektivt, inbegripet att allmänheten ska kunna göra betalningar.
- Riksbanken ska bidra till att det finns tillgång till sedlar och mynt i kronor (kontanter) i betryggande utsträckning i hela Sverige.

Tillgängligheten till Riksbankens system för avveckling av betalningar, RIX-RTGS och RIX-INST, var hög under 2024. Riksbanken uppnådde målnivån för tillgänglighet för båda systemen med god marginal. RIX-RTGS hanterade under 2024 i genomsnitt 35 000 transaktioner per dag och det genomsnittliga värdet per transaktion var 18,9 miljoner kronor.

I februari började Riksbanken avveckla Swishbetalningar i RIX-INST genom ECB:s plattform TIPS och i november öppnade Riksbanken för möjligheten för marknaden att använda RIX-INST även för andra typer av omedelbara betalningar.

Riksbanken arbetade med förberedelser för att RIX-RTGS och kringliggande stödsystem ska kunna hantera betalningar i den nya meddelandestandarden ISO 20022. Riksbanken påbörjade även ett arbete för att förbereda för att stora betalningar i svenska kronor framöver ska avvecklas på Eurosystemets plattform T2 och för att möjliggöra omedelbara betalningar mellan olika valutor på ECB:s plattform TIPS.

Riksbanken hade en hög tillgänglighet till sina depåer för utlämning och inlämning av sedlar och påbörjade under året ett arbete för att etablera en

kontantdepå i södra Sverige. Under 2024 fortsatte mängden kontanter i cirkulation att minska.

Riksbanken bedömer att betalningar i Sverige är säkra och effektiva men att tillgängligheten kan förbättras. Riksbanken konstaterade i betalningsrapporten 2024 att den svenska betalningsmarknaden digitaliseras i snabb takt och att kontanter och manuella betaltjänster ersätts av kort, mobiltelefoner och internetjänster. Internationellt präglas betalningsmarknaden av snabba och effektivare betalningslösningar, drivna av teknologisk utveckling, digitalisering och nya aktörer som förändrar marknadens struktur. Utvecklingen leder till att betalningarna blir snabbare, smidigare och billigare. Samtidigt finns det grupper i samhället som inte får tillgång till, eller har svårt att använda, digitala betaltjänster. För att tillgängligheten ska öka behöver fler privatpersoner, företag och föreningar erbjudas möjlighet att ha betalkonto.

Riksbankens bedömning är att kontanthanteringskedjan är sårbar till följd av att den till stor del är beroende av ett fåtal marknadsaktörer. Bankerna behöver ta ett större ansvar för sina företagskunders dags- och växelkassor och det krävs lagstiftningsåtgärder för att stärka kontanternas ställning.

Riksbanken bedömer att ett fortsatt arbete behöver genomföras, av både offentliga och privata aktörer, för att stärka betalningssystemets motståndskraft mot framtida kriser och krig.

Betalningssystemet RIX

Riksbanken ska enligt 3 kap. 2 § riksbankslagen tillhandahålla system för avveckling av betalningar. Riksbanken bestämmer vilka företag och myndigheter som får delta i detta system och har rätt att ta ut avgifter från deltagarna.

Genom betalningssystemet RIX tillhandahåller Riksbanken två tjänster för betalningsavveckling, RIX-RTGS för avveckling av stora betalningar, vardagar mellan 07 och 18, och RIX-INST för avveckling av mindre och omedelbara betalningar i svenska kronor, dygnet runt årets alla dagar.

RIX-systemet uppnådde de operativa målen

RIX-systemet har två operativa mål. Det ena är tillgängligheten, det vill säga den tid som respektive tjänst varit tillgänglig för avveckling i förhållande till dess öppettider. Det andra är kostnadstäckningen, det vill säga hur väl de avgifter som Riksbanken tar ut av deltagarna i de respektive avvecklingstjänsterna täcker Riksbankens utgifter för dem.

Målvärdet för tillgängligheten är för RIX-RTGS 99,85 procent och för RIX-INST 99,9 procent. Riksbankens bedömning är att båda tjänsterna fungerade mycket väl under året då utfallet blev 99,93 procent för RIX-RTGS och 99,99 procent för RIX-INST. Under året inträffade ett längre avbrott som påverkade tillgängligheten till RIX-RTGS. Ett par kortare avbrott inträffade som påverkade tillgängligheten till RIX-INST. Dessa störningar pågick dock enbart under ett par minuter per tillfälle och påverkade inte den sammantagna tillgängligheten.

Målet för kostnadstäckning uppfylls om intäkterna från RIX-deltagarna från respektive tjänst motsvarar 100 procent $\pm$ 10 procentenheter av tjänsternas kostnader. För RIX-RTGS mäts kostnadstäckningen över en treårsperiod och för RIX-INST över en initial sjuårsperiod eftersom tjänsten är ny. Ett arbete med att se över kostnadsmodellen för RIX påbörjades under året.

Kostnaderna för RIX-RTGS uppgick under 2024 till cirka 200 miljoner kronor och täcktes till 89 procent av avgifter från deltagarna. Sett över en treårsperiod (2022–2024) är kostnadstäckningen 92 procent. Kostnaden för RIX-INST uppgick under 2024 till 25,3 miljoner och täcktes till 101 procent av avgifter från deltagarna. Sett över en treårsperiod (2022–2024) är kostnadstäckningen 90 procent. Först 2028 kommer kostnadstäckningen att kunna mätas på sju år. Riksbanken höjde under 2024 de fasta avgifterna för deltagande i RIX-RTGS och RIX-INST. Den rörliga kostnaden lämnades oförändrad.

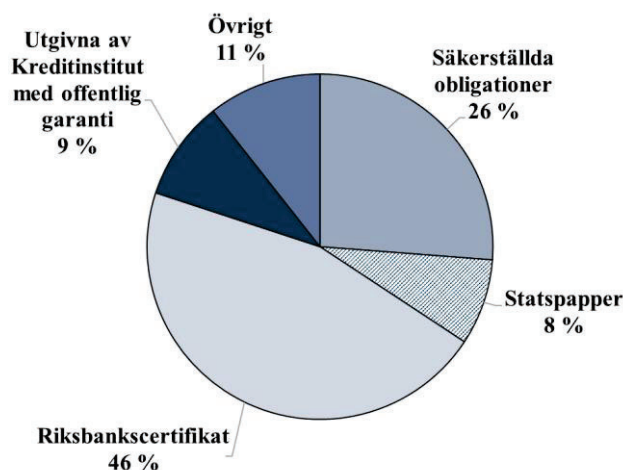
Under 2024 hanterade RIX-RTGS totalt 8 792 698 transaktioner, i genomsnitt drygt 35 000 per dag, vilket är en ökning med cirka 5 procent jämfört med 2023. Det genomsnittliga värdet på en transaktion uppgick under 2024 till cirka 18,8 miljoner kronor, att jämföra med 17,5 miljoner kronor under 2023. Vid årets utgång var 45 deltagare anslutna till RIX-RTGS, det vill säga lika många som vid utgången av förra året.

I februari 2024 utvecklades för första gången betalningar genom tjänsten RIX-INST, vilken tillhandahålls på Eurosystemets plattform TIPS. Under året utvecklades 901 884 490 transaktioner genom RIX-INST, i genomsnitt 2,7 miljoner per dag, och det genomsnittliga värdet per transaktion var cirka 500 kronor. I februari 2024 var 11 deltagare anslutna till tjänsten. I takt med att tjänsten utvecklades under året anslöt sig ytterligare 4 deltagare och 2 ansökte om deltagande. Detta innebär att Riksbanken vid utgången av 2024 hade 15 deltagare anslutna till RIX-INST och 2 ansökningar under handläggning, som kommer att hanteras under 2025.

Hantering av säkerheter och kreditutrymme

För att säkerställa att överföringar i RIX kan genomföras även när en deltagare saknar likviditet i systemet kan Riksbanken lämna krediter till deltagaren i utbyte mot pantsatta säkerheter som obligationer eller andra skuldförbindelser med hög kreditvärdighet. Detta gör att transaktionerna kan genomföras snabba. Sammantaget var kreditutrymmet för deltagare i RIX drygt 445 miljarder kronor i snitt per dag under 2024, och av detta utnyttjades i genomsnitt 40 procent. Vid utgången av 2024 stod riksbankscertifikat för 46 procent av värdet på de samlade säkerheter som pantsatts hos Riksbanken (se diagram 6).

Diagram 6 Säkerheter pantsatta för kredit per den 30 december 2024

Källa: Riksbanken.

Krishantering i RIX – reservrutinerna fungerar

Reservrutinerna är avgörande för att RIX-systemet ska fungera även vid störningar eller driftsavbrott. Under 2024 genomfördes ett trettiotal övningar, såväl interna som gemensamma med deltagarna, för att säkerställa att reservrutinerna är pålitliga. Den mest omfattande övningen genomfördes tillsammans med RIX-deltagarna och simulerade ett avbrott i avvecklingen i RIX-systemet som krävde manuell hantering. Samtliga övningar genomfördes med goda resultat och verksamheten omsatte lärdomarna genom att förbättra reservrutinerna och verksamhetsplanerna.

Pågående arbeten, projekt och utredningar

Under året arbetade Riksbanken med att förbereda betalningssystemet RIX-RTGS och kringliggande stödsystem för att kunna hantera betalningar i den nya meddelandestandarden ISO 20022 som är obligatorisk för samtliga aktörer på betalningsmarknaden som använder sig av Swift. Meddelandestandarden ska vara införd senast i november 2025. Under 2024 förbereddes bland annat en uppgradering av RIX-RTGS till en ny version som stöder den nya meddelandestandarden.

Riksbanken analyserade också konsekvenserna av lagändringar som gör det möjligt för betalningsinstitut och e-pengainstitut att delta i anmälda avvecklingssystem, som RIX. Riksbanken har bland annat analyserat vilka möjligheter och skyldigheter de potentiella nya deltagarna kommer att få och på vilket sätt Riksbanken behöver anpassa sin verksamhet för att ta emot dem.

Därtill har Riksbanken påbörjat ett arbete för att uppgradera säkerhetshanteringssystemet QCMS.

Fler betalningar i realtid

Under 2024 började Riksbanken använda plattformen för avveckling av omedelbara betalningar, TIPS. Plattformen ligger till grund för Riksbankens tjänst RIX-INST och i februari flyttades flödena för Swishbetalningar till den. Swishbetalningarna avvecklas genom att anslutna banker använder en instruerande part (Getswish) som mellanhand för transaktionen. I november utvecklades tjänsten ytterligare när Riksbanken öppnade upp för att använda RIX-INST för fler typer av omedelbara betalningar utan att det krävs en mellanhand. I samband med detta anslöt ytterligare en deltagare, som inte är ansluten till modellen som används för Swish, till RIX-INST. Flera aktörer har sedan lanseringen uttryckt intresse för liknande anslutning.

Därtill fortsatte Riksbanken under 2024 att, inom ramen för omedelbara betalningar, samarbeta med ECB och Danmarks Nationalbank om TIPS Cross Currency. Detta är ett initiativ som ska möjliggöra omedelbara betalningar mellan olika valutor på TIPS-plattformen och i förlängningen även i RIX-INST. Arbetet kommer att fortlöpa under 2025.

Riksbanken byter till Eurosystemets tekniska plattform för betalningsavveckling

Hösten 2021 beslutade Riksbanken att verka för att stora betalningar i svenska kronor ska avvecklas på Eurosystemets plattform T2 i stället för RIX-RTGS. För att utreda om en övergång till T2 är möjlig gjorde Riksbanken en fördjupad analys för att undersöka hur Riksbanken skulle påverkas av en övergång, särskilt utifrån de krav som riksbankslagen och säkerhetsskyddslagstiftningen ställer på Riksbanken och dess verksamhet. Analysen visade att en övergång inte påverkar Riksbankens möjligheter att fullgöra sitt uppdrag utifrån riksbankslagen, men att anpassningar behövs för att möta kraven i säkerhetsskyddslagstiftningen.

I juni 2024 beslutade direktionen att Riksbanken ska inleda förhandlingar med Eurosystemet om att teckna avtal för att använda den tekniska plattformen T2. En anslutning bedöms vara fördelaktig speciellt eftersom Riksbanken blir en del av ett kollektiv på en gemensam plattform. Dessutom är det en fördel att flera centralbanker gemensamt ansvarar för driften av plattformen, vilket ökar driftssäkerheten. Riksbanken bedömer även att Eurosystemet som leverantör av plattform för betalningsavveckling på lång sikt säkerställer att vi har ett robust, stabilt och effektivt avvecklingssystem för betalningar.

Under andra halvåret 2024 påbörjade Riksbanken förberedelserna inför genomförandet som väntas starta under 2025.

Riksbankens arbete mot bakgrund av utvecklingen på betalningsmarknaden

Riksbanken ska enligt 3 kap. 8 § riksbankslagen följa betalningsmarknadens utveckling. Riksbanken bedrev under 2024 egen analys och medverkade i flera olika nationella och internationella forum och samverkansgrupper (se även kapitlet Internationell verksamhet).

I betalningsrapporten för 2024 beskrevs utvecklingen på betalningsmarknaden. Digitaliseringen och den snabba teknikutvecklingen i övrigt och alltför gränsöverskridande betalningar leder till att det behövs standardiseringar och regleringar som förändrar existerande betalningssystem och infrastrukturer. Tydliga trender är att omedelbara betalningar i allt högre grad ersätter långsammare alternativ och att kontantanvändningen fortsätter att minska.

Åtgärder behövs på betalningsmarknaden

Riksbanken konstaterade i betalningsrapporten för 2024 att flera grupper i samhället inte har tillgång till, eller har svårt att använda, digitala betaltjänster. Den enskilt viktigaste åtgärden för att lösa det problemet är att säkerställa att konsumenter och företag har tillgång till betalkonton med tillhörande betaltjänster. Betalningsrapporten konstaterade också att möjligheten att betala offline behöver förbättras, att utbudet av betaltjänster behöver anpassas efter kundernas behov samt att kontantinfrastrukturen och möjligheten att betala med kontanter för framför allt livsnödvändiga varor behöver säkras.

Mot bakgrund av utvecklingen på kontantmarknaden skickade Riksbanken en skrivelse till Finansdepartementets utredning om möjligheterna att betala med kontanter och tillgången till kontanter (Fi2024/0068). I denna presenterade Riksbanken ett lagförslag som syftar till att säkerställa att aktörer som enligt lag är eller kommer att bli tvungna att ta emot kontanter har tillgång till fungerande dags- och växelkassetjänster.

Riksbanken arrangerade i början av 2024 ett rundabordssamtal med marknadsaktörer om clearing och avveckling av massbetalningar i svenska kronor och i slutet av 2024 publicerade Riksbanken sin syn på hur infrastrukturen för massbetalningar behöver moderniseras de närmaste fem åren.

Arbetet med e-krona

Under 2024 avslutade Riksbanken pilotprojektet där tekniska möjligheter att skapa en e-krona testats och utvärderats. Den sista etappen fokuserade på möjliga lösningar för att få en eventuell framtida e-krona att fungera offline och dessa lösningars styrkor och svagheter. Pilotprojektet inleddes under våren 2020 och gav Riksbanken insikter som är värdefulla i den fortsatta analysen av digitala centralbankspengar.

Riksbanken följde det internationella arbetet med digitala centralbankspengar. Bland annat analyserades EU:s arbete med en digital euro och vilka konsekvenser en sådan kan få för Sverige med egen nationell valuta. Analysen

visade att konsekvenserna av en digital euro i euroområdet skulle bli begränsade för Sveriges del. Däremot har den digitala euron bäring på frågan om huruvida Sverige bör ge ut en e-krona och det finns anledning att följa detta arbete noga.

Nytt utskott inrättas under Betalningsrådet

Betalningsrådet fattade beslut om att inrätta ett arbetsutskott som ska behandla frågor kopplade till kontanthantering – däribland kontanternas användbarhet, infrastrukturens funktion och tillgänglighet, säkerheten samt betalningssystemets beredskap att hantera kontanta betalningar om det inte skulle gå att betala på andra sätt. Betalningsrådet övertar därmed frågorna som tidigare behandlades i Kontanthanteringsrådet, vilket avvecklades i början av 2025.

Ny statistik över betalningar inom handeln

Under 2024 remitterade Riksbanken förslag på föreskrifter där betaltjänstleverantörer och operatörer av betalningssystem regelbundet ska rapportera uppgifter om deras betaltjänster och betalningssystem. Uppgifterna behövs för att kunna rapportera uppgifter till ECB i enlighet med förordning nr 1409/2013 om betalningsstatistik och för att Riksbanken ska kunna uppfylla sina mål kopplade till betalningar i riksbankslagen om att följa betalningsmarknadens utveckling (se även avsnittet Statistik- och informationsförsörjning i kapitlet Bankgemensamma områden).

Riksbanken gjorde under året en enkätundersökning om betalningar inom handeln och konsumentnära tjänster. Syftet med undersökningen var att få en tydligare bild av hur handlare, restauranger, frisörer med flera ser på betalningar från privatkunder ur flera olika aspekter. Resultaten kommer att publiceras under första halvåret 2025.

Under 2024 publicerade Riksbanken flera analyser och studier på betalningsområdet (se tabell 4).

Tabell 4 Publikationer inom betalningsområdet under 2024

Rapporter

Betalningsrapport 2024, mars

Riksbanksstudie

Vägen framåt för clearing och avveckling av massbetalningar i svenska kronor, november

Penning- och valutapolitik

T Richards, "Central bank priorities in a rapidly changing payment landscape", november

Staff memo

N Engström och A Mølgaard Pedersen, "Banks' costs for providing payment services", mars

Studier och publikationer relaterade till e-krona

E-kronapiloten etapp 4 – offlinebetalningar med e-kronor, mars

A Børestam och A Mølgaard Pedersen, "Digitala eurons möjliga konsekvenser för Sverige, maj

N Arvidsson, F Harahap, F Urban och A Nurdawati, "Potential Climate Impact of Retail CBDC Models", working paper series no 437, juni

Övrigt

N Arvidsson, F Harahap, F Urban och A Nurdawati, "Climate impact assessment of retail payment services", working paper series no 431, juni

Skrivelse till Finansdepartementet: Åtgärder för att upprätthålla kontantkedjan, september

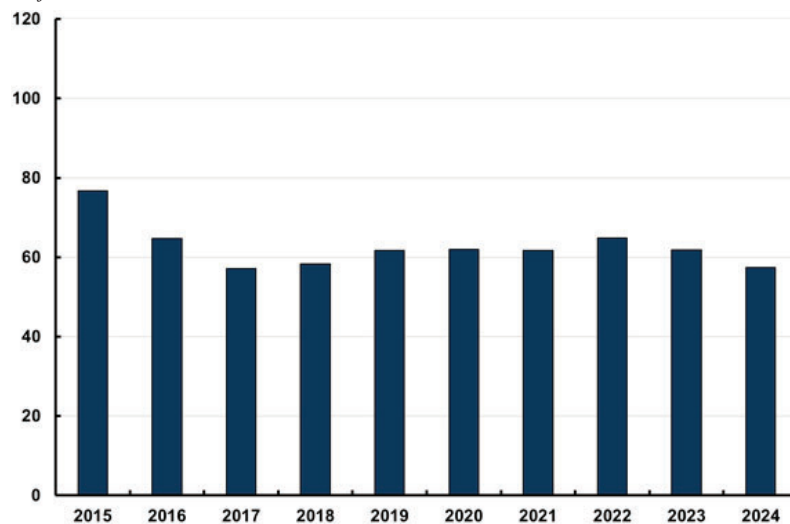
Riksbankens uppdrag kopplat till kontantförsörjningen i Sverige

Riksbanken ska enligt 4 kap. 2 § riksbankslagen ge ut och lösa in kontanter samt enligt 4 kap. 6 § tillhandahålla depåer för kontanter.

Tillgången till kontanter varierar

Under 2024 tillhandahöll Riksbanken sedlar och mynt till bankerna och följde värdet av kontanterna i cirkulation. Riksbanken är skyldig att tillhandahålla fem platser för lagring och ut- och inlämning av sedlar i Sverige (depåer). Tre av dessa depåer är i drift sedan den 1 januari 2023. Ytterligare två är under planering och ska tas i drift senast den 1 januari 2026. I och med att Riksbanken har öppnat fler depåer, justerat föreskrifterna så att även värdebolag kan hämta och lämna kontanter samt avskaffat begränsningarna för när kontanter kan lämnas in har kontantströmmarna förändrats något. Depån i Jönköping har nu övertagit en del av de transaktioner som tidigare hanterades från depån i Stockholmsregionen. Det är också numera i regel Bankomat som hämtar ut kontanter från Riksbanken (till sina uttagsautomater) medan Loomis lämnar in (genom sin insamling av butikernas dagskassor).

Under 2024 fortsatte mängden kontanter i cirkulation att minska. Mängden styrs av efterfrågan på kontanter som varierar under året. Ett sätt att beskriva kontantmängden under året är att beräkna ett genomsnitt av värdet på sedlar och mynt i cirkulation den sista dagen varje månad. Detta värde uppgick i genomsnitt till 57 miljarder kronor under 2024, varav värdet på sedlar uppgick till 54 miljarder kronor och värdet på mynt till 3 miljarder kronor. Detta är en minskning om 1 miljard kronor sedan utgången av 2023 (se diagram 7 och tabell 5 och 6).

Diagram 7 Genomsnittligt värde av sedlar och mynt i cirkulation*Miljarder kronor*

Källa: Riksbanken.

Tabell 5 Värdet av sedlar och mynt i cirkulation*Miljarder kronor*

	2020	2021	2022	2023	2024
Totalt värde den 31 december	63	61	65	58	57
Sedlar	60	58	62	55	54
Mynt	3	3	3	3	3
Totalt värde, genomsnitt under året	62	62	65	62	57
Sedlar	59	59	62	59	54
Mynt	3	3	3	3	3

Anm.: Uppgifterna i tabellen är avrundade.

Källa: Riksbanken.

Tabell 6 Antalet sedlar och mynt*Miljoner stycken*

	2020	2021	2022	2023	2024
Antal sedlar i cirkulation	262	256	265	256	245
Antal mynt i cirkulation	662	686	705	719	728

Anm.: Uppgifterna om antalet sedlar och mynt i cirkulation avser ett genomsnitt under året och är avrundade.

Källa: Riksbanken.

Antalet förfalskningar har ökat från en låg nivå

De svenska sedlarna förfalskas normalt i liten omfattning, men Riksbanken observerade en kraftig ökning under 2020 och fortsatt höga nivåer även under 2021 och 2022. Under 2023 nästan halverades antalet falska sedlar, men under

2024 ökade antalet sedlar som lämnades in till polisen med 930 stycken jämfört med året före. Förfalskningarna är inte särskilt avancerade, men eftersom många är ovana vid att använda sedlar sprids de förfalskade sedlarna ändå i samhället. Riksbanken har tidigare genomfört kommunikationsinsatser om falska sedlar bland annat på sociala medier. Informationen ligger kvar på Riksbankens webbplats. Om antalet falska sedlar skulle öka betydligt igen kan Riksbanken återuppta insatsen. Värdet av de falska sedlar som togs ur cirkulation under året uppgick till 1 339 440 kronor. Antalet falska sedlar uppgick till 3 109 stycken. Cirka 79 procent av dessa var 500-kronorssedlar.

Tabell 7 Antalet förfalskade sedlar

	2020	2021	2022	2023	2024
Antal förfalskade sedlar	6 629	4 655	4 166	2 179	3 109

Källa: Polismyndigheten.

Redogörelse för hanteringen av kontanter i Sverige

Riksbanken har ett särskilt uppdrag enligt 11 kap. 2 § riksbankslagen att redogöra för hanteringen av kontanter i Sverige. Riksbanken ska dessutom enligt 4 kap. 8 § riksbankslagen följa, analysera och vid behov samordna hanteringen av kontanter i Sverige. I detta delavsnitt sammanfattas en redogörelse för hanteringen av kontanter i Sverige och Riksbankens syn på vilka åtgärder som behövs för att säkra att kontanterna kan fortsätta att fungera som betalningsmedel i Sverige. I Riksbankens betalningsrapport, som publiceras under 2025, fördjupas analyserna av kontanter som betalningsmedel i Sverige.

Kontantanvändningen vid köp i butik är fortfarande mycket låg i Sverige. De senaste åren har andelen kontantköp i butik dock stabiliserats runt 10 procent. Riksbanken bedömer att kontantförsörjningen i Sverige fortfarande är sårbar och att även små förändringar på marknaden för kontanthantering kan få stora konsekvenser för kontanternas roll som betalsätt. Riksbankens bedömning är att det behövs lagstiftning som stärker kontanternas ställning som betalningsmedel, annars finns en risk för att vi förlorar den infrastruktur som gör att det går att göra kontanta betalningar i Sverige.

Riksbanken anser att kontanter fortfarande behövs av flera skäl. Ett mycket viktigt skäl är att alla ska kunna betala. Det finns grupper i samhället som fortfarande behöver använda kontanter. Ett andra viktigt skäl är att kontanter fyller en roll vid allvarligare kriser och vid höjd beredskap. Om till exempel el eller internet slås ut behövs kontanter för att allmänheten ska kunna betala för livsnödvändiga varor som mat, läkemedel och drivmedel. Därför är det viktigt att det går att använda kontanter i normalläge. I annat fall kommer det inte heller att fungera i kris eller krig.

Kontantförsörjningskedjan

Kontantförsörjningskedjan i Sverige utgörs av Riksbanken och i praktiken två privata marknadsaktörer, Bankomat AB (Bankomat) och Loomis Sverige AB

(Loomis). Bankomat är det enda företaget som har privata depåer och har genom sitt nätverk av uttags- och insättningsmaskiner en dominerande ställning för uttag och insättning av kontanter. Loomis har monopol inom värdehanteringen, inklusive uppräknings- och transport av kontanter. Loomis tar hand om i stort sett alla tjänster kring dags- och växelkassor till handeln och utför tjänster åt andra större aktörer, bland andra Bankomat och Riksbanken, men även andra företag som har uttagsautomater som Kontanten och ICA-banken. Beror det av några få företag innebär att systemet är mycket känsligt för störningar eller förändringar. Om Loomis eller Bankomat inte kan utföra sina tjänster riskerar det att få stora konsekvenser för försörjningen av kontanter i Sverige.

Det lagkrav som gör de större bankerna skyldiga att ge allmänheten möjligheter att ta ut kontanter, och företag och föreningar möjlighet att sätta in dagskassor, uppfylls i dag av det bankägda bolaget Bankomat. Post- och telestyrelsen ansvarar för att se till att dessa grundläggande tjänster inom kontantförsörjningen finns tillgängliga.

Under en kortare period sommaren 2023 fungerade inte återföringen (repatrieringen) av svenska kontanter till Sverige från utlandet. Riksbanken rapporterade om det i årsredovisningen för 2023. Problemet återkom under 2024 och Riksbanken följer utvecklingen för repatriering av svenska kontanter.

Strukturella förändringar kan påverka kontantkedjan negativt

Bankomat kommer att starta sin egen värdehantering med egna värdetransporter under 2025 och själva hantera drift och service av sina egna uttags- och insättningsmaskiner. Genom detta stärker Bankomat beredskapen och driftsäkerheten i den egna infrastrukturen. Dock kommer det sannolikt att påverka Loomis möjligheter och incitament att i övrigt upprätthålla sin del av kontanthanteringen.

Det kan noteras att även Riksbanken har upphandlat en del tjänster av Loomis för sin del av kontanthanteringen. Om förutsättningarna på marknaden ändras avsevärt kan det påverka även Riksbankens del av kontanthanteringen.

Riksbanken har påtalat problemen och efterfrågat skarpare lagstiftning under flera år

Riksbanken har i bland annat betalningsrapporten och remissyttrandet till Betalningsutredningen beskrivit utvecklingen och efterfrågat starkare lagstiftning för att kontanter ska kunna användas vid köp av livsnödvändiga varor och tjänster. Riksbanken anser vidare att bankerna behöver ta ett större ansvar för att kontanthanteringen ska fungera tillfredsställande.

Riksbanken skickade i början av september 2024 in en skrivelse till Finansdepartementets kontantutredning. I skrivelsen argumenteras för att banker behöver ta ansvar för sina företagskunders dags- och växelkassor. Det krävs utökad reglering som säkerställer att aktörer som enligt lag är tvungna att ta emot kontanter har tillgång till fungerande dags- och växelkassetjänster. Enligt

Riksbanken behöver dagens lagkrav på bankerna skärpas och förtydligas eftersom de tjänster som bankerna erbjuder är otillräckliga. Riksbanken vill också se skyndsamma åtgärder för att säkerställa tillgången till växelkassor. Det är en tjänst som kraftigt försämrats i samband med att allt fler banker stängt sin manuella kontantsservice.

I sammanhanget kan också nämnas att Riksbanken för en kontinuerlig dialog med marknadsaktörerna om hur tillgången på kontanter kan säkras på sikt. Riksbanken har också initierat en myndighetssamverkan med Finansinspektionen, Länsstyrelsen i Dalarna och Post- och telestyrelsen för utbyte av information om kontanthantering och betalningar i allmänhet.

Civil beredskap

Riksbanken ska enligt 5 kap. 1 § riksbankslagen uppfylla följande allmänna bestämmelser:

- Riksbanken ska ha en god förmåga att upprätthålla sin verksamhet under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap, inbegripet att allmänheten ska kunna göra betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap.

Förmåga inom krisberedskap och civilt försvar, förmåga att motverka allvarliga störningar i det finansiella systemet och ett starkt skydd mot hot i informationsmiljön är centrala delar i Riksbankens arbete med att stärka beredskapen. Arbetet inkluderar analys och planering, genomförande och uppföljning. På så sätt säkerställer vi att resurser kan läggas där de ger mest effekt och att erfarenheter från till exempel incidenthantering och övningar kan fångas upp och bidra till att utveckla Riksbankens beredskap.

Den interna ansvarsfördelningen inom beredskapsområdet har vidareutvecklats och blivit tydligare under året, exempelvis tack vare en ny regel för civil beredskap som gör det möjligt att effektivt samordna avdelningarnas arbete med civil beredskap. Genom regelbundna tester och övningar samt löpande uppföljning av avdelningarnas beredskapsarbete identifierar vi brister och förbättringsområden både för enskilda samhällsviktiga verksamheter och för Riksbanken som helhet.

Inom betalningsområdet trädde nya föreskrifter i kraft i februari. Föreskrifterna ställer krav på att utpekade företag ska stärka sin förmåga att upprätthålla betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap. Riksbanken samordnar det beredskapsarbete som bedrivs tillsammans med dessa företag, bland annat genom att tydliggöra företagets ansvar och uppgifter. Under året utvecklade och fastställde Riksbanken också inriktning och arbetsformer för att från och med 2025 kunna övervaka att företagen uppfyller föreskrifternas krav.

Riksbanken bedömer att arbetet under året har stärkt såväl Riksbankens förmåga att upprätthålla sin egen verksamhet som allmänhetens möjligheter

att genomföra betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap.

Förmåga att upprätthålla Riksbankens verksamhet

Enligt 5 kap. 2 och 3 §§ riksbankslagen har Riksbanken följande uppgifter och befogenheter att upprätthålla sin verksamhet:

- Riksbanken ska planera och förbereda för att kunna fortsätta sin verksamhet under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap. Riksbanken ska beakta totalförsvarets krav.
- Riksbanken ska genomföra gemensamma utbildningar och övningar för bankens egen personal och för arbets- och uppdragstagare i företag som bedriver verksamhet som är av särskild betydelse för genomförandet av betalningar.

Utvecklad struktur för samordning av beredskapsarbetet

Enheten för beredskap och samverkan vid avdelningen för intern styrning och verksamhetsstöd ansvarar för att leda och samordna Riksbankens planering och förberedelser inom civil beredskap. I arbetet ingår att ge verksamheterna en strategisk inriktning utifrån totalförsvarets krav och att göra och stödja insatser som förbättrar beredskapen. Enheten ser också till att det gemensamma beredskapsarbetet bedrivs effektivt.

Den särskilda kommitté som deltagit i samordningen av det förberedande arbetet inom civil beredskap, avslutade sitt arbete under året. I stället inrättades en verksamhetsövergripande beredskapsgrupp med uppdraget att skapa förutsättningar för att Riksbankens beredskapsarbete bedrivs utifrån den strategiska planens långsiktiga mål. Varje avdelning, undantaget avdelningen för internrevision, har en beredskapssamordnare som deltar i beredskapsgruppens arbete.

Förmåga att upprätthålla Riksbankens samhällsviktiga verksamhet

Under året gjorde Riksbanken en analys av sin samhällsviktiga verksamhet. I analysen ingick att kartlägga beroendet av kritiska resurser, till exempel personal, system, lokaler och leverantörer. Resultatet är ett viktigt komplement till de planer som ska säkerställa att Riksbanken kan upprätthålla sin verksamhet på en godtagbar nivå i alla lägen. Riksbanken har bland annat fortsatt att utveckla sina alternativa verksamhetsplatser. Vi fokuserade även på att utveckla Riksbankens krigsorganisation, bland annat genom att analysera de mest prioriterade och eventuellt tillkommande uppgifterna vid krig och krigsfara.

Eftersom även kortare avbrott i Riksbankens verksamhet kan få konsekvenser för samhällets funktionalitet måste Riksbanken alltid kunna hantera plötsliga händelser snabbt och samordnat. Riksbanken har därför en tjänsteman i beredskap. Denna person ska dygnet runt, årets alla dagar kunna initiera och

samordna det inledande arbetet för att upptäcka, verifiera, larma och informera inom och utom myndigheten vid både fredstida kriser och höjd beredskap. Under 2024 tillkom en ny regel om bland annat ansvar, uppgifter, utbildningar och övningar.

Riksbankens arbetssätt vid incidenter och kriser följs upp och utvecklas löpande. Exempel på en incident under 2024 är den ransomware-attack som ägde rum mot ett av Tietoevrys datacenter under slutet av januari. Attacken ledde till avbrott i Riksbankens löneadministrationssystem Primula. Under avbrottet förbereddes för utbetalning av löner via reservrutiner. Ett annat exempel är när cybersäkerhetsföretaget CrowdStrike drabbades av ett större avbrott i sina tjänster i juli. Riksbanken samverkade då med viktiga betalningsaktörer för att göra en initial bedömning av konsekvenserna.

Kontinuerlig övning och utbildning

Riksbanken genomför kontinuerligt utbildningar och övningar, både för att utveckla och för att följa upp sin förmåga att upprätthålla verksamheten under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap. Under 2024 beslutades om en utbildnings- och övningsplan som sträcker sig fram till 2027. Planen har en strategisk och långsiktig inriktning och kompletteras med en årlig övnings- och utbildningsplan som beskriver vilka förmågor som är särskilt prioriterade att utveckla under ett visst år.

Under 2024 genomfördes flera övningar. Ett exempel var den lägesbildsövning med flera delmoment som genomfördes med samtliga avdelningars ledningsgrupper, Riksbankens krisledningsstab och krisledningsgrupp samt Riksbankens direktion. Övningen ökade den samlade förmågan att bedöma en händelse och dess konsekvenser, prioritera och besluta om åtgärder samt sammanställa både avdelningsspecifika och gemensamma lägesbilder. Andra exempel var verksamhetsnära övningar kring kontinuitetsplanerna samt regelbundna utbildnings- och övningsmoment för de medarbetare som bemannar funktionen tjänsteman i beredskap.

Vidare gjorde Riksbanken under året flera interna utbildnings- och kommunikationsinsatser inom civil beredskap. Bland annat genomfördes flera kunskapshöjande aktiviteter i samband med den nationella beredskapsveckan samt ett riksbanksseminarium om totalförsvar tillsammans med Försvarshögskolan. Insatserna bidrog till att öka vår specifika kunskap inom civil beredskap samt till förståelsen för beredskapsplanering som ett gemensamt arbete för att anpassa verksamheten efter ändrade omständigheter.

Civil beredskap för betalningar

Riksbanken har ansvar, uppgifter och mandat som syftar till att stärka den samlade förmågan att få betalningar att fungera även under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap. Ansvaret innebär i praktiken att Riksbanken har kravställande, samordnande och övervakande uppgifter.

Den kravställande uppgiften regleras i ett bemyndigande där Riksbanken får rätt att meddela föreskrifter om vilka företag som är av särskild betydelse för genomförandet av betalningar samt ange vilka skyldigheter dessa företag har enligt 5 kap. 3 och 4 §§ riksbankslagen.

Riksbanken ska genomföra gemensamma utbildningar och övningar för bankens egen personal och för arbets- och uppdragstagare i företag som bedriver verksamhet som är av särskild betydelse för genomförandet av betalningar.

Vid störningar i betalningssystemet ska Riksbanken upprätta en ledningsfunktion. Funktionen ska underlätta hanteringen genom samordning och informationsdelning vid fredstida krissituationer och höjd beredskap.

I 5 kap. 4 § 1–3 och 5 kap. 5 § riksbankslagen regleras uppgifterna för de företag som bedriver verksamhet som är av särskild betydelse för genomförandet av betalningar och vilka beslut Riksbanken får fatta när det gäller allmän tjänsteplikt för genomförandet av betalningar.

Den övervakande uppgiften innebär att Riksbanken ska övervaka att ett företag uppfyller sina skyldigheter (5 kap. 4 § första stycket riksbankslagen).

Utöver detta innehåller Riksbankens analyser och rekommendationer kring betalningsmarknaden i stort flera beredskapsperspektiv. Riksbanken lyfter bland annat behovet av att säkra kontantinfrastrukturen och möjligheten att betala med kontanter för livsnödvändiga varor (se även kapitlet Säkra, effektiva och tillgängliga betalningar).

Krav på företag av särskild betydelse för genomförandet av betalningar

Den 1 februari 2024 trädde Riksbankens föreskrifter och allmänna råd (RBFS 2023:3) om företag av särskild betydelse för genomförandet av betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap i kraft. Här definierar Riksbanken vilka företag som omfattas. De här företagen ska planera och förbereda för att kunna upprätthålla den del av verksamheten som avser betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap. Genom att dessutom delta i gemensamma aktiviteter som samordnas av Riksbanken bidrar företagen ytterligare till det övergripande målet.

Eftersom ansvaret som rör civil beredskap för betalningar innebär nya uppgifter för Riksbanken, samt nya krav på de företag som träffas av föreskrifterna, bedömer Riksbanken att kraven kommer att uppfyllas successivt under kommande år. Riksbanken bedömer att de aktiviteter som genomfördes under året har skapat en god grund för fortsatt arbete.

Samordning av arbetet med civil beredskap för betalningar

Samverkansstrukturen Civil beredskap betalningar

När föreskrifterna trädde i kraft hade Riksbanken förberett sig genom att skapa en samverkansstruktur för det gemensamma arbetet med företagen, Civil beredskap betalningar. Riksbanken inriktar och samordnar arbetet, vilket innebär

att säkerställa att det uppfyller såväl de krav som ställs på Riksbanken genom riksbankslagen som de krav som ställs på företagen genom Riksbankens föreskrifter. Det gemensamma arbetet samordnas i en referensgrupp där Riksbanken och de företag som berörs av föreskrifterna ingår. Utöver att inneha ordförandeposten deltar Riksbanken även i arbetet genom representanter från de verksamheter som ansvarar för RIX-systemet respektive kontanthantering.

Även Riksgälden bedriver operativ betalningsverksamhet, genom ansvaret för statens internbank, och deltar därför på frivillig basis i arbetet. Under året sammanträdde referensgruppen regelbundet för att bland annat diskutera prioriterade förmågehöjande aktiviteter, dela erfarenheter, utvärdera arbetet och förankra utbildningsplan och verksamhetsplan för 2025. Riksbanken har följt upp hur samverkansforumet och arbetsformerna har fungerat. En sammantagen bedömning är att mötesstrukturen har fungerat bra och att Riksbanken kan ta en ännu tydligare ledarroll i arbetet framöver.

Förutsättningar för företagens planering och förberedelser

I remissvaren på förslaget till föreskrifter påpekade flera av remissinstanserna att det behövdes ett förtydligande av vad totalförsvarets krav innebär och vad som krävs av de företag som omfattas av föreskrifterna. Därför utarbetade Riksbanken planeringsförutsättningar som ett stöd för företagen i arbetet med att uppfylla kraven i Riksbankens föreskrifter. Planeringsförutsättningarna innehåller bland annat en beskrivning av förutsättningar som är särskilt viktiga för betalningsområdet utifrån de krav som riksdagen, regeringen, Forsvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ställer på civila aktörer i totalförsvaret. De innehåller också fördjupade och konkretiserade beskrivningar av de olika aspekter som en god planering bör inkludera, baserat på de krav som ställs i föreskrifterna. Bland annat lyfts att företagens reservkraft bör dimensioneras för elavbrott som pågår under minst en vecka och att datahallar för centrala tjänster bör vara fysiskt och geografiskt separerade.

När föreskrifterna hade trätt i kraft registrerade Riksbanken de företag som träffas av föreskrifterna hos Plikt- och prövningsverket. Detta innebär att företagen kan göra en disponibilitetskontroll av den personal som är nödvändig för deras betalningsverksamhet och därefter genomföra krigsplacering. Det pågår även ett gemensamt arbete med att skapa förutsättningar för att krigsplacera personal hos företagens kritiska leverantörer. Detta arbete kommer att följas upp och fortgå under nästa år.

Riksbanken inledde också ett arbete för att säkerställa att det finns förutsättningar att dela information med företagen, inklusive möjligheter att vid behov utbyta säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter.

En ledningsfunktion har inrättats

För att omhänderta Riksbankens ansvar för att samordna hanteringen av en händelse etablerades en ledningsfunktion. Funktionen aktiveras när det har inträffat en händelse som påverkar eller kan påverka möjligheten att genomföra betalningar. Inför föreskrifternas ikraftträdande har företagen som träffas av föreskrifterna bemannat ledningsfunktionen med representanter. Riksbanken genomförde sex sammankallningstester under året för att säkerställa att sammankallning och samverkan fungerar väl. Arbetet med att utveckla funktionen pågår löpande. Det gäller bland annat att hitta ändamålsenligt tekniskt stöd, att löpande diskutera vad som krävs för att funktionen ska aktiveras och att vid behov kunna vidga deltagarkretsen med fler aktörer.

Utredningen En ny funktion för krishantering vid allvarliga driftstörningar i den finansiella sektorns digitala infrastruktur (Fi2023/01842) föreslår att en ny krishanterande funktion ska inrättas inom Riksbanken. Riksbankens remissvar ger stöd för huvuddelen av utredningens förslag. Om förslagen i utredningen blir verklighet kommer det att innebära att ledningsfunktionen får fler uppgifter och att deltagarkretsen breddas.

Analys av betalningsflöden och genomförande av förmågehöjande åtgärder

En av de större aktiviteter som Riksbanken genomförde tillsammans med företagen under våren var kartläggning av betalningsflöden, analys av risker och sårbarheter samt identifiering av åtgärdsbehov. Kartläggningen resulterade i en grafisk processkarta samt steg-för-steg-beskrivning för olika betalningsflöden, exempelvis kortköp i fysisk butik, uttag av kontanter från uttagsautomat, betalning med autogiro och utbetalningar från socialförsäkringen. Med kartläggningen som utgångspunkt analyserades därefter risker och sårbarheter i betalningsflödena. De förutsättningar som råder vid höjd beredskap användes som utgångspunkt i analysen. I det sista steget såg vi avslutningsvis vilka åtgärder som behövs för att stävja de risker och sårbarheter som identifierats. Särskilt viktigt är att uppmärksamma de åtgärder som kräver att flera aktörer deltar i arbetet. Efter sommaren etablerades arbetsgrupper som nu arbetar med ett antal prioriterade sådana åtgärder, till exempel att stärka möjligheten till betalningar med kort off-line. De tekniska förutsättningarna bedöms relativt goda, men en annan fråga som behöver lösas är vem som ska bära den likviditets- och kreditrisk som kan uppstå. Riksbanken arbetar nu tillsammans med en mängd olika företag för att ta fram lämpliga lösningar.

Kunskapshöjande aktiviteter genomfördes

En viktig del i beredskapsarbetet är att inom företagen öka kunskapen om beredskapsfrågor. Riksbanken har tagit fram ett övningsmaterial som företagen har haft möjlighet att använda internt i övningar inom den egna organisationen. Riksbanken genomförde även ett utbildningsprogram med fyra utbildningar

på olika teman inom civil beredskap, exempelvis beredskapsplanering respektive krigsorganisation och krigsplacering. Syftet var att öka kunskapsnivån och etablera en gemensam utgångspunkt för arbetet med civil beredskap hos företagen. Aktiviteterna gav också företagen möjlighet att dela erfarenheter från sitt interna arbete. Riksbanken följer löpande upp arbetet för att få underlag för fortsatt utveckling av övnings- och utbildningsverksamheten.

Utöver dessa aktiviteter för de företag som träffas av föreskrifterna genomförde Riksbanken även aktiviteter som syftade till att höja kunskapen om beredskap och betalningar hos allmänheten. Riksbanken bidrog under året med information om hur allmänheten kan inkludera betalningar i sin hembere-dskap, exempelvis med texter till MSB:s webbplats och den nya versionen av broschyren Om krisen eller kriget kommer, som skickades ut till alla hushåll under hösten. Riksbanken förespråkar att varje hushåll ska se till att ha mat och annat nödvändigt så att man klarar sig en vecka utan att handla och att ha kontanter hemma i små valörer att handla livsnödvändiga varor för under en veckas tid om digitala betalsätt inte fungerar.

Riksbanken arrangerade även ett öppet forum på temat fungerande betalningar i kris och krig. I panelen deltog, utöver en direktionsledamot och forskare i informationsteknologi vid Högskolan i Skövde, finansmarknadsministern och verkställande direktören för SEB. Under seminariet lyftes idéer om hur vi tillsammans – i privat-offentlig samverkan – kan stärka förmågan att upprätthålla betalningar i kris och krig. Riksbanken inkluderar de perspektiv som lyftes under seminariet i sitt fortsatta arbete med civil beredskap inom betalningsområdet.

Övervaka att företagen uppfyller sina skyldigheter

Under året utvecklade, förankrade och fastställde Riksbanken formerna och inriktningen för sin övervakning av de företag som träffas av Riksbankens föreskrifter och allmänna råd (RBFS 2023:3) om företag av särskild betydelse för genomförandet av betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap. I syfte att effektivisera Riksbankens övervakningsarbete etablerades en arbetsgrupp för övervakning, där de avdelningar som genomför olika former av övervakning ingår. Arbetsgruppens uppgift är att koordinera och samordna övervakningsarbetet mellan avdelningarna, samtidigt som linjeansvaret för respektive övervakningsprocess kvarstår.

Det civila beredskapssystemet och beredskapssektorn Finansiella tjänster

Som myndighet under riksdagen ingår Riksbanken inte formellt i strukturen för det civila beredskapssystemet. Men eftersom Riksbanken har en central roll i det finansiella systemet och ansvar för att allmänheten ska kunna genomföra betalningar, deltar Riksbanken på frivillig basis i arbetet, bland annat i de olika samverkansmöten som leds av Försvarmakten och MSB.

I dag finns i vissa delar ett överlappande ansvar mellan Finansinspektionen och Riksbanken inom beredskapsområdet. Finansinspektionens ansvar som sektorsansvarig myndighet omfattar beredskapssektorn Finansiella tjänster, som inkluderar betalningar, medan Riksbankens ansvar är specifikt för betalningar. Det överlappande ansvaret och de utmaningar det innebär har betonats vid flera tillfällen av bland annat Riksbanken och Försvarsberedningen och behöver få en lösning. Det är värt att betona att Riksbanken har ett nära och gott samarbete med Finansinspektionen och deltar i den nya samverkansstrukturen för beredskapssektorn. Genom det kommer betalningsperspektivet med i helheten.

Internationell verksamhet

Riksbanken ska enligt 6 kap. 1 och 7 §§ uppfylla följande bestämmelser för sin internationella verksamhet:

- Riksbanken får verka som förbindelseorgan i förhållande till internationella finansorgan som Sverige är medlem i.
Riksbanken får delta i sådant internationellt samarbete som
 1. har betydelse för bankens verksamhet eller
 2. rör kunskapsutbyte med andra centralbanker.
- Riksbanken ska i sin internationella verksamhet utgå från regeringens och riksdagens övergripande ståndpunkter inom olika politikområden.
- Riksbanken ska i sin internationella verksamhet hålla regeringen underrettad om viktigare frågor.

Sverige är en liten, öppen ekonomi som påverkas starkt av händelserna i världsekonomin och i det globala finansiella systemet. Ett gott internationellt samarbete är därför viktigt för att Riksbanken ska kunna nå sina mål.

Riksbankens internationella arbete syftar till att

- *utbyta information med och lära av andra aktörer, till exempel andra centralbanker och internationella organisationer*
- *påverka andra aktörer, vilket är särskilt viktigt i fråga om globala finansiella standarder, europeisk reglering av det finansiella systemet och internationella policyåtgärder för att minska risker både i och utanför Sverige*
- *skapa goda kontakter, vilka är särskilt värdefulla att ha i krissituationer.*

Riksbankens ambition är att bidra konstruktivt till det internationella samarbetet och att vara en kompetent och pålitlig samarbetspartner. Under året utsågs riksbankschef Erik Thedéen till ordförande för Baselkommittén för banktillsyn, vice riksbankschef Aino Bunge till vice ordförande för Europeiska

systemrisknämndens rådgivande tekniska kommitté (ATC) och förste vice riksbankschef Anna Breman till ledamot i styrkommittén för Network for Greening the Financial System (NGFS).

Riksbanken utvecklade under året sina internationella nätverk, i syfte att underlätta sina strategiska förflyttningar inom bland annat beredskap, analys och dataanvändning. Ett internationellt sekretariat inrättades under hösten på stabsavdelningen för att stödja direktionen och avdelningarna med ett mer strategiskt perspektiv i det internationella samarbetet och för att förbättra den interna samordningen.

Riksbanken bedömer att deltagandet i internationella samarbetsorgan, styrelsearbetet i centrala grupper och de täta kontakterna med andra centralbanker bidrog till Riksbankens möjligheter att nå målen inom olika verksamhetsområden under 2024.

Utökad samverkan med andra centralbanker

De senaste årens omvärldsutveckling har lett till att samarbetet med andra centralbanker om beredskap och betalningsfrågor har ökat. Riksbanken deltog under året i cirka 35 grupper för nordiskt och nordisk-baltiskt samarbete och har därtill ett nära löpande utbyte med dessa centralbanker. Vid det årliga nordiska centralbankschefsmötet diskuterades bland annat riskerna med den geopolitiska utvecklingen, det ekonomiska läget och aktuell penningpolitik samt utvecklingen på betalningsmarknaden.

Under året fördjupade Riksbanken sitt samarbete med Norges Bank, bland annat i samband med skattningsarna av den neutrala räntan och den analytiska förflyttningen i den penningpolitiska beredningen. Riksbanken och Norges Bank hade också ett nära samarbete inom beredskapsplanering, utbildning och övning samt krishantering. Riksbankens nätverk för geoekonomi bjöd även in Institute for Emerging Economies vid Finlands bank till ett seminarium och rundabordssamtal om den ekonomiska tillväxten i Kina och Ryssland.

I Nordic-Baltic Macroprudential Forum (NBMF), där centralbankschefer och tillsynsmyndighetschefer ingår, utväxlas riskbedömningar i de nordisk-baltiska länderna och diskuteras makrotillsynsåtgärder som kan minska riskerna (som bolånetak för hushåll och kapitalbuffertar för banker). Under året inledde gruppen bland annat förberedelserna för ett stresstest av den nordisk-baltiska banksektorn som kommer att genomföras under 2025. Stresstestet syftar till att identifiera sårbarheter i det finansiella systemet i Norden och Baltikum och potentiella smittvägar för finansiella problem.

Riksbankens nära samverkan med Ukrainas centralbank omfattar särskilt beredskapsområdet (se avsnittet Riksbankens tekniska assistans).

Riksbanken inledde även en dialog med Australiens centralbank inom ramen för arbetet med civil beredskap inom betalningsområdet.

Europeiska centralbankssystemet

Europeiska centralbankssystemet (ECBS) utgörs av ECB och samtliga nationella centralbanker inom EU. Riksbanken deltog i cirka 60 kommittéer och arbetsgrupper inom denna organisation. I Allmänna rådet, som består av centralbankscheferna från alla EU:s medlemsstater samt ECB:s ordförande och vice ordförande, behandlades bland annat det ekonomiska läget i EU:s medlemsstater, de offentliga finanserna i EU-länderna, de största obalanserna och sårbarheterna i EU-länderna utanför euroområdet och EU-centralbankernas efterlevnad av förbudet mot monetär finansiering. Vidare diskuterades naturrelaterade hot mot ekonomin och den finansiella stabiliteten, produktivitetsutvecklingen, hushållens inflationsförväntningar och deras relevans för penningpolitiken samt investeringar i grön teknik.

Eftersom Riksbanken deltar på TIPS, en av de plattformar som Eurosystemet, på uppdrag av ECB, tillhandahåller betalningsavveckling på, behövs samordning med ECB. Riksbanken har därför lagt vikt vid ett aktivt deltagande i ECB:s kommittéer för infrastruktur och betalningar.

Inom ECB deltog Riksbanken bland annat i Market Infrastructure and Payments Committee (MIPC) med undergrupper, som arbetar med policyfrågor inom finansiell infrastruktur generellt. Kommitténs arbete följer ECB:s strategi för massbetalningar i syfte att främja gränsöverskridande, kostnadseffektiva, tillgängliga, säkra och effektiva europeiska betalningslösningar med maximal räckvidd. Strategin innebär också att främja digitala centralbankspengar tillgängliga för allmänheten, omedelbara betalningar och ett standardiserat europeiskt betalningsområde.

Inom ramen för arbetsgrupper under ECB deltog Riksbanken även i de operativa arbetsgrupper som diskuterar och driver utvecklingen av de plattformar som ECB och Eurosystemet tillhandahåller under samlingsnamnet TARGET-tjänsterna. Här deltar Riksbanken på ledningsnivå i Market Infrastructure Board (MIB) som ansvarar för den dagliga driften och utvecklingen av samtliga TARGET-tjänster. Därtill är Riksbanken sedan forumet etablerades 2020 ordförande i TIPS Non-euro Currencies Steering Group (NECSG). Där deltar samtliga centralbanker som har anslutit en inhemsk valuta till TIPS-plattformen med syftet att gemensamt lämna input till MIB. Riksbanken deltog under året också i flera arbetsgrupper relaterade till driften och utvecklingen av TIPS-plattformen.

Europeiska systemrisknämnden

Europeiska systemrisknämnden (ESRB) är EU:s makrotillsynsorgan som identifierar, analyserar och motverkar finansiella systemrisker i EU. Från svensk sida deltar Riksbanken i nämnden vid sidan av Finansinspektionen. Vice riksbankschef Aino Bunge valdes i september 2024 till vice ordförande för ESRB:s rådgivande tekniska kommitté (ATC). ATC deltar i beredningen av de flesta av de frågor som styrelsen hanterar.

Sammantaget deltog Riksbanken i cirka 14 kommittéer och grupper inom ESRB under 2024. I dessa bidrog Riksbanken bland annat till ESRB:s löpande risk- och policybedömningar, i analysen av makrotillsynsfrågor som rör centrala motparter och clearing av värdepapperstransaktioner i EU samt i utformningen av ekonomiska scenarier som ligger till grund för stresstester av bland annat europeiska banker. Riksbanken bidrog även till ESRB:s arbete som rör risker kopplade till finansiella intermediärer utanför banksektorn, inklusive fond- och försäkringssektorerna, samt klimat- och cyberrelaterade risker.

I februari 2024 utvärderade ESRB tidigare rekommendationer och varningar till ett flertal EES-länder om sårbarheter kopplade till deras respektive bostadsmarknader. Detta inkluderade Sverige, som 2019 fick en rekommendation om lämpliga åtgärder för att hantera sårbarheterna på bostadsmarknaden. ESRB bedömde fortfarande att riskerna i Sverige var höga och föreslog bland annat fortsatt övervakning och låntagarbaserade åtgärder för att begränsa upplåningen från skuldsatta hushåll, förbättrad tillgång till vissa data och åtgärder utanför makrotillsynsområdet för att motverka strukturella problem på bostadsmarknaden.

Informella Ekofinrådsmöten och Ekonomiska och finansiella kommittén

Ämnet för vårens informella Ekofinrådsmöte var hur man kan förbättra allmänhetens kunskap om finansiella frågor och öka privatpersoners deltagande på kapitalmarknaderna. Riksbankschefen redogjorde för sina erfarenheter från ett svenskt perspektiv. Ett budskap var att det måste vara lätt för privatpersoner att använda sig av kapitalmarknaden, något som i Sverige bland annat underlättas av vårt pensionssystem. Under höstens informella Ekofinrådsmöte i Budapest deltog Riksbanken på tjänstemannanivå, i likhet med de svenska regeringsföreträdarna.

Ekonomiska och finansiella kommittén (EFK), som förbereder Ekofinrådets möten, träffades elva gånger under året. Kommittén utgörs av representanter från centralbanker och finansdepartement på vice centralbankschefsnivå respektive statssekreterarnivå. En viktig uppgift för kommittén är att diskutera det ekonomiska och finansiella läget. ECB:s och kommissionens konvergensrapporter om hur EU-medlemsstater utanför euroområdet uppfyller kriterierna för euroanslutning diskuterades. Inget land bedömdes uppfylla samtliga konvergenskriterier för euroanslutning. Diskussioner fördes också om hur sanktionerna mot Ryssland kunde göras effektivare och möjligheterna att använda avkastningen på beslagtagna ryska tillgångar för att stödja Ukraina. Vidare diskuterade EFK aktuella kommissionsförslag och tog fram EU-ståndpunkter inför möten i Internationella valutafonden (IMF) och G20. Riksbanken betonade bland annat vikten av att vara vaksam på hot mot den finansiella stabiliteten, bland annat från gemensamma exponeringar gentemot tredjepartsrisker.

Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten

Riksbanken deltog som observatör i Europeiska värdepappers- och marknadsmyndighetens tillsynskommitté (Esma Supervisory Committee), som är tillsynsmyndighet för centrala motparter. Riksbanken deltog i rollen som utgivare av svenska kronor och bidrog med sin syn på risker som rör centrala motparter som är aktiva på den svenska marknaden, med särskild vikt på centrala motparter utanför EU, till exempel London Clearing House Limited.

Banken för internationell betalningsutjämning

Banken för internationell betalningsutjämning (BIS) är det främsta forumet för globalt centralbankssamarbete, och organisationen ägs av 63 centralbanker från hela världen. Riksbanken deltar i cirka 45 kommittéer och arbetsgrupper inom BIS. De viktigaste kommittéerna fastlägger globala normer och standarder för olika former av finansiell verksamhet.

Riksbanken har länge haft en stark ställning i BIS, något som illustreras av att olika riksbankschefer har varit representerade i BIS styrelse sedan 1930-talet. Riksbanken är också den sjunde största aktieägaren i BIS. Aktieinnehavet i BIS gav under året en utdelning på 7,8 miljoner euro.

En viktig del i Riksbankens BIS-engagemang är deltagandet i de centralbankschefsmöten som äger rum varannan månad, vanligtvis i Basel. Vid dessa tillfällen deltar riksbankschefen i möten i styrelsen, Economic Consultative Committee (ECC), Global Economy Meeting och All Governors' Meeting. Under året var han också inbjuden att som gäst delta i Central Bank Governance Group vid tre tillfällen, för att dela med sig av Riksbankens erfarenheter i olika frågor. Riksbankschefens deltagande i de olika BIS-kommittéerna ger utmärkta möjligheter att få information, knyta kontakter och påverka genom att ge uttryck för Riksbankens åsikter i viktiga centralbanksfrågor.

Baselkommittén för banktillsyn

I Baselkommittén för banktillsyn deltar centralbanker och tillsynsmyndigheter från 28 länder samt ECB och Single Supervisory Mechanism (SSM). Kommittén främjar global finansiell stabilitet genom att ta fram minimistandarder, riktlinjer och rekommendationer för reglering och tillsyn av internationellt aktiva banker samt genom att diskutera olika frågor om banktillsyn. I juni 2024 utsågs riksbankschef Erik Thedéen till ordförande i kommittén med ett mandat på tre år och med en möjlig förlängning på ytterligare tre år.

Baselkommittén följde under året hur olika länder inför Basel III-standarderna och drog lärdomar av den bankturbulens som präglade USA och Schweiz under 2023. I april firade Baselkommittén sitt 50-årsjubileum och i samband med det beslöt kommittén att anta en revidering av dess grundläggande principer för effektiv banktillsyn. Det är ett viktigt dokument, bland annat eftersom IMF använder sig av dessa principer när de utvärderar finansiella tillsynsmyndigheter över hela världen.

Under året publicerade Baselkommittén även standarder på tre områden. En av dessa berör hur bankerna ska beräkna hur ränteförändringar påverkar värdet på en del av deras tillgångar. En annan anger hur bankerna ska offentliggöra sina exponeringar mot kryptotillgångar. I en tredje görs vissa tillägg och mindre justeringar för hur bankers exponeringar mot kryptotillgångar ska kapitaltäckas.

Vidare publicerade Baselkommittén under året ett antal konsultationer. En av dessa handlade om hur klimatrelaterade scenarioanalyser kan hjälpa till att stärka såväl bankernas hantering som tillsynen av klimatrelaterade finansiella risker. Dessutom publicerades en gemensam rapport av Baselkommittén, kommittén för betalningar och finansiell infrastruktur (CPMI) och den internationella organisationen för värdepapperstillsyn (IOSCO) som genomlyser initiala marginalsäkerhetskrav.

Kommittén för betalningar och finansiell marknadsinfrastruktur

Kommittén för betalningar och finansiell marknadsinfrastruktur (CPMI) består av 28 centralbanker och BIS. Dess mandat omfattar bland annat att ta fram globala standarder och policyer för clearing, avveckling och rapportering för finansiell infrastruktur samt att bedöma att principerna för finansmarknadsinfrastrukturer (PFMI) följs. En viktig aktivitet under året var arbetet med G20 Roadmap, ett mångårigt globalt arbete för att förbättra gränsöverskridande betalningar.

Fokus under året var att uppmuntra olika länder att förbättra sina betalningssystem bland annat genom olika tekniska ändringar (införande av ISO 20022), att ge fler tillträde till systemen och att utöka öppettider. Vidare fortsatte CPMI att analysera möjligheter och risker med tokenisering och hur retail CBDC, det vill säga digital centralbanksvaluta avsedd för allmänheten, kan användas för att förbättra gränsöverskridande betalningar.

CBDC Coalition

Riksbanken fortsatte under året att delta i arbetet i CBDC Coalition, en grupp bestående av sju centralbanker och BIS där olika aspekter av digital centralbanksvaluta diskuteras. Vice riksbankschef Aino Bunge var ordförande i en arbetsgrupp som fokuserar på tekniska designfrågor om digital centralbanksvaluta (CBDC). Riksbanken deltog också i en arbetsgrupp inriktad på analys av hur centralbanker kan agera när traditionella tillgångar tokeniseras.

BIS Innovation Hub Nordic Centre i Stockholm

Sedan 2021 är Riksbanken tillsammans med centralbankerna i Danmark, Island och Norge värd för BIS nordiska innovationscenter i Stockholm. Under året arbetade fyra medarbetare från Riksbanken på centret med innovativ teknik av betydelse för centralbanker. Det handlade bland annat om projekt där man med AI, maskininlärning och integritetsbevarande teknik vill motverka

penningtvätt samt olika sätt att stärka den tekniska säkerheten och robustheten hos digital centralbanksvaluta och få dem att fungera offline.

Internationella valutafonden

I Sverige är Riksbanken kontaktorgan för Internationella valutafonden (IMF). Sverige ingår i en nordisk-baltisk valkrets med en gemensam representant i IMF:s exekutivstyrelse, och det finns därför en nära koordinering av IMF-frågor i denna krets. Det finns även ett samarbete mellan centralbanker och finansdepartement i dessa frågor inom EU.

Under året firades 80-årsjubileet av Bretton Woods-konferensen där IMF och Världsbanken bildades. IMF:s styrelse diskuterade utmaningarna för världsekonomin framåt och hur IMF ska fortsätta att fungera som det centrala forumet för globalt monetärt samarbete i en värld med ökad fragmentering och geopolitiska spänningar. IMF gjorde också en översyn av utlåningen till låginkomstländer och av avgifterna för lån. I dessa diskussioner tryckte den nordisk-baltiska valkretsen på vikten av att värna IMF:s kollektiva resurser och göra utlåningen långsiktigt hållbar.

Riksbanken gjorde i februari 2024 en framställning till regeringen om en höjning av Sveriges kapitalinsats (kvot) i IMF. Framställningen var en följd av IMF-medlemmarnas beslut i december 2023 att godkänna den 16:e allmänna kvotöversynen som innebär att alla medlemsländers kapitalinsats höjs med 50 procent. Riksbanken kunde i oktober meddela IMF att Sverige godkänt sin kvothöjning. Kvothöjningen trädde dock inte i kraft under 2024 eftersom inte en tillräckligt stor andel av medlemsländerna godkänt sin egen höjning än.

Riksbanken gjorde även en framställning till riksdagen för att förlänga deltagandet i IMF:s bilaterala lån och nya låneprogram (New Arrangements to Borrow, NAB). Dessa är frivilliga låneresurser från medlemsländer som IMF kan utnyttja ifall fondens eget insatskapital inte skulle vara tillräckligt. Även om de bilaterala lånen ska upphöra när den nya kvothöjningen träder i kraft behöver de förlängas tills detta sker. Riksdagen biföll framställningen i november 2024.

Som en del av mandatet att övervaka den globala ekonomin genomför IMF årliga utvärderingar av sina medlemsländer, så kallade artikel IV-konsultationer. I 2024 års utvärdering av Sverige, publicerad i mars, konstaterade IMF att den svenska ekonomin återhämtat sig starkt efter pandemin, men bromsade in något under 2023, tyngd av svaga reallöner, ett högt ränteläge och sjunkande fastighetsvärderingar. IMF menade att åtgärder för att öka produktiviteten i ekonomin blir viktiga på medellång sikt. Vidare framhöll IMF att strukturella utmaningar kvarstod, till exempel svagheter kopplade till arbets- och bostadsmarknaden.

Financial Stability Board

Financial Stability Board (FSB) är en internationell organisation som bland annat analyserar risker inom det globala finansiella systemet och tar fram rekommendationer för att hantera dessa. FSB består av representanter från 24 länder samt 13 internationella organisationer och kommittéer. I och med att riksbankschef Erik Thedéen utsågs till ordförande i Baselkommittén deltar han även i FSB:s högsta beslutande organ FSB Plenary och FSB Steering Committee.

Därutöver är Riksbanken, tillsammans med Finansdepartementet och Finansinspektionen, medlem i FSB:s regionalt rådgivande grupp för Europa (Regional Consultative Group for Europe, (RCG-E)). Under året diskuterades olika länders bedömningar av de mest relevanta riskerna på global och regional nivå samt vissa specifika sakfrågor som till exempel riskerna inom kommersiella fastigheter, genomförandet av regelverk för kryptotillgångar, digitaliseringens påverkan på insättare samt skuldsättningen i icke-banksektorn.

Network for Greening the Financial System

Klimatförändringarna och deras påverkan på det finansiella systemet på kort och lång sikt har i allt högre grad kommit upp på centralbankernas agendor både nationellt och i det internationella samarbetet.

Riksbanken deltar sedan 2018 i Network for Greening the Financial System (NGFS), ett globalt nätverk för centralbanker och tillsynsmyndigheter med fokus på klimataspekter i dessa myndigheters arbete. Förste vice riksbankschef Anna Breman blev i april 2024 medlem i styrkommittén.

Riksbanken bidrog till arbetet i flera av NGFS arbetsgrupper. Riksbanken arbetade bland annat med frågor om design och analys av klimatscenarier, biologisk mångfald och naturrelaterade risker samt klimatförändringarnas påverkan på penningpolitiken. Andra frågor rörde metoder för hur centralbanker kan arbeta med hållbara investeringar, klimatrelaterad rapportering och hållbar centralbanksverksamhet.

Riksbankens tekniska assistans

Sedan 2000 bedriver Riksbanken så kallad teknisk assistans (TA). Verksamheten består av kunskapsöverföring inom viktiga centralbanksrelaterade områden som kan stärka centralbankerna som institutioner. På längre sikt är ambitionen att bidra till ländernas finansiella stabilitet och utveckling.

Under 2024 hade Riksbanken avtal med centralbankerna i Etiopien, Rwanda och Ukraina samt med den palestinska monetära myndigheten (PMA). Samtliga klassificeras som mottagarland för bistånd enligt OECD:s biståndskommitté Development Assistance Committee (DAC). Verksamheten finansierades av Sida enligt ett särskilt avtal under perioden 2019–2024. I december 2024 ingick Riksbanken ett nytt avtal med Sida om teknisk assistans för perioden 2025–2028.

Kunskapsutbytet med Ukrainas centralbank (NBU) kunde fortsätta under året trots de svåra förutsättningarna. I mars höll Riksbankens internrevisionsavdelning en utbildning för kollegor vid NBU i COSO, en standard för intern kontroll och riskhantering, som också ledde till en certifiering av kollegorna. I juni besökte Ukrainas centralbankschef Riksbanken tillsammans med några medarbetare. De följde bland annat den penningpolitiska processen och deltog i rundabordssamtal med temat civil beredskap tillsammans med representanter från bland annat flera myndigheter och regeringen. En av de lärdomar från Ukraina som har inkluderats i Riksbankens beredskapsarbete är vikten av att genomföra övningar. Vid besöket från Ukrainas centralbank i juni återkom centralbankschef Andriy Pyshnyy flera gånger till budskapet: I en kris lever vi inte upp till våra förväntningar, utan vi sjunker till den nivå vi har tränat på. Därutöver genomfördes under året ett antal digitala seminarier om bland annat betalningssystem och kommunikation. Ett forskningsprojekt om penningpolitik inleddes också.

Riksbankens medarbetare besökte Rwandas centralbank vid ett flertal tillfällen under början av 2024. Bland annat fullföljdes det projekt som hade inletts 2023 med modelleringar av klimatförändringarnas inverkan på jordbrukssektorn. Under året besökte vidare en större delegation från Riksbanken den etiopiska centralbanken och därutöver genomfördes digitala workshoppar om finansiell stabilitet, kris- och resolutionshantering, modellutveckling och betalningsfrågor. Den försämrade säkerhetssituationen i Israel och Palestina fick till följd att kontakterna med PMA begränsades. I maj deltog dock medarbetare från Riksbanken som observatörer på inbjudan av USA och Storbritannien i en granskning av penningtvätt och terroristfinansiering inom det palestinska banksystemet. Bakgrunden till förfrågan att medverka i granskningen var ett arbete som utförts av Riksbanken och Finansinspektionen 2021.

Riksbanken bedömer att TA-samarbeten är utvecklande för såväl partnerbankens som Riksbankens medarbetare. Inte minst gav samarbetet med NBU viktiga insikter som Riksbanken tar med sig i sitt beredskapsarbete.

Information till regeringen

Riksbanken informerade under året regeringen (i första hand Finansdepartementet) om olika sakfrågor som rör Riksbankens internationella samarbeten, bland annat inom ramen för Finansiella stabilitetsrådets verksamhet. Härutöver lämnade Riksbanken redogörelser till regeringen, på tjänstemannanivå, om viktigare frågor i Riksbankens internationella samarbeten.

Bankgemensamma områden

Syftet med arbetet inom de bankgemensamma områdena är att främja hög kvalitet i Riksbankens verksamhet. Vissa delar av arbetet regleras i riksbankslagen.

It-verksamheten tog viktiga steg framåt för Riksbankens cyberskydd och för att modernisera och utveckla it-miljön. En hållbarhetssamordnare tillträdde i början av 2024, vilket ledde till nya initiativ och resultat i arbetet med hållbarhet och miljö. Inom statistikområdet arbetade Riksbanken under året med att förbättra dataunderlaget inom betalningsområdet och en utvärdering av forskningsverksamheten påbörjades. Riksbanken tilldelades för tredje året i rad Nyckeltalsinstitutets pris för bästa hälsoindex för medarbetares hälsoläge och arbetsmiljö. Kommunikationsenhetens fokus låg under året på de penningpolitiska besluten och beredskapsfrågor inom betalningsmarknaden.

Statistik och informationsförsörjning

En av Riksbankens grundläggande uppgifter är att samla in, framställa och offentliggöra statistik (1 kap. 11 § riksbankslagen). Riksbanken ansvarar för huvuddelen av Sveriges finansiella statistik och är ytterst ansvarig för statistikens kvalitet, innehåll och utveckling, medan merparten samlas in, sammanställs och publiceras av SCB på Riksbankens uppdrag.

Riksbanken samlar in och publicerar daglig omsättningsstatistik på ränte- och valutamarknaden och dagliga noteringar för referensräntan Swestr. Riksbanken publicerar kvartalsvis internationell bankstatistik som mäter den svenska banksektorns utlandsrelaterade verksamhet, till exempel tillgångar och skulder i utlandet. Statistiken utvecklas kontinuerligt utifrån användarnas behov. För att göra statistiken jämförbar och för att hålla en god kvalitet samverkar Riksbanken med flera internationella institutioner som Europeiska centralbankssystemet, IMF och BIS. För närvarande pågår ett omfattande harmoniseringsarbete inom den finansiella statistiken i Europa där Riksbanken deltar på högsta nivå.

Riksbanken avser att utveckla ny statistik över betalningar

Riksbanken ska enligt 3 kap. 8 och 9 §§ riksbankslagen följa betalningsmarknadens utveckling. För att fullgöra uppdraget måste Riksbanken kunna hämta in och analysera statistik inom betalningsområdet. Eftersom det i dagsläget saknas heltäckande statistik över den svenska betalningsmarknaden avser Riksbanken att utfärda föreskrifter om betalningsstatistik under 2025.

Syftet med föreskrifterna är dels att underlätta för Riksbanken att identifiera problem på betalningsmarknaden, dels att vara underlag till policyåtgärder för att nå målet om säkra, effektiva och tillgängliga betalningar. Föreskrifterna syftar även till att förbättra Riksbankens analysunderlag i det penningpolitiska

arbetet i och med att betalningsstatistiken är viktig i nulägesanalyser och kort-siktiga prognoser för den svenska ekonomin. Statistiken är därutöver viktig för att man ska kunna analysera hur hushållens konsumtion utvecklas.

Föreskrifterna riktar sig till betaltjänstleverantörer och operatörer av betalningssystem och utarbetades och remitterades under 2024. I remissvaren framkom bland annat att Riksbankens förslag är förhållandevis långtgående jämfört med vad länder inom euroområdet förväntas rapportera. Riksbanken för nu en dialog med remissinstanserna om justeringar av föreskrifterna.

Företagsundersökningen – företagen blev mindre förhoppningsfulla om konjunkturutvecklingen under året

Riksbanken genomförde tre företagsintervjuer under 2024 för att få en aktuell bedömning av konjunkturläget och ekonomins utveckling. Genomgående för intervjuerna var att konjunkturläget under året ansågs vara svagare än normalt för alla sektorer utom för tillverkningsindustrin där det bedömdes vara mer normalt. Att kronan var svag och hushållens köpkraft försämrade kan delvis förklara skillnaderna i synen. En mycket låg efterfrågan på bostadsbyggande bidrog till byggbolagens pessimistiska syn på konjunkturläget.

Vårens två intervjuomgångar präglades av tydliga förhoppningar om en bättre konjunkturutveckling, medan förväntningarna var mer återhållsamma i samtliga sektorer i september månads undersökning. Företagens prissättningsplaner påverkades också av den svaga konjunkturutvecklingen under året. De hushållsnära företagen fick dock allt större förhoppningar om att kunna höja sina försäljningspriser framöver.

Rapporten i september innehöll en fördjupning om bland annat synen på avtalsrörelsen 2025, nuvarande nivå på löneglidningen och bristen på arbetskraft. Förutom företag intervjuades även arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer. Förtroendet för arbetsmarknadens parter och den svenska lönebildningsmodellen fortsatte att vara högt under året.

Forskningen ger vetenskapligt underlag till policybesluten

Riksbanken får bedriva och bidra ekonomiskt till forskning som har betydelse för myndighetens verksamhet (1 kap. 10 § riksbankslagen). Forskningen på Riksbanken är inriktad på områden som har direkt betydelse för bankens verksamhet. En del studier är samarbeten mellan medarbetare på forskningsenheten och andra medarbetare på Riksbanken. Under året studerades bland annat prisregleringar och inflationsdynamik samt företagens prissättningsbeteende under perioden med hög inflation.

De forskare som är inriktade mot finansiell stabilitet använder stora mängder data som bland annat gjorde det möjligt att undersöka hur nedläggning av bankkontor påverkar utlåning, sysselsättning, försäljning och konkurser i små och medelstora företag. De forskare som analyserar penningpolitik och makroekonomi studerade bland annat hur tillfälliga inkomstökningar påverkar individernas vilja att öka sin konsumtion över tid. Resultaten av forskningen

publiceras i Riksbankens olika skriftserier och internationella vetenskapliga tidskrifter och sprids via presentationer vid andra centralbanker samt på universitet och vetenskapliga konferenser.

Under året påbörjades en utvärdering av forskningsverksamheten, såväl dess inriktning som dess organisatoriska placering.¹ Utvärderingen färdigställdes i början av 2025.

Forskningsenheten har också i uppdrag att vara en länk mellan Riksbanken och den akademiska världen och har ett formellt samarbete med Centrum för penningpolitik och finansiell stabilitet vid Stockholms universitet (Center for Monetary Policy and Financial Stability, CeMoF). Under året arrangerades en workshop för doktorander på Riksbanken i samarbete med CeMoF, där både svenska och utländska doktorander deltog.

Riksbanken organiserade under året flera vetenskapliga konferenser. På en av konferenserna, som hölls i maj, diskuterade forskare och penningpolitiska beslutsfattare lärdomarna av tre decennier med inflationsmålspolitik. Konferensen organiserades tillsammans med forskare från IMF och Stockholms universitet. Medarbetare på forskningsenheten organiserade även konferensen Monetary and Financial History – Lessons for the 21st Century tillsammans med forskare från Federal Reserve Bank of New York och Uppsala universitet, där uppsatser inom makroekonomi och finansiell ekonomi med ett historiskt perspektiv presenterades.

Kommunikation

Riksbanken ska enligt 11 kap. 3 § riksbankslagen informera allmänheten om

- prisstabilitetsmålet, realekonomiska hänsyn och bankens penningpolitiska strategi
- penningpolitiska beslut, skälen för dessa och eventuella avvikande meningar inom direktionen
- bankens bedömning av den framtida prisutvecklingen, förhållanden som påverkar utformningen av penningpolitiken samt förhållanden som påverkar förutsättningarna att uppnå prisstabilitetsmålet och ta realekonomiska hänsyn
- Riksbankens övriga verksamhet.

Riksbanken var under 2024 en av Sveriges synligaste och mest omskrivna myndigheter i medierna. Eftersom Riksbanken har få direkta kontakter med allmänheten, spelar medierna en viktig roll för att nå ut till allmänheten med de beslut som Riksbanken fattar och motiven till dessa. Verian följer kontinuerligt Riksbankens närvaro i Sveriges största medier, och under 2024 minskade antalet omnämningar av Riksbanken med 9 procent jämfört med året före. Direktionens ledamöter fanns med i 23 procent av publiciteten, vilket till stor del beror på att penningpolitiken får stor medial uppmärksamhet och att

¹ Utvärderingen görs av Elena Carletti (Università Bocconi), Frank Smets (BIS) och Silvana Teneyro (London School of Economics).

direktionsledamöterna ofta är ute och håller anföranden med efterföljande medieintervjuer. Under året besökte ledamöterna bland annat Borlänge, Gävle, Helsingborg, Karlskrona, Lund, Malmö, Norrköping, Sala, Skellefteå, Uppsala, Varberg, Visby och Växjö. I november hölls det penningpolitiska mötet på Riksbankens lokalkontor i Falun med efterföljande presskonferens. Genomslaget i medierna för budskapen i de penningpolitiska rapporterna nådde under året upp till den målsatta nivån.

Det ska vara lätt att granska vad Riksbanken gör och Riksbankens externa webbplats riksbank.se har därför stor betydelse i den externa kommunikationen. Riksbanken har även officiella konton på sociala medier som LinkedIn, X och Facebook där inlägg och videor publiceras och frågor besvaras. För att förstå hur innehållet och utformningen av webbplatsen kan utvecklas och anpassas för att möta förväntningar och krav från olika målgrupper genomförde Riksbanken under året en målgruppsundersökning bland användarna. En klar majoritet tyckte att innehållet är förtroendeingivande, aktuellt och relevant.

Riksbankens kommunikationsarbete 2024 dominerades av de penningpolitiska besluten. År 2024 utökades antalet penningpolitiska beslutsmöten från fem till åtta, vilket innebär fler kommunikationstillfällen per år. Fokus låg på att förklara den gradvisa omläggningen av penningpolitiken, från fjolårets behov av räntehöjningar till gradvisa men snabba räntesänkningar i takt med att inflationen närmat sig målet. Kommunikationen om finansiell stabilitet fokuserade dels på stabilitetsriskerna, som visserligen minskat i närtid men där de geopolitiska riskerna skapar osäkerhet, dels på utmaningarna i det svenska finansiella systemet, inte minst i fråga om hushållens skuldsättning och i fastighetssektorn. Riksbanken gjorde också kommunikativa insatser för att få allmänheten att stärka sin beredskap när det gäller betalningar och för att få staten och bankerna att ta ett större ansvar för betalningsmarknaden i allmänhet och kontantkedjan i synnerhet.

Förtroendet stiger när inflationen sjunker mot målet

För att följa hur förtroendet för Riksbanken utvecklas hos olika målgrupper och hos allmänheten använder Riksbanken regelbundet externa undersökningar. Verian mäter förtroendet genom frågor till en webbpanel som är representativ för allmänheten. Man mäter också årligen anseendet för andra svenska myndigheter. Andra årliga mätningar är Medieakademiens förtroendebaro-meter och SOM-institutets mätning som jämför förtroendet för ett antal olika institutioner och organisationer i Sverige.

Under 2024 visade Verians tertialvisa mätningar att allmänhetens förtroende för Riksbanken ökade över tid. Den genomsnittliga andelen av de tillfrågade som svarade att de hade ett mycket eller ganska stort förtroende för Riksbankens sätt att sköta sitt arbete ökade från 38 procent under 2023 till 51 procent. De som sa sig ha ett högt förtroende för Riksbanken motiverade det framför allt med att de uppfattar Riksbanken som kompetent och professionell. Att

allmänhetens förtroende för Riksbanken ökar bekräftades av utfallet i Verians anseendeindex.

It och digitalisering

Ökad digitalisering genom ökad kompetens och nya it-stöd

Under året fortsatte Riksbankens arbete med att öka digitaliseringen i hög takt. Bland annat infördes nya it-stöd med stöd för nya arbetssätt. It-verksamheten utökades också med ny kompetens inom viktiga områden, bland annat med fokus på cybersäkerhet, it-arkitektur och dataanalys. För att möjliggöra framtida utveckling påbörjades strategiskt arbete med fokus på tillämpning av AI, rättsliga förutsättningar för en bredare användning av molntjänster och modeller för utkontraktering. Förändringar på betalningsmarknaden, ökande cyberhot och utveckling av analysförmågan var viktiga teman i den nära samverkan mellan verksamheten och it.

Parallellt fortsatte arbetet med att ge Riksbankens medarbetare en bättre digital arbetsplats för hybridarbete och utrusta arbetsplatserna på det nya kontoret HK Klara.

För att utöka Riksbankens förmåga att genomföra it-förändringar i snabbare takt utvecklade it-verksamheten sina processer och ökade sin användning av agila och tvärfunktionella arbetssätt i linje med Riksbankens strategiska plan. Dessa arbetssätt används inom analys och andra områden med hög förändrings- och utvecklingstakt. Resultatet blev en markant ökning i antalet förändringar som utvecklade it-stödet och förvaltningen av it-miljöerna, med bibehållen driftsstabilitet.

En prioritering att stärka Riksbankens cyberskydd

Att stärka Riksbankens cyberskydd och förmågor inom cybersäkerhet och beredskap prioriterades under året. Riksbanken deltog tillsammans med andra aktörer från finanssektorn och sektorn för elektronisk kommunikation i världens största övning i cybersäkerhet, den Natogemensamma cybersäkerhetsövningen Locked Shields. Där övade cirka 4 000 deltagare från mer än 40 nationer, både Natomedlemmar och partnerländer, sin förmåga att hantera cyberhot och en större realistisk cybersäkerhetshändelse.

För första gången stod Riksbanken också som arrangör för en cybersäkerhetstävling, the Riksbank's Online Cybersecurity Challenge Summit. Syftet med tävlingen var att uppmuntra aktörer inom svensk finansiell sektor att öva och stärka sin kompetens i att hantera cyberhot, men också att tydliggöra Riksbankens roll inom cybersäkerhetsområdet. Utöver Riksbanken deltog 15 andra organisationer från den svenska finansiella sektorn. Förhoppningen är att tävlingen ska bli årlig och hållas i cybersäkerhetsmånaden oktober, en månad för medvetenhet om cybersäkerhet både i Sverige och internationellt.

Hållbarhet och miljö

Ökat fokus på hållbarhet i den egna verksamheten under 2024

Riksbanken anpassar sitt hållbarhetsarbete efter de risker som konsekvenserna av klimatförändringarna medför. Riksbanken behöver också, som alla organisationer, se till att den egna verksamheten genererar så låg negativ miljö- och klimatpåverkan som möjligt.

Under hösten inleddes arbetet med en klimatriskanalys för huvudkontoret med det yttersta syftet att stärka beredskapen och den fysiska säkerheten. Under samma period fick huvudkontoret en modern och miljövänlig avfallshantering.

Riksbanken inrättade en ny funktion som hållbarhetssamordnare under 2024. Därmed intensifierades arbetet med att samordna det interna hållbarhetsarbetet. Ett antal styrdokument för olika hållbarhetsaspekter uppdaterades, framför allt ersattes den tidigare miljöpolicy av en ny hållbarhetspolicy. Vi påbörjade även en fördjupad kartläggning av vår egen verksamhets väsentliga risker och påverkan på omgivningen samt omvärlden. Resultatet av detta arbete kommer att vara utgångspunkten när åtgärder ska prioriteras. Riksbanken påbörjade även arbetet med att införa ett miljöledningssystem i organisationen. Detta kommer att göra det enklare att skapa överblick och struktur i det interna miljöarbetet.

Hållbarhet och miljö är viktiga aspekter i Riksbankens avtal med olika aktörer. Ett exempel är att maten som serveras i personalrestaurangen är hållbar med beräknat klimatavtryck per måltid och certifierade råvaror. Flera strategiska upphandlingar under året hade ett särskilt fokus på hållbarhetskrav.

Riksbanken fortsatte att delta i flera internationella nätverk med hållbarhet och klimat som arbetsområden, vilket ger värdefull kunskap och nya samarbetspartner. Exempelvis utarbetade Riksbanken tillsammans med Kroatien och Italiens centralbanker rekommendationer om hållbart byggande, energi och renovering för centralbanksfastigheter. Riksbanken tog också initiativ till att bilda ett nordiskt nätverk för utbyte av erfarenheter inom operativt internt hållbarhetsarbete. Detta ledde till värdefulla dialoger om bland annat klimatberäkningar och hållbarhetsrapportering (se även kapitlet Internationellt samarbete).

Medvetna och engagerade medarbetare

Riksbanken uppmuntrar alla medarbetare att bidra aktivt till att minska den negativa miljö- och klimatbelastningen, genom att ge dem kunskap om och förståelse för hur man som enskild anställd kan bidra i positiv riktning. Under året utbildades nya medarbetare i hållbarhet i introduktionsutbildningen. En ny informationssida lades ut på Riksbankens intranät och flera texter om hållbarhet och miljö publicerades för att inspirera och informera medarbetarna.

För att minska organisationens utsläpp av växthusgaser genererade från tjänsteresor gjordes förtydligande i Riksbankens regel för tjänsteresor. Utsläppen från tjänsteresor ökade dock med 7,5 procent och Riksbanken analyserar

orsakerna till ökningen. Energiförbrukningen på huvudkontoret minskade med cirka 8 procent sedan 2023 (se tabell 8).

Tabell 8 Uppföljningsmått ekologiskt hållbar utveckling

	2021	2022	2023	2024
Koldioxidutsläpp från tjänstere- sor (ton), totalt per anställd	0,08	1,15	1,73	1,86
Energiförbrukning, totalt (MWh)	5785	5549	5754	5296
Energiförbrukning, totalt per anställd (MWh per kvadratmeter)	14,6 (0,22)	13,1 (0,21)	12,6 (0,22)	11,0 (0,20)

Anm.: Med anställd avses här genomsnittligt antal årsarbetskrafter. Energiförbrukningen avser enbart Riksbankshuset.
Källa: Riksbanken.

Arbetsplatsen och medarbetarna

Renovering och ombyggnad av Riksbankens huvudkontor

Riksbanken har under en tid planerat för en renovering och ombyggnad av sitt huvudkontor. Eftersom Riksbanken äger byggnaden är banken även bygg-herre.

Fastighetens tekniska system, såsom värme, ventilation och el, är i stort behov av renovering eftersom flera av dem härstammar från fastighetens byggår 1976. Under 2024 inleddes renovering av hissar och avloppsstammar på grund av mer akuta behov. Därutöver finns ett behov av att modernisera och verksamhetsanpassa lokaler och arbetsplatser för att bidra till Riksbankens nya arbetssätt i enlighet med den strategiska planen för 2024–2027.

Inventeringen av byggnaden och dess tekniska system kunde inledas först under slutet av 2024 efter det att konsultupphandlingar avslutades och en säker it-miljö inrättades för själva projekteringen av ombyggnaden. Inventeringen visade att renoveringen av de tekniska systemen förväntas bli mer omfattande och verksamhetspåverkande än vad som tidigare kunnat förutses. Huvudkontorets höga antikvariska värden (blåklassat) och de höga säkerhetsvärdena, såväl under ombyggnad som i den färdigrenoverade byggnaden, ökar projektets komplexitet. Byggnaden ligger därtill i innerstadsmiljö och ska anpassas till nu gällande tillgänglighets- och arbetsmiljökrav.

I renoveringen är hållbarhetsaspekter en viktig och styrande parameter och återbruk är en viktig princip. Riksbanken arbetar utifrån det internationella systemet BREEAM In-Use, vilket ger goda förutsättningar att systematiskt fånga upp hållbarhetsaspekter. Efter renoveringen kommer moderna, mer energieffektiva tekniska system att generera en lägre energiförbrukning.

En oberoende och rådgivande funktion med kompetenser inom bland annat fastighetsprojekt i stadsmiljö, arkitektoniska värden och statliga ombyggnads-

projekt kommer att tillsättas under 2025. Funktionen ska vara ett stöd för direktionen och projektets styrgrupp så att man kan fatta kostnadsmedvetna beslut om hur renoveringen och ombyggnaden ska styras och genomföras.

Rekrytering och kompetensförsörjning

Under de senaste fyra åren har Riksbankens personalstyrka vuxit med cirka 130 personer (110 årsarbetskrafter). Under 2024 var 537 personer anställda (motsvarar i genomsnitt 482 årsarbetskrafter). Andelen kvinnor var 49 procent och andelen män 51 procent. 47 procent av cheferna var kvinnor och 53 procent män. Personalomsättningen var 10 procent. 99 rekryteringar genomfördes under 2024, varav en avdelningschef.

Riksbanken har en relativt stark ställning som arbetsgivare på det finansiella området men har svårare att finna medarbetare inom de delar av verksamheten som inte är lika tydligt kopplade till sina kärnuppdrag, exempelvis personer med it-kompetens. Delvis på grund av detta började Riksbanken under året att undersöka hur man kan förbättra sitt varumärke som arbetsgivare. Vi planerar till att börja med riktade insatser mot utvalda grupper.

En lärande organisation

Riksbanken är en kunskapsorganisation med en komplex verksamhet som kräver att kompetensutvecklingen anpassas för de olika verksamhetsområdena. Under året genomfördes flera olika utvecklings- och utbildningsaktiviteter. För att utveckla medarbetarnas kompetens inom cybersäkerhet och informationssäkerhet satsade vi bland annat på en obligatorisk digital utbildningsserie med ett avslutande kunskapstest.

Under våren genomfördes åter en utbildning i centralbankskunskap där medarbetare föreläste om vad en centralbank är och vilken roll den har inom penningpolitik, finansiell stabilitet, marknader och betalningar. Utbildningen erbjöds årligen till ett begränsat antal deltagare. Vi arbetade också med vår kultur och vad det innebär att vara statstjänsteman genom att informera om de lagar och regelverk som vi behöver förhålla oss till. Alla medarbetare genomför också Statskontorets e-utbildning Din roll i staten.

Riksbanken strävar efter att ge cheferna goda förutsättningar att utöva ett bra ledarskap och erbjuder regelbundet ledarutvecklingsprogram för nyanställda chefer. Samtliga chefer erbjöds årligen utbildningar i arbetsmiljö samt riktade chefsutbildningar.

I år bjöds 87 nya medarbetare in till vårt introduktionsprogram som innehåller flera olika pass med fokus på bland annat den nya strategiska planen, offentlighetsprincipen, arbetsmiljö och informationshantering samt säkerhet på Riksbanken. Alla nya medarbetare gick också en halv dags utbildning på temat självledarskap, feedback och hur man formar grupper utifrån kompetenser och erfarenheter.

Vi uppmuntrar alla medarbetare att regelbundet delta i de interna kunskapsseminarier som ges, där specialister berättar om sina områden.

Arbetsmiljöåret 2024

Under 2024 introducerades ett nytt verktyg för medarbetarenkäter med syftet att effektivisera undersökningarna och följa tre nya index: engagemang (8,0/10,0), välmående (7,0/10,0) och Employee Net Promoter Score (eNPS, 33 på en skala från -100 till +100). Enkäten visade att vi känner stor samhörighet i våra team men att vi behöver jobba mer på att effektivisera och förenkla våra processer. Som ett led i arbetet med resultatet från medarbetarenkäten fokuserade vi på den psykosociala arbetsmiljön och förde enhetsvisa diskussioner om dilemman på temat kränkande särbehandling.

Riksbanken vann för tredje året i rad Nyckeltalsinstitutets pris för bästa hälsoindex och placerade sig främst bland arbetsgivarna med bra arbetsvillkor och friska medarbetare. Sjukfrånvaron fortsatte att vara låg och uppgick till 1,44 procent under 2024.

Tillgångsförvaltning

Riksbankens tillgångsförvaltning ska enligt 9 kap. 1 § riksbankslagen uppfylla följande allmänna bestämmelser:

- Riksbanken ska förvalta tillgångar i syfte att kunna fullgöra sina uppgifter och befogenheter och generera tillräcklig avkastning för att finansiera sin verksamhet.

Tillgångarna ska förvaltas med låg risk och med beaktande av Riksbankens ställning som centralbank och syftet med tillgångsinnehavet.

Vid förvaltningen ska särskild vikt fästas vid hur en hållbar utveckling kan främjas utan att det görs avkall på kraven i första och andra styckena.

Riksbanken ska enligt 10 kap. 1 § riksbankslagen inneha tillgångar i utländsk valuta (valutareserven).

Under 2024 uppgick Riksbankens redovisade resultat till 36 miljoner kronor. Det positiva resultatet förklaras främst av realiserade valutakursvinster och ett positivt räntenetto. Riksbankens totala resultat, som omfattar både realiserade och orealiserade resultat, uppgick till 47,3 miljarder kronor. Att guldpriset ökade och att kronan försvagades under året är de främsta förklaringarna till det orealiserade resultatet.

Vid ingången av 2024 var Riksbankens eget kapital lägre än en tredjedel av den lagstadgade målnivån för det egna kapitalet. Därför gjorde Riksbanken, i enlighet med då gällande lag, en framställning till riksdagen om ett kapitaltillskott. I juni 2024 beslutade riksdagen att ge Riksbanken ett kapitaltillskott om 25 miljarder kronor som betalades ut i september.

Med detta kapitaltillskott och årets redovisade resultat väntas eget kapital uppgå till 23 miljarder kronor efter att riksbanksfullmäktige beslutat om resultatdispositionen för räkenskapsåret 2024. Eget kapital kommer då att vara under målnivån för eget kapital, som beräknats till 63,1 miljarder kronor.

Samtidigt summerar posterna eget kapital och värderingskonton exklusive guldvärdeeffekter till 76,1 miljarder kronor.

Finansiella tillgångar och skulder

Merparten av Riksbankens finansiella tillgångar utgörs av guld- och valutareserven. Denna säkerställer att Riksbanken vid behov kan ge tillfälligt likviditetsstöd i utländsk valuta och intervensera på valutamarknaden. Valutareserven består av räntebärande värdepapper i utländsk valuta med hög likviditet och låg kreditrisk, i huvudsak statsobligationer.

En annan stor del av tillgångarna utgörs av värdepapper i svenska kronor som Riksbanken köpt i penningpolitiskt syfte. Under 2015 började Riksbanken köpa svenska statsobligationer för att motverka den låga inflationen. Efter coronapandemins utbrott köpte Riksbanken även andra svenska värdepapper för att stötta ekonomin och motverka problem på de finansiella marknaderna.

Bland Riksbankens tillgångar finns också fordringar på Internationella valutafonden (IMF). En del av de fordringarna är Riksbankens innehav av särskilda dragningsrätter (SDR), och resten utgörs av lån till IMF.

Riksbankens finansiella skulder består till största delen av banksystemets fordringar i svenska kronor på Riksbanken. Detta beror huvudsakligen på att Riksbanken lånar svenska kronor från banksystemet för att finansiera sitt innehav av svenska och utländska värdepapper.

Riksbanken har även en skuld gentemot IMF som motsvarar värdet på de SDR som Riksbanken tilldelats av IMF. Därtill har Riksbanken en skuld till Riksgälden som består av utländsk valuta som Riksgälden lånat upp för att finansiera delar av Riksbankens utlåning till IMF.

Vid utgången av året uppgick värdet på Riksbankens finansiella tillgångar till 1 138,0 miljarder kronor (se tabell 9). Den totala avkastningen på Riksbankens finansiella tillgångar och skulder uppgick till 47,4 miljarder kronor.

Tabell 9 Riksbankens finansiella tillgångar och skulder i slutet av 2024*Miljoner kronor*

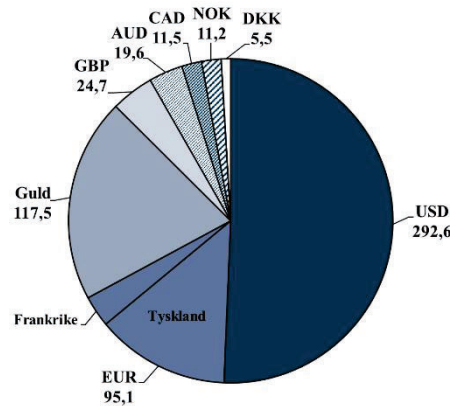
	Tillgångar	Skulder	Avkastning		Total
			Ränta	Valuta	
Guld- och valutareserv	577 560	–	9 339	56 523	65 862
Guldreserv	117 472	–	–	33 544	33 544
Valutareserv	460 088	–	9 339	22 979	32 318
Derivatinstrument	–	4 369	–1 410	–	–1 410
Valutalån	–	5 183	–137	197	60
IMF	123 038	93 877	1 065	1 342	2 407
Penningpolitiska instrument	437 409	790 942	–19 478	–	–19 478
Värdepapper i SEK	437 297	–	14 663	–	14 663
Stående faciliteter	112	236 830	–4 904	–	–4 904
Riksbankscertifikat	–	554 112	–29 237	–	–29 237
Totalt	1 138 007	894 371	–10 621	58 062	47 441

Anm.: Tabellen visar finansiella tillgångar och skulder i Riksbankens balansräkning. Beräkningen av avkastningen baseras på både tillgångar och skulder och redovisas i tabellen för Riksbankens nettofordringar.

Källa: Riksbanken.

Guld- och valutareserven

Guld- och valutareserven ska förvaltas så att Riksbanken alltid står redo att uppfylla sina åtaganden. Riksbankens beredskap att med kort varsel kunna ge tillfälligt likviditetsstöd i utländsk valuta, intervenera på valutamarknaden samt fullgöra Sveriges åtaganden mot IMF ställer stora krav på guld- och valutareservens sammansättning. Valutareserven består därför huvudsakligen av tillgångar som snabbt kan omvandlas till likvida medel, främst statsobligationer i amerikanska dollar och euro. Dessutom är reserven utformad för att sprida Riksbankens finansiella risker och ge en långsiktig avkastning som bidrar till att värna Riksbankens finansiella oberoende. Vid årets slut uppgick det sammanlagda marknadsvärdet på guld- och valutareserven till 577,6 miljarder kronor (se diagram 8).

Diagram 8 Guld- och valutareservens sammansättning i slutet av 2024*Miljarder kronor*

Anm.: Diagrammet visar marknadsvärdet på guld- och valutareserven inklusive upplupna räntor.
 Källa: Riksbanken.

Inga större förändringar av tillgångarna i guld- och valutareserven

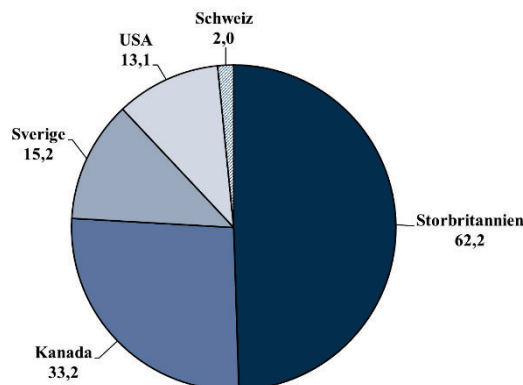
Direktionen beslutar om en finansiell risk- och investeringspolicy som fastställer principerna för investeringar i guld- och valutareserven (9 kap. 2 § riksbankslagen). I policyn anges vilka riktlinjer och begränsningar som gäller för förvaltningen. Det innefattar exempelvis vilka valutor och tillgångar som Riksbanken ska hålla i valutareserven för att ha en god beredskap, låg risk och tillräcklig intjäning. Riktlinjerna anger även hur hållbarhet ska beaktas i tillgångsförvaltningen.

Under 2024 bibehölls den valutafördelning och räntekänslighet i valutareserven som beslutades i mitten av 2023. Under året påbörjade Riksbanken dock en översyn av förvaltningen av guld- och valutareserven med anledning av att Riksbankens egna kapital låg under målnivån och bestämmelserna i den nya riksbankslagen. Översynen fokuserade på förvaltningsmodellen och beslutsprocessen för sammansättningen av guld- och valutareserven, och syftet var att ta större hänsyn till Riksbankens balansräkning som helhet och behovet av intjäning. Resultaten av detta arbete kommer att tillämpas vid kommande beslut om sammansättningen av guld- och valutareserven i början av 2025.

Riksbankens guldreserv uppgår sedan slutet av 2009 till 125,7 ton guld. Guld är en finansiell tillgång som i likhet med valutareserven syftar till att säkerställa att Riksbanken kan utföra sina uppdrag. Riksbankens guldreserv förvaras av centralbankerna i Storbritannien, Kanada, USA och Schweiz samt i Riksbankens egen depå i Sverige enligt den fördelning som illustreras i diagram 9. För att guldreserven ska kunna omsättas med mycket kort varsel förvaras nästan hälften av reserven i Storbritannien, där den mest likvida marknaden för guld finns. I likhet med tidigare år förvarade Riksbanken guld även för en annan centralbanks räkning under 2024.

Diagram 9 Guldreservens förvaring i slutet av 2024

Ton

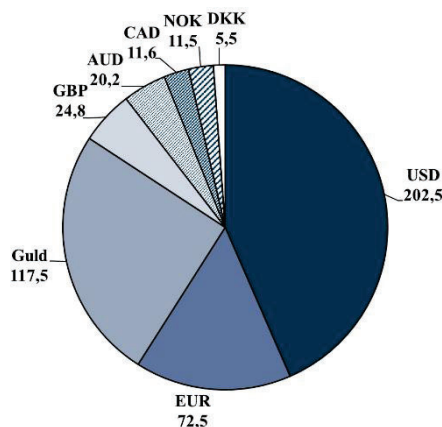

Källa: Riksbanken.

Valutasäkringen av en del av valutareserven genomfördes fullt ut

Valutareservens värde i svenska kronor påverkas av förändringar i valutakurserna, vilket innebär att Riksbanken är exponerad mot valutarisker. Dessa står för en stor del av Riksbankens totala finansiella risker. För att upprätthålla en sund riskhantering beslutade Riksbanken under 2023 att minska valutariskerna genom att valutasäkra en del av valutareserven. Valutasäkringen inleddes hösten 2023 och var helt genomförd i slutet av januari 2024. Sedan slutet av januari 2024 är därmed ungefär en fjärdedel av valutareserven säkrad. Åtgärden syftar till att begränsa Riksbankens förluster om kronan stärks och har inte något penningpolitiskt syfte. Riksbanken ska upprätthålla valutasäkringen till dess att direktionen beslutar något annat.

Riksbankens valutasäkring bidrar till att guld- och valutareservens valutaexponering skiljer sig från reservens tillgångsfördelning. Valutaexponeringen i slutet av året framgår av diagram 10.

Diagram 10 Guld- och valutareservens valutaexponering i slutet av 2024*Miljarder kronor*

Anm.: Diagrammet visar guld- och valutareservens valutaexponering inklusive upplupna räntor. Beräkningen av valutaexponeringen baseras på både tillgångar och skulder (inklusive derivatinstrument) och redovisas för Riksbankens nettofordringar.

Källa: Riksbanken.

Positiv avkastning på guld- och valutareserven

Under året uppgick avkastningen på guld- och valutareserven till 65,9 miljarder kronor eller 12,8 procent. Det största bidraget till avkastningen kom från guldreserven. Guldpriset i amerikanska dollar ökade med 27,1 procent, och eftersom kronan försvagades mot dollarn ökade värdet på guldreserven uttryckt i kronor med 40,0 procent eller 33,5 miljarder kronor.

Valutaavkastningen på valutareserven uppgick till 23,0 miljarder kronor. Den positiva valutaavkastningen beror främst på att kronan försvagades mot dollarn och euron, men även mot andra valutor i valutareserven. Genom valutasäkringstransaktionerna, som syftar till att minska Riksbankens valutarisker, realiserades valutavinster på 2,2 miljarder kronor. Kronförsvagningen under slutet av året gjorde emellertid att valutasäkringen bidrog negativt till avkastningen.

Ränteavkastningen på valutareserven var positiv och uppgick till 9,3 miljarder kronor. Den positiva ränteavkastningen beror främst på ränteintäkterna för innehavet av utländska obligationer. Den sammanlagda avkastningen på valutareserven uppgick till 32,3 miljarder kronor eller 7,4 procent.

Riksbankens finansiella åtagande gentemot IMF

Enligt 6 kap. 2 § riksbankslagen får Riksbanken vara finansiell motpart till IMF. Riksbanken får också förvärva SDR och fullgöra de skyldigheter som följer av Sveriges deltagande i IMF:s system för SDR. Riksbankslagens 6 kap. 3 och 4 §§ beskriver Riksbankens befogenheter i det här arbetet.

Riksbanken bidrar till IMF:s finansiering via insatskapital och lånearrangemang och har under många år haft beredskap att använda guld- och valutareserven för att möta åtagandena mot fonden (se tabell 10). Sedan januari 2023 finansieras ny utlåning till IMF genom upplåning från Riksgälden. Värdet på denna upplåning uppgick vid årets slut till 5,2 miljarder kronor.

Tabell 10 Riksbankens återstående finansiella åtagande mot IMF

Miljoner SDR och kronor

	2024-12-31		2023-12-31	
	SDR	SEK	SDR	SEK
Särskilda dragningsrätter (SDR)	12 625	181 472	12 654	170 689
Insatskapital (kvot)	3 277	47 106	3 175	42 824
New Arrangements to Borrow	4 511	64 847	4 507	60 794
Kreditavtal	3 188	45 825	3 188	43 004
Poverty Reduction and Growth Trust	650	9 343	696	9 385
Totalt återstående åtagande	24 251	348 593	24 220	326 696

Anm.: Åtagandet som gäller SDR är beräknat som ett tilldelat belopp plus två gånger det tilldelade beloppet minskat med Riksbankens innehav av SDR. Enligt IMF-stadgarna kan Riksbanken bli skyldig att köpa SDR mot utländsk valuta till ett belopp som innebär att Riksbankens sammanlagda innehav av SDR uppgår till högst 300 procent av den ordinarie tilldelningen. Se även noterna 2, 21 och 43 i balans- och resultaträkningen för en mer utförlig redogörelse för åtagandet mot IMF.

Källa: Riksbanken.

Under året ökade Riksbankens fordringar på IMF med 7,0 miljarder kronor till 123,0 miljarder kronor (se tabell 9). Anledningen var främst att kronan försärgades mot den valutakorg som värderingen av SDR baseras på. På motsvarande sätt ökade Riksbankens skuld till IMF med 5,6 miljarder kronor och uppgick till 93,9 miljarder kronor vid årets slut. Ränteavkastningen på nettofordringarna uppgick under året till 1,1 miljard kronor. Riksbankens åtaganden mot fonden beskrivs närmare i kapitlet Internationell verksamhet samt i balans- och resultaträkningen.

Penningpolitiska instrument

Riksbanken får enligt 1 kap. 6 § och 2 kap. 4 § riksbankslagen som en del av sina penningpolitiska befogenheter köpa och sälja svenska statspapper på andrahandsmarknaden. Som ett led i normaliseringen av balansräkningen har Riksbanken sedan april 2023 sålt svenska nominella och reala statsobligationer. I januari 2024 beslutade direktionen att öka takten i försäljningarna av nominella statsobligationer (se även kapitlet Varaktigt låg och stabil inflation). Sammantaget över året bidrog försäljning och förfall till att innehavet av svenska värdepapper minskade med nominellt 198,4 miljarder kronor (se tabell 11).

Tabell 11 Riksbankens innehav av svenska värdepapper i slutet av 2023 respektive 2024 och förändring av innehavet under 2024*Miljoner kronor*

	Innehav 2023-12-31	Försäljning 2024	Förfall 2024	Innehav 2024-12-31
Statsobligationer	252 531	62 220	–	190 311
Säkerställda obligationer	279 600	–	107 848	171 752
Kommunobligationer	93 284	–	25 505	67 779
Företagsobligationer	6 794	–	2 798	3 996
Totalt	632 209	62 220	136 151	433 838

Anm.: Tabellen visar det nominella värdet på försäljning, förfall och innehav av svenska värdepapper.
Källa: Riksbanken.

Positiv avkastning på innehavet av värdepapper i svenska kronor

Det sammanlagda marknadsvärdet på Riksbankens innehav av svenska värdepapper uppgick i slutet av året till 437,3 miljarder kronor. Under året uppgick avkastningen på värdepapperen till 14,7 miljarder kronor eller 2,6 procent. Avkastningen förklaras huvudsakligen av att delar av tidigare års värdepappersnedskrivningar återfördes som räntetäkter. Därtill påverkades värdet på innehavet positivt av att svenska marknadsräntor föll under året.

Försäljningar och förfall av svenska värdepapper fick banksystemets fordringar på Riksbanken att minska

Det svenska banksystemet har ett likviditetsöverskott gentemot Riksbanken som huvudsakligen beror på att Riksbanken köpt svenska värdepapper av bankerna. På motsvarande sätt som dessa köp ökar likviditetsöverskottet i banksystemet minskar överskottet när Riksbankens innehav av svenska värdepapper minskar. Eftersom Riksbanken sålde svenska värdepapper och delar av innehavet förföll minskade likviditetsöverskottet och därmed banksystemets fordringar på Riksbanken under 2024. Likviditetsöverskottet minskade även när svenska staten betalade ut 25 miljarder kronor i ett kapitaltillskott till Riksbanken.

Banker som är penningpolitiska motparter till Riksbanken får placera likviditetsöverskottet hos Riksbanken i två olika penningpolitiska instrument – antingen i en stående inlåningsfacilitet över natten eller i riksbankscertifikat med en veckas löptid. Vid årets slut uppgick banksystemets totala placeringar hos Riksbanken till 790,9 miljarder kronor, vilket är en minskning med 196,2 miljarder kronor från föregående år. Banksystemets placeringar utgör en räntebärande skuld för Riksbanken, och på grund av att styrräntan var positiv uppgick Riksbankens räntekostnad för placeringarna till 34,1 miljarder kronor.

Redovisat resultat och kapital

Riksbankens eget kapital regleras i 8 kap. 8–15 §§ riksbankslagen. Målnivån för det egna kapitalet är högst 60 miljarder kronor, om inte riksdagen beslutar

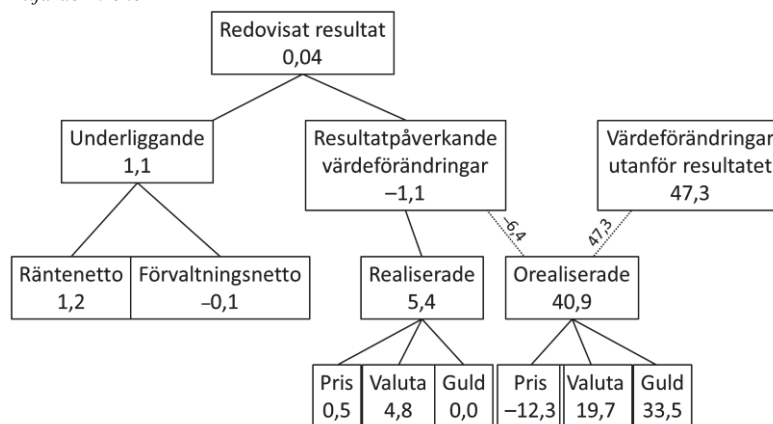
annat (9 §). Målnivån ska varje år räknas om i enlighet med den förändring av KPI som Statistiska centralbyrån publicerar (10 §). Målnivån uppgick per den 31 december 2024 till 63,1 miljarder kronor. Enligt det lagkrav som gällde fram till och med den 31 december 2024 skulle Riksbanken göra en framställning till riksdagen om återställning av det egna kapitalet om det egna kapitalet understeg en tredjedel av målnivån (15 §).²

För att Riksbanken ska vara finansiellt oberoende behöver Riksbankens resultat vara positivt över tid. Enkelt uttryckt får Riksbanken ett positivt resultat när intäkterna är större än kostnaderna. Riksbankens intäkter består till största del av ränteintäkter från de räntebärande tillgångarna. Kostnaderna består dels av förvaltningskostnader, dels av resultatpåverkande värdeförändringar och räntekostnader från den räntebärande delen av Riksbankens skulder.

När resultatet är positivt kan det egna kapitalet byggas upp med egna medel. Målnivån för det egna kapitalet uppgick till 62,6 miljarder kronor för räkenskapsåret 2024. Vid ingången av 2024 var det egna kapitalet –2 miljarder kronor, det vill säga under miniminivån.³ Därför gjorde Riksbanken, i enlighet med då gällande lag, en framställning till riksdagen om ett kapitaltillskott. I juni 2024 beslutade riksdagen att ge Riksbanken ett kapitaltillskott på 25 miljarder kronor som betalades ut i september. För räkenskapsåret 2024 är det redovisade resultatet 36 miljoner kronor, och det egna kapitalet förväntas efter resultatdispositionen att bli 23 miljarder kronor.

Figur 2 Sammansättning av Riksbankens redovisade resultat

Miljarder kronor

Det redovisade resultatet kan delas upp i ett underliggande resultat på 1,1 miljard kronor och –1,1 miljard resultatpåverkande värdeförändringar. Det underliggande resultatet beror främst på ett positivt räntenetto och de resultatpåverkande värdeförändringarna främst på realiserade valutakursvinster. Samtidigt

² En lag om ändring i lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank trädde i kraft den 1 januari 2025 (se avsnittet Kapitaltillskott och lagändring).

³ Miniminivån motsvarar en tredjedel av målnivån.

dämpades resultatet av orealiserade prisluster på Riksbankens tillgångar i svenska kronor och utländsk valuta.

Underliggande resultat

I det underliggande resultatet ingår ränteintäkter från tillgångarna, räntekostnader för skulderna, övriga intäkter från exempelvis avgifter samt kostnader för att driva bankens verksamhet. Summan av ränteintäkterna och räntekostnaderna kallas räntenettot, medan summan av avgifter, exempelvis från RIX-systemet, och kostnader för att driva bankens verksamhet kallas förvaltningsnettot. Räntenettot gynnas av att en del av Riksbankens skuldsida är räntefri. Till Riksbankens räntefria skuld hör bland annat eget kapital och utestående sedlar och mynt. Utestående sedlar och mynt bidrar till den del av räntenettot som kallas för seignorage.

På den räntebärande delen av skulden betalar Riksbanken en ränta som är mycket nära kopplad till styrräntan. Under en stor del av året var styrräntan högre än avkastningen som Riksbanken fått från sina tillgångar. Detta tillsammans med den låga andelen räntefri skuld innebar att Riksbankens räntenetto under 2024 blev lågt.

Eftersom det underliggande resultatet inte direkt påverkas av värdeförändringar är det förhållandevis stabilt och därmed en relativt bra indikator för Riksbankens långsiktiga finansiella ställning. De senaste tio åren har det underliggande resultatet varit 2,5 miljarder kronor per år i genomsnitt, varav räntenettot bidragit med 3,1 miljarder per år i genomsnitt. För 2024 var det underliggande resultatet 1,1, varav räntenettot bidrog med 1,2 miljarder.

Värdeförändringar

Riksbanken bokför sina tillgångar till marknadsvärde i enlighet med ECBS redovisningsriktlinjer. Därmed påverkas det redovisade värdet på tillgångarna av förändringar i marknadspriser, som valutakurser och räntor. När obligationsräntorna faller stiger marknadspriset på obligationer och vice versa. Detta ger upphov till så kallade prisvinster eller prisluster. När kronan försvagas ökar värdet på utländska tillgångar i kronor räknat och vice versa och ger upphov till valutakursvinster eller valutakursförluster. Värdeförändringar på Riksbankens tillgångar kan vara realiserade eller orealiserade. Realiserade värdeförändringar uppstår när tillgångar säljs och leder till ett kassaflöde. Orealiserade värdeförändringar visar vad vinsten eller förlusten på en tillgång skulle bli om den realiserades, det vill säga om den såldes till aktuellt marknadspris. Så länge Riksbanken inte säljer tillgången uppstår inget kassaflöde till följd av värdeförändringen, men det kan ändå påverka resultatet.

I det redovisade resultatet ingår endast värdeförändringar i form av realiserade vinster och förluster, samt de orealiserade förluster som leder till ned-

skrivningar. Sammantagna värdeförändringar som leder till orealiserade vinster bokförs i stället mot värderingskonton.⁴ De sammantagna värdeförändringar som påverkade det redovisade resultatet blev –1,1 miljard kronor, varav 5,4 miljarder kronor är realiserade vinster och –6,4 miljarder kronor är orealiserade förluster (se figur 2).

Realiserade värdeförändringar

De realiserade värdeförändringarna uppgick till 5,4 miljarder kronor och bestod till största delen av realiserade valutakursvinster (4,8 miljarder kronor) samt prisvinster motsvarande 0,5 miljarder kronor. Kronans försvagning gentemot den amerikanska dollarn och euron innebar valutakursvinster vid försäljning av tillgångar i dessa valutor, vilket främst förklarar de realiserade valutakursvinsterna. Lägre räntor i Sverige gav upphov till prisvinster vid försäljning av svenska statsobligationer, vilket främst förklarar de realiserade prisvinsterna.

Orealiserade värdeförändringar

De orealiserade värdeförändringarna var 40,9 miljarder kronor. Av dessa bestod 33,5 miljarder kronor av orealiserade guldprisvinster eftersom guldpriset i svenska kronor steg. De orealiserade förändringarna i priset på Riksbankens svenska och utländska tillgångar uppgick till –12,3 miljarder kronor. Av dessa bidrog nedskrivningar på utländska tillgångar med –5,7 miljarder kronor och nedskrivningar på svenska tillgångar med –0,6 miljarder kronor, vilka påverkade resultatet. De orealiserade valutakursförändringarna, sett över alla utländska valutor, var 19,7 miljarder kronor.

Den svenska kronan stärktes mot den norska kronan under året. Detta ledde till att marknadsvärdet på de norska tillgångarna understeg anskaffningsvärdet, vilket i sin tur ledde till en nedskrivning av Riksbankens norska tillgångar med knappt 0,2 miljarder kronor. Av de totala orealiserade valutakursförändringarna är endast dessa resultatpåverkande.

Redovisat resultat

Det sammantagna redovisade resultatet (36 miljoner kronor) utgör summan av det underliggande resultatet (1,1 miljard kronor) och de värdeförändringar som förs till resultatet (–1,1 miljard kronor).

Kapitaltillskott och lagändring

Riksbankens kapital består av eget kapital, orealiserade vinster på värderingskonton och tidigare avsatta medel för finansiella risker, så kallade finansiella riskavsättningar.

⁴ Se Framställning till riksdagen 2023/24:RB1 Årsredovisning för Sveriges Riksbank 2023.

Riksbanken fick ett kapitaltillskott på 25 miljarder kronor

Vid årsbokslutet för 2023 var Riksbankens eget kapital –18 miljarder kronor. Eftersom det egna kapitalet vid denna tidpunkt var under den lagstadgade miniminivån var Riksbanken enligt lag bunden att göra en framställning till riksdagen om en återställning av det egna kapitalet.

Riksbanken gjorde därför en framställning om kapitaltillskott på 43,7 miljarder kronor för att återställa eget kapital till grundnivån. I juni beslutade riksdagen om ett kapitaltillskott på 25 miljarder kronor. I samband med det beslutade riksdagen också att utreda förutsättningarna för Riksbankens finansiering. I september betalades kapitaltillskottet ut, vilket ökade det egna kapitalet från –2 miljarder kronor till 23 miljarder kronor. Årets resultat medför att eget kapital stiger med ytterligare 36 miljoner kronor.

Ändring i riksbankslagen förbättrar Riksbankens självfinansiering

I december 2024 beslutade riksdagen om en ändring i riksbankslagen som tydliggör förutsättningarna för Riksbankens finansiering. Lagändringen som trädde i kraft den 1 januari 2025 innebär att det blir en möjlighet i stället för en skyldighet för Riksbanken att göra en framställning till riksdagen om återställning av det egna kapitalet. Lagändringen innebär också att orealiserade vinster (exklusive värdeökningar i guldreserven) ska beaktas fullt ut vid bedömningen av om en framställning får göras och vid beräkningen av vilket belopp framställningen i så fall ska avse.

Vidare innebär lagändringen att Riksbanken, om dess eget kapital är under målnivån, har rätt att kräva att en andel av kreditinstitutens inlåning och skulder hos Riksbanken motsvaras av räntefri inlåning. Den räntefria inlåningen får högst uppgå till ett belopp som gör att summan av inlåningen, det egna kapitalet och eventuella kassakrav i penningpolitiskt syfte uppgår till målnivån för det egna kapitalet. Riksbanken började under hösten utreda hur inlåningskravet ska genomföras och har för avsikt att införa det under andra halvan av 2025.

Inga riskavsättningar för 2024

För 2024 görs inga riskavsättningar. Riksbanken bedömer att en uppbyggnad av det egna kapitalet bättre tillgodoser Riksbankens behov av kapitalbuffert i år än vad avsättningar gör. I och med att det inte finns några avsatta medel för finansiella risker sedan tidigare utgörs kapitalet för närvarande endast av eget kapital och orealiserade vinster på värderegleringskonton.

BALANS- OCH RESULTATRÄKNING

Sammanfattning

Balansräkning

Under 2024 minskade Riksbankens balansomslutning med 116 276 miljoner kronor, främst till följd av försäljningar och förfall av Riksbankens värdepappersinnehav i svenska kronor. Marknadsvärdet på guld och det utländska värdepappersinnehavet steg kraftigt under 2024 när guldpriset ökade och kronan försvagades.

I september 2024 fick Riksbanken ett kapitaltillskott om 25 000 miljoner kronor. Detta ökade det egna kapitalet och minskade skulden till bankerna som redovisas under posterna Inlåningsfacilitet och Emitterade skuldcertifikat.

I tabellen nedan presenteras i sammandrag Riksbankens balansräkning och hur den förändrats sedan förra året.

För att undvika avvikelser vid jämförelse med de balansräkningsposter som presenteras under avsnittet Tillgångsförvaltning har upplupen ränta fördelats ut på respektive tillgångs- och skuldpost.

Riksbankens tillgångar och skulder*Miljoner kronor*

	2024	2023	Förändring
Tillgångar			
Guld	117 472	83 928	33 544
Fordringar på IMF	123 038	116 078	6 960
Valutareserv ¹	460 088	418 915	41 173
Utlåningsfacilitet	112	213	–101
Värdepapper i svenska kronor	437 297	629 927	–192 630
Övriga tillgångar	1 415	6 637	–5 222
Summa tillgångar	1 139 422	1 255 698	–116 276
Skulder			
Utelöpande sedlar och mynt	57 094	58 462	–1 368
Inlåningsfacilitet	236 830	246 516	–9 686
Emitterade skuldcertifikat	554 112	740 653	–186 541
Skulder till Riksgälden i utländsk valuta ²	5 183	2 606	2 577
Inlåningsrepor i utländsk valuta	–	3 374	–3 374
Motpost till särskilda dragningsrätter	93 877	88 231	5 646
Övriga skulder	10 010	6 017	3 993
Avsättningar	563	426	137
Värderegleringskonton	158 708	111 404	47 304
Eget kapital	23 009	–18 182	41 191
Årets resultat	36	16 191	–16 155
Summa skulder	1 139 422	1 255 698	–116 276

¹ Posten Valutareserv består av banktillgodohavanden, lån och värdepapper som i balansräkningen redovisas under rubriken Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför Sverige.

² Skulden till Riksgälden redovisas i balansräkningen under posten Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige.

Resultaträkning

Riksbankens resultat uppgick enligt resultaträkningen för 2024 till 36 miljoner kronor, vilket är ett 16 155 miljoner kronor lägre resultat än året före. Det totala resultatet, där även orealiserade värdeförändringar inkluderats, uppgick till 47 340 miljoner kronor, vilket är 36 308 miljoner kronor mer än motsvarande period 2023. Förbättringen av det totala resultatet beror främst på att marknadsvärdet på guld och det utländska värdepappersinnehavet steg kraftigt under 2024 när guldpriset ökade och kronan försvagades.

Förvaltningskostnaderna uppgick till –1 347 miljoner kronor, vilket motsvarar 91 procent av årsbudgeten.

I tabellen nedan visas Riksbankens totala resultat fördelat på de huvudsakliga tillgångsslagen, det vill säga guld, valutareserv och värdepapper i svenska kronor. Resultatet för varje tillgångsslag inkluderar orealiserade vinster och förluster som redovisas på värderegleringskontot i balansräkningen. Om det

orealiserade resultatet exkluderas från det totala resultatet motsvarar resultatet det som redovisas i Riksbankens resultaträkning.

Riksbankens resultat

Miljoner kronor

	2024	2023	Förändring
Guld	33 544	7 440	26 104
<i>Orealiserat resultat på grund av förändring i guldpris</i>	33 544	7 440	26 104
Valutareserv³	30 908	15 248	15 660
Räntenetto	16 040	17 065	-1 025
<i>Realiserat resultat på grund av förändring i räntor</i>	-426	397	-823
<i>Orealiserat resultat på grund av förändring i räntor</i>	-1 966	3 361	-5 327
<i>Nedskrivning på grund av förändring i räntor</i>	-5 670	-970	-4 700
<i>Realiserat resultat på grund av förändring i valutakurs</i>	4 529	16 282	-11 753
<i>Orealiserat resultat på grund av förändring i valutakurs</i>	18 624	-20 858	39 482
<i>Nedskrivning på grund av förändring i valutakurs</i>	-174	-	-174
<i>Avgifter</i>	-49	-29	-20
Värdepapper i svenska kronor	14 663	29 014	-14 351
Räntenetto	18 429	23 131	-4 702
<i>Realiserat resultat på grund av förändring i räntor</i>	931	-477	1 408
<i>Orealiserat resultat på grund av förändring i räntor</i>	-4 117	6 766	-10 883
<i>Nedskrivning på grund av förändring i räntor</i>	-580	-406	-174
Fordringar på banker i svenska kronor⁴	0	0	0
Ränteintäkter	0	0	0
Skulder till banker i svenska kronor⁵	-34 141	-38 668	4 527
Räntekostnader	-34 141	-38 668	4 527
Skulder till Riksgälden i utländsk valuta	60	-1 198	1 258
Räntekostnader	-137	-171	34
<i>Orealiserat resultat på grund av förändring i valutakurs</i>	197	-1 027	1 224

Tabellen fortsätter på nästa sida.

IMF tillgångar och skulder	2 407	324	2 083
<i>Räntenetto</i>	1 065	998	67
<i>Realiserat resultat på grund av förändring i valutakurs</i>	320	167	153
<i>Orealiserat resultat på grund av förändring i valutakurs</i>	1 022	–841	1 863
Totalavkastning tillgångsförvaltningen	47 441	12 160	35 281
Förändring riskavsättning	–	–	–
Förvaltningsräntenetto och förvaltningsintäkter	1 246	258	988
Förvaltningskostnader	–1 347	–1 386	39
Totalt resultat	47 340	11 032	36 308
Återläggning av orealiserat resultat ovan ⁶	–47 304	5 159	–52 463
Bokfört resultat i resultaträkningen	36	16 191	–16 155

³ Valutareserveersresultatet inkluderar avkastningen från inlåningsrepor i valuta.

⁴ Fordringar på banker i svenska kronor avser räntenetto för balansräkningsposterna Strukturella transaktioner och Utlåningsfacilitet.

⁵ Skulder till banker i svenska kronor avser räntenetto för balansräkningsposterna Inlåningsfacilitet och Emitterade skuldcertifikat.

⁶ Återläggningen motsvarar förändring av värde regleringskontot. Orealiserat resultat avser dels befintliga innehav, dels återföring av orealiserade vinster för innehav som sålts under året.

Redovisningsprinciper

Riksbankens balansräkning och resultaträkning har upprättats enligt riksbankslagen med tillämpning av Bestämmelser för bokföring och årsredovisning i Sveriges riksbank, som senast uppdaterades av direktionen den 10 december 2024 (dnr 2024-01330) och trädde i kraft den 31 december 2024. Uppdateringen syftade främst till att synliggöra riskavsättningar, nedskrivningar av värdepapper samt balanserade förluster direkt i balans- och resultaträkningen i enlighet med ECB-rådets beslut i november 2024 om uppdatering av Europeiska centralbankssystemets (ECBS) riktlinje för redovisning.

Reglerna för löpande bokföring hänvisar till förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring, och reglerna för årsredovisning hänvisar till ECBS riktlinje för redovisning, (EU) 2024/2941 (ECB/2024/31).

Riksbanken ska enligt 8 kap. 2 § riksbankslagen tillämpa ECBS riktlinje för redovisning i de delar som nu är aktuella.

Det är ECB-rådet som beslutar om ECBS riktlinje för redovisning, och Kommittén för redovisning och monetär inkomst (Accounting and Monetary Income Committee, Amico) rapporterar till ECB-rådet när det gäller utveckling, tillämpning och genomförande av denna riktlinje. När redovisningsriktlinjen tolkas ska hänsyn tas till dess förarbeten, generella redovisningsprinciper och god redovisningssed.

Riksbanken avviker från ECBS redovisningsriktlinje på följande punkter:

- I uppställningsformen för balansräkningen har begreppen "euro" och "euroområdet" ersatts med "svenska kronor" respektive "Sverige" eftersom Sverige inte har infört euro som betalningsmedel. Därutöver avviker balansräkningens poster för penningpolitiska transaktioner samt eget kapital för att bättre spegla Riksbankens penningpolitiska styrsystem och den lagstadgade strukturen för eget kapital.
- Avskrivningstiden för byggnader uppgår till 50 år i stället för 25 år eftersom 50 år bedöms spegla den faktiska livslängden för Riksbankens byggnader bättre. Mindre avvikelser finns även för andra anläggningstillgångar.
- Riksbankens beloppsgräns för aktivering av anläggningstillgångar är 20 000 kronor i stället för 10 000 euro. Anledningen är att en lägre aktiveringsgräns bedöms ge en bättre kontroll över Riksbankens anläggningstillgångar.
- Undervärden på diskonteringspapper med löptid över ett år vid förvärvstillfället amorteras linjärt i stället för enligt internräntemetoden. Avvikelsen motiveras av att den bedöms ge en mer transparent redovisning av amorteringarna, och dessutom medför den att amorteringarna för samtliga värdepapper redovisas på samma sätt.

Avvikelserna från ECBS redovisningsriktlinje framgår av Bestämmelser för bokföring och årsredovisning i Sveriges riksbank.

Kassaflödesanalysen presenteras som en del av årsredovisningen, vilket inte är ett krav enligt ECBS redovisningsriktlinje. Analysen har tagits fram med den internationella redovisningsstandarden IAS 7 som vägledning. Avvikelsen motiveras av att kassaflödesanalysen tillför värdefull information om framför allt resultatet och förändringen i likvida medel.

Ändrade redovisningsprinciper

Inget byte av redovisningsprinciper gjordes under 2024.

Grundläggande redovisningsprinciper

Följande grundläggande redovisningsprinciper har tillämpats:

- Redovisningen ska vara öppen och återspegla den ekonomiska verkligheten.
- Värderingen av tillgångar och skulder liksom resultatavräkningen ska vara försiktig.
- Avvikelser från redovisningsprinciperna får endast förekomma om det är rimligt att betrakta avvikelserna som oväsentliga totalt sett mot bakgrund av Riksbankens bokslut.
- Kriterierna för värdering av balansräkningsposter och för resultatavräkning ska tillämpas konsekvent.

- Vid värderingen av tillgångar och skulder ska det förutsättas att verksamheten kommer att fortsätta.
- Inkomster och utgifter ska redovisas som intäkter och kostnader under den redovisningsperiod då de intjänas eller uppkommer oavsett tidpunkten för betalning.
- Tillgångar och skulder ska justeras så att hänsyn tas till händelser som inträffar mellan räkenskapsårets utgång och den dag då direktionen godkänner årsredovisningen, förutsatt att dessa händelser har påverkat värdet på tillgångarna eller skulderna per bokslutsdagen.

Redovisning av tillgångar och skulder

Tillgångar och skulder redovisas i balansräkningen endast om det är sannolikt att ett eventuellt framtida ekonomiskt resultat med anknytning till tillgången eller skulden kommer att utgöra ett flöde till eller från Riksbanken och om i princip alla risker och rättigheter med anknytning till tillgången eller skulden har överlåtits till eller från Riksbanken.

Affärsredovisning

Valutatransaktioner och värdepapperstransaktioner bokförs i balansräkningen på likviddagen. Realiserade vinster och förluster från nettoförsäljningar bokförs på affärsdagen.

Avsättningar för finansiella risker

Avsättningar för marknads-, likviditets- och kreditrisker får göras utifrån en skattning av riskexponeringen.

Värderingsregler för balansräkningen

Guldpaper och värdepapper värderas till de marknadsvalutakurser och marknadspriser som råder på bokslutsdagen. Enligt redovisningsreglerna finns det möjlighet att, baserat på penningpolitiska överväganden, värdera värdepapper som innehas i penningpolitiska syften till upplupet anskaffningsvärde med avdrag för eventuell värdeminskning. Riksbanken har dock inte valt att tillämpa denna värderingsmetod. Nedanstående valutakurser användes för omvärdering vid årets slut. I tabellen nedan har kurserna avrundats till fyra decimaler.

Valutakurser

	2024-12-31	2023-12-31
EUR/SEK	11,4579	11,1185
USD/SEK	11,0703	10,0511
GBP/SEK	13,8575	12,8080
AUD/SEK	6,8435	6,8615
CAD/SEK	7,6865	7,6134
SDR/SEK	14,3742	13,4894
NOK/SEK	0,9733	0,9929
JPY/SEK	0,0703	0,0713
DKK/SEK	1,5363	1,4913

Källa: Bloomberg.

Fordringar, tillgodohavanden och skulder värderas till det nominella värdet. Belopp i utländsk valuta omräknas till bokslutsdagens valutakurs med undantag för fordringar och skulder som redovisas under posterna Övriga tillgångar och Övriga skulder. Dessa värderas till affärsdagens valutakurs.

Aktier och andelar värderas till anskaffningsvärdet.

Materiella och immateriella anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärdet och skrivs av enligt plan. Avskrivningstiden för byggnader är 50 år och för övriga fastighetsanläggningar 5–25 år. Avskrivningstiden för maskiner och inventarier inklusive datorer är 3–7 år. Mark och konst skrivs inte av. För it-system som Riksbanken själv har utvecklat räknas lönekostnaden för viss it-personal in i anskaffningsvärdet för tillgången.

Reverserade transaktioner

Repoavtal redovisas som lånetransaktioner i stället för att påverka värdepappers- eller guldinnehavet. Med repoavtal avses ett avtal om försäljning av tillgångar, som värdepapper och guld, där säljaren samtidigt förbinder sig att köpa tillbaka motsvarande tillgångar till ett överenskommet pris vid en framtida tidpunkt.

De tillgångar som Riksbanken lämnar som säkerhet vid inlåningsrepor redovisas även i fortsättningen i balansräkningen och värderas enligt de regler som gäller för Riksbankens övriga värdepappers- och guldinnehav. Belopp som motsvarar köpeskillingen redovisas som skuld, och de överförda tillgångarna räknas inte in i balansräkningen utan redovisas i anslutning till balansräkningen.

Tillgångar som Riksbanken får vid utlåningsrepor redovisas inte i balansräkningen eftersom de är att betrakta som säkerhet för lån. Belopp som motsvarar köpeskillingen redovisas som en fordran. Skillnaden mellan repans båda likvidbelopp (avista och termin) periodiseras över repans löptid.

Transaktioner som genomförs inom ramen för avtal om automatiserade repor redovisas i balansräkningen endast om säkerheten ställts i form av konstanter som betalats in till ett konto hos Riksbanken.

Sedlar och mynt

Balansräkningsposten Utelöpande sedlar och mynt motsvaras av det nominella värdet och beräknas genom att värdet på de sedlar och mynt som Riksbanken har tagit emot från tillverkarna reduceras dels med värdet på de sedlar och mynt som ingår i Riksbankens lager, dels med värdet på de sedlar och mynt som Riksbanken har makulerat och avskrivit. Utelöpande sedlar och mynt som har upphört att vara lagliga betalningsmedel förs till resultaträkningen senast när Riksbanken beslutat att inte längre lösa in dessa. De ska dock föras till resultaträkningen tidigare om endast ett mindre belopp förväntas återstå att lösa in och Riksbanken samtidigt gör en avsättning för detta belopp. Utelöpande minnesmynt och minnessedlar ska föras till resultaträkningen när utgåvan varit utelöpande i över tio år.

Resultatavräkning

Realiserade vinster och realiserade förluster förs till resultaträkningen.

Orealiserade vinster förs till ett värderingskonto i balansräkningen.

Orealiserade förluster förs till resultaträkningen om de överstiger orealiserade vinster som eventuellt sedan tidigare finns bokförda på det korresponderande värderingskontot. Orealiserade förluster som förs till resultaträkningen får inte återföras mot nya orealiserade vinster de påföljande åren. Orealiserade förluster i ett visst värdepapper, en viss valuta eller guld får inte avräknas mot orealiserade vinster i andra värdepapper, valutor eller guld.

Överkurser och underkurser på förvärvade värdepapper beräknas och redovisas som en del av ränteintäkterna och skrivs av under värdepapperens återstående löptid. Nedskrivningar ska justera ned värdepapperens bokförda över- eller underkursbelopp och kommer därmed att återföras som ränteintäkter under värdepapperens återstående löptid.

Värderingsjusteringar av IMF:s tillgodohavanden i svenska kronor avräknas mot de valutakursomvärderingar som är hänförliga till Riksbankens kvot i IMF. Kontoinnehavet i svenska kronor har IMF valutakurssäkrat mot SDR, vilket innebär att det uppstår valutakursomräkningar. Denna princip innebär att kronkontoinnehavet värderas som om det vore i SDR i stället för i svenska kronor.

Transaktionskostnader

För guld, instrument i utländsk valuta och värdepapper används genomsnittsmetoden dagligen för att fastställa anskaffningskostnaden för sålda poster när valutakurs- och priseffekter beräknas. Vid nettoförvärv av valutor och guld läggs den genomsnittliga anskaffningskostnaden för dagens förvärv av varje enskild valuta och guld till den föregående dagens innehav så att man får fram ett nytt vägt genomsnitt av valutakursen eller guldpriset. Vid nettoförsäljning beräknas det realiserade resultatet baserat på den genomsnittliga anskaffningskostnaden den föregående dagen för innehavet i fråga.

Derivatinstrument

Derivatinstrument värderas kontrakt för kontrakt inom varje grupp av derivatinstrument. Grupper med ett positivt värde redovisas som en tillgång och grupper med ett negativt värde som en skuld.

Valutaterminer bokförs till ett värde som motsvarar kontraktets valutabelopp multiplicerat med skillnaden mellan bokslutsdagens och affärsdagens valutakurs (avista). Skillnaden mellan affärsdagens valutakurs (avista) och den avtalade terminsvalutakursen periodiseras som ränta under kontraktets löptid. På affärsdagen bokförs såld valuta, multiplicerad med skillnaden mellan affärsdagens valutakurs (avista) och den genomsnittliga anskaffningskursen, som realiserat resultat.

Avistaledet i valutaswappar bokförs på likviddagen till affärsdagens valutakurs (avista). Terminsledet i valutaswappar bokförs på samma sätt som valutaterminer, det vill säga till ett värde som motsvarar kontraktets valutabelopp multiplicerat med skillnaden mellan bokslutsdagens och affärsdagens valutakurs (avista). Skillnaden mellan affärsdagens valutakurs (avista) och den avtalade terminsvalutakursen periodiseras som ränta under kontraktets löptid. Till skillnad från vid valutaterminer uppkommer inga realiserade valutakursresultat vid bokföring av valutaswappar.

Futurekontrakt bokförs dagligen som realiserat resultat till ett belopp som motsvarar det värde som beräknats vid den dagliga avräkningen.

Balansräkning

Miljoner kronor

Tillgångar		2024-12-31	2023-12-31
Guld	Not 1	117 472	83 928
Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför Sverige		579 264	531 574
Fordringar på IMF	Not 2	122 364	115 273
Banktillgodohavanden, lån och värdepapper	Not 3	456 900	416 301
Utlåning i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterad till penningpolitiska transaktioner		112	213
Strukturella transaktioner	Not 4	–	–
Utlåningsfacilitet	Not 5	112	213
Värdepapper i svenska kronor utgivna av hemmahörande i Sverige	Not 6	434 990	626 688
Övriga tillgångar		7 584	13 295
Materiella och immateriella anläggningstillgångar	Not 7	643	605
Finansiella tillgångar	Not 8	554	554
Derivatinstrument	Not 9	–	5 299
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	Not 10	6 205	6 684
Övriga tillgångar	Not 11	182	153
Summa tillgångar		1 139 422	1 255 698
Utelöpande sedlar och mynt		57 094	58 462
Sedlar	Not 12	53 945	55 314
Mynt	Not 13	3 149	3 148
Skulder i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterade till penningpolitiska transaktioner		236 830	246 516
Inlåningsfacilitet	Not 14	236 830	246 516
Övriga skulder i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige	Not 15	236	251
Emitterade skuldcertifikat	Not 16	553 562	739 749
Skulder i svenska kronor till övriga hemmahörande i Sverige	Not 17	1 297	4 820

Tabellen fortsätter på nästa sida.

Skulder och eget kapital		2024-12-31	2023-12-31
Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige	Not 18	3 525	587
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige	Not 19	5 174	2 614
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför Sverige	Not 20	–	3 371
Motpost till särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF	Not 21	93 359	87 613
Övriga skulder		6 029	1 876
Derivatinstrument	Not 22	4 369	–
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	Not 23	1 586	1 797
Övriga skulder	Not 24	74	79
Avsättningar		563	426
Riskavsättningar	Not 25	–	–
Övriga avsättningar	Not 26	563	426
Värderegleringskonton	Not 27	158 708	111 404
Eget kapital		23 009	–18 182
Grundfond	Not 28	40 000	–
Reservfond	Not 29	1 191	–
Balanserad förlust	Not 30	–18 182	–18 182
Årets resultat		36	16 191
Summa skulder och eget kapital		1 139 422	1 255 698

För ställda säkerheter och eventalförpliktelser med mera, se not 43.

Resultaträkning

<i>Miljoner kronor</i>		2024	2023
Räntenetto		1 221	2 314
Ränteintäkter	Not 31	40 830	45 106
Räntekostnader	Not 32	–39 609	–42 792
Nettoresultat av finansiella transaktioner och nedskrivningar		–1 070	14 993
Realiserat resultat från finansiella transaktioner	Not 33	5 354	16 369
Nedskrivningar av finansiella tillgångar och positioner	Not 34	–6 424	–1 376
Nettointäkter av avgifter	Not 35	175	141
Erhållna utdelningar från aktier och andelar	Not 36	88	71
Övriga intäkter	Not 37	969	58
Förvaltningskostnader		–1 347	–1 386
Personalkostnader	Not 38	–730	–671
Administrationskostnader	Not 39	–544	–531
Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	Not 40	–73	–71
Sedel- och myntkostnader	Not 41	0	–113
Resultat före överföring till/från riskavsättningar		36	16 191
Överföring till/från riskavsättningar	Not 42	–	–
Årets resultat		36	16 191

Kassaflödesanalys

Miljoner kronor

	2024-12-31	2023-12-31
LÖPANDE VERKSAMHET	-14 145	-51 290
<i>Kassaflöde från den löpande verksamhetens resultat</i>	<i>-10 535</i>	<i>-10 655</i>
Erhållna räntor	25 032	16 163
Betalda räntor	-39 822	-42 122
Erhållet netto av finansiella transaktioner	5 354	16 369
Erhållet netto av avgifter	175	141
Övriga inbetalningar	34	58
Betalda förvaltningskostnader	-1 308	-1 264
<i>Kassaflöde från den löpande verksamhetens tillgångar</i>	<i>201 495</i>	<i>212 509</i>
Fordringar på IMF	3 309	-4 744
Värdepapper i utländsk valuta	-1 120	4 998
Värdepapper i svenska kronor	199 542	212 239
Övriga tillgångsposter	-236	16
<i>Kassaflöde från den löpande verksamhetens skulder</i>	<i>-205 105</i>	<i>-253 144</i>
Utelöpande sedlar och mynt	-283	-6 494
Skulder i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterade till penningpolitiska transaktioner	-9 686	-327 777
Emitterade skuldcertifikat	-186 187	156 023
Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige	2 938	-7 643
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige	2 373	-73 427
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför Sverige	-3 371	3 371
Övriga skuldposter	-10 889	2 803
INVESTERINGSVERKSAMHET	-23	-5
Förvärv och avyttringar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	-111	-76
Förvärv och avyttringar av finansiella tillgångar	-	-
Erhållen utdelning	88	71
FINANSIERINGSVERKSAMHET	25 000	-
Inleverans till statskassan	-	-
Kapitaltillskott	25 000	-
PERIODENS KASSAFLÖDE	10 832	-51 295

Tabellen fortsätter på nästa sida.

	2024-12-31	2023-12-31
Likvida medel vid periodens början	5 498	57 812
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-14 145	-51 290
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-23	-5
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	25 000	-
Kursdifferens i likvida medel	797	-1 019
Likvida medel vid periodens slut	17 127	5 498
Specifikation av likvida medel		
	2024-12-31	
Bankkonton, bankutlåning och utlåningsrepor i utländsk valuta, se not 3	17 015	5 285
Utlåningsfacilitet	112	213
Summa likvida medel	17 127	5 498

Kassaflödesanalysen visar in- och utbetalningar under perioden samt likvida medel vid periodens början och slut. Analysen delas in i betalningar från den löpande verksamheten, investeringsverksamheten och finansieringsverksamheten.

Riksbanken kan i teorin skapa en obegränsad mängd likviditet i den nationella valutan. I praktiken begränsas denna förmåga av mängden tillgångar som Riksbanken accepterar som säkerheter i sin utlåning och mängden tillgångar som Riksbanken kan köpa, alternativt placera i.

Den löpande verksamheten

Kassaflöden som är hänförliga till den löpande verksamheten kommer från Riksbankens huvudsakliga verksamhet. Kassaflödet från den löpande verksamhetens resultat utgår från Riksbankens bokförda resultat. Justeringar görs för poster som inte påverkar kassaflödet eller inte hör till den löpande verksamheten. Därutöver ingår kassaflödespåverkande förändringar av sådana balansräkningsposter som ingår i den löpande verksamheten.

I kassaflödesanalysen har ränteintäkterna justerats ned med 16 499 miljoner kronor (28 913) det vill säga med den del som avser återföring av tidigare års nedskrivningar av obligationsinnehaven. Justeringen har gjorts eftersom återföring av nedskrivningar inte påverkar kassaflödet. För 2024 har justeringarna beräknats på värdepappersnivå och tagit hänsyn till att värdepapper i utländsk valuta omsatts till högre räntor. För 2023 beräknades justeringarna genom att 2022 års procentuella ränteavkastning, det vill säga den avkastningsnivå som gällde året innan de stora prisnedskrivningarna gjordes, tillämpades även för 2023. Om 2024 års justeringsmetod hade tillämpats för 2023 skulle ränteintäkterna ha justerats ned med 21 601 miljoner kronor.

Investeringsverksamheten

Investeringsverksamheten består av förvärv och försäljningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar samt de aktier och andelar som redovisas under posten Finansiella tillgångar. Därutöver ingår utdelning från aktie- och andelsinnehavet.

Finansieringsverksamheten

Finansieringsverksamheten består av förändringar i det egna kapitalet som normalt sker genom utdelning, även kallad inleverans till statskassan. Under 2024 fick Riksbanken i stället ett kapitaltillskott om 25 000 miljoner kronor.

Noter

Miljoner kronor

Sifferuppgifter inom parentes avser 2023.

Not 1 Guld

	2024-12-31	2023-12-31
Kvantitet		
Uns (miljoner)	4,0421	4,0421
Pris		
Amerikanska dollar/uns	2 625,2686	2 065,8152
Kronor/amerikanska dollar	11,0703	10,0511
Bokfört värde	117 472	83 928

Per den 31 december 2024 hade Riksbanken 4 miljoner uns (troy/oz) guld (4), vilket motsvarar 125,7 ton. Under 2024 avyttrades inget guld.

Not 2 Fordringar på IMF

	2024-12-31	2023-12-31
Särskilda dragningsrätter	98 605	92 149
Reservposition i IMF		
Insatskapital (kvot)	63 678	59 758
IMF kronkonto	-47 106	-42 824
	16 572	16 934
PRGT (Poverty Reduction and Growth Trust)	7 187	6 128
NAB (New Arrangements to Borrow)	–	62
Summa	122 364	115 273

Riksbankens innehav av särskilda dragningsrätter (SDR) uppgår till 6 860 miljoner SDR (6 831). Ett belopp motsvarande de SDR som sammanlagt tilldelades av IMF redovisas som skuld (se not 21). Vid utgången av 2024 var SDR-innehavet 365 miljoner högre än tilldelningen, vilket motsvarar 5 246 miljoner kronor.

Under posten Reservposition i IMF nettoredovisas Riksbankens insatskapital (kvoten) i IMF om 4 430 miljoner SDR, med IMF:s konto för svenska kronor. Detta konto är ett skuldkonto som visar hur stor andel av insatskapitalet Riksbanken har betalat in till IMF i svenska kronor. Nettoredovisningen av dessa poster medför att endast den del av insatskapitalet som IMF använder för utlåning till medlemsländer redovisas som fordran på IMF. Kontoinnehavet i svenska kronor har IMF valutakurssäkrat mot SDR, vilket innebär att det uppstår valutakursomräkningar.

Vid utgången av 2024 uppgick Riksbankens PRGT-utlåning till 500 miljoner SDR (454) och NAB-utlåning till – miljoner SDR (5).

Not 3 Banktillgodohavanden, lån och värdepapper

	2024-12-31	2023-12-31
Bankkonton	3 731	1 914
Bankutlåning	13 284	–
Utlåningsrepor	–	3 371
Obligationer	439 885	411 016
Summa	456 900	416 301

Banktillgodohavandena och värdepapperen är utgivna i euro, amerikanska dollar, brittiska pund, australiska dollar, kanadensiska dollar, norska kronor, danska kronor och japanska yen. Fördelningen framgår av tabellen nedan. Värdepapperen har värderats till noterade priser.

Valutafördelning över banktillgodohavanden, lån och värdepapper

	2024-12-31	2023-12-31
Euro	94 339	86 507
Amerikanska dollar	290 637	259 021
Brittiska pund	24 472	21 976
Australiska dollar	19 491	22 049
Kanadensiska dollar	11 408	10 638
Norska kronor	11 106	11 109
Danska kronor	5 447	5 001
Japanska yen	–	0
Summa	456 900	416 301

Fördelningen av banktillgodohavanden, lån och värdepapper enligt löptid framgår av tabellen nedan.

Löptid för banktillgodohavanden, lån och värdepapper

Löptid	Banktillg. och lån	Värdepapper
Upp till 1 månad	17 015	2 378
Över 1 månad, upp till 3 månader	–	9 731
Över 3 månader, upp till 1 år	–	54 962
Över 1 år, upp till 5 år	–	234 794
Över 5 år	–	138 020
Summa	17 015	439 885

Under 2024 deltog Riksbanken inte i något automatiserat värdepapperslåneprogram.

Not 4 Strukturella transaktioner

Under denna post redovisades Riksbankens utlåning till banker under coronapandemin.

Not 5 Utlåningsfacilitet

Under denna post redovisas utlåning över natten till bankerna på deras RIX-konton i Riksbanken. Utlåningen sker mot säkerhet, och räntan på utlåningsfaciliteten motsvarar Riksbankens styrränta plus 0,10 procentenheter.

Not 6 Värdepapper i svenska kronor utgivna av hemmahörande i Sverige

Under 2012 började Riksbanken förvärva värdepapper i svenska kronor för att med kort varsel kunna köpa svenska värdepapper, antingen för att säkerställa den finansiella stabiliteten eller för att få transmissionsmekanismen att fungera bättre vid ett krisläge i det finansiella systemet.

År 2015 utökade Riksbanken värdepappersinnehavet för att göra penningpolitiken mer expansiv. Under 2020 och 2021 fortsatte Riksbanken köpen av värdepapper för att mildra de ekonomiska effekterna av pandemin. I början av 2022 inriktade Riksbanken köpen på att kompensera för förfall av värdepapper och i juni 2022 beslutade direktionen att köpen inte skulle kompensera för förfall av värdepapperen fullt ut. I november 2022 signalerade direktionen att innehavet av värdepapper efter årsskiftet skulle komma att minska i takt med att det förföll. I februari 2023 beslutade direktionen att med början den 4 april inleda försäljningar av de statsobligationer som Riksbanken köpt av penningpolitiska skäl.

I november 2024 beslutade direktionen att Riksbanken ska fortsätta med de pågående försäljningarna av svenska nominella statsobligationer tills innehavet, exklusive Statsobligation 1059 och Grön obligation, uppgår till 20 miljarder kronor. Det innebär att försäljningarna beräknas upphöra i slutet av 2025.

Värdepapperen har värderats till noterade priser.

Fördelning av värdepapper i svenska kronor

	2024-12-31	2023-12-31
Statsobligationer	196 780	260 266
Säkerställda obligationer (bostadsobligationer)	167 886	269 808
Kommunobligationer	66 329	89 891
Företagsobligationer	3 995	6 723
Summa	434 990	626 688

Fördelningen av värdepapper i svenska kronor enligt återstående löptid framgår av tabellen nedan.

Löptid för värdepapper i svenska kronor

Löptid	Värdepapper
Upp till 1 månad	1 094
Över 1 månad, upp till 3 månader	1 010
Över 3 månader, upp till 1 år	158 874
Över 1 år, upp till 5 år	234 301
Över 5 år	39 711
Summa	434 990

Not 7 Materiella och immateriella anläggningstillgångar

	2024-12-31	2023-12-31
Byggnader och mark		
Anskaffningsvärde, årets början	645	640
Årets förvärv	9	5
Årets avyttringar	—	—
Anskaffningsvärde, årets slut	654	645
 Ack. avskrivningar, årets början	–363	–342
Årets avskrivningar	–22	–21
Årets avyttringar	—	—
Ack. avskrivningar, årets slut	–385	–363
Bokfört värde	269	282
 Maskiner och inventarier		
Anskaffningsvärde, årets början	889	832
Årets förvärv	102	71
Årets avyttringar	–2	–14
Anskaffningsvärde, årets slut	989	889
Ack. avskrivningar, årets början	–566	–530
Årets avskrivningar	–51	–50
Årets avyttringar	2	14
Årets nedskrivning	—	—
Ack. avskrivningar, årets slut	–615	–566
Bokfört värde	374	323
Summa bokfört värde	643	605
Taxeringsvärde		
Byggnader	—	—
Mark	—	—

Under posten Byggnader och mark redovisas tre fastigheter: huvudkontoret i Stockholm samt kontantförsörjningskontoren i Sigtuna kommun (Broby) och Falun. Huvudkontoret och kontoren i Broby och Falun klassificeras som specialenheter och är därför inte skattepliktiga.

Årets förvärv 2024 avser bland annat it-investeringar till ett värde av 65 miljoner kronor (47).

I posten Bokfört värde maskiner och inventarier ingår immateriella anläggningstillgångar i form av applikationssystem värda 180 miljoner kronor (146).

Not 8 Finansiella tillgångar

	2024-12-31	2023-12-31
Aktier och andelar		
Bank for International Settlements		
17 244 aktier à nominellt 5 000 SDR varav 25 % är inbetalt	441	441
Europeiska centralbanken		
Andelsvärde 11 951 213,74 euro (12 092 886,02)	109	110
Swift		
60 aktier (43)	4	3
Summa	554	554

Centralbanker inom Europeiska centralbankssystemet (ECBS) som inte ingår i eurosystemet är skyldiga att betala in 3,75 procent av sin kapitalandel till ECB. Riksbankens kapitalandel uppgick per den 31 december 2024 till 2,9441 procent och ECB:s totala andelskapital till 10 825 007 069,61 euro. Kapitalandelen baseras på respektive lands BNP och antal invånare och beräknas vart femte år. Den inbetalda andelen ska täcka vissa administrationskostnader för deltagande i ECBS. Centralbanker inom ECBS som inte ingår i eurosystemet har ingen rätt att få vinstutdelning från ECB och har heller ingen skyldighet att täcka eventuella förluster hos ECB. Per den 1 januari 2024 uppdaterades de procentuella kapitalandelarna, i enlighet med femårsregeln ovan, så att Riksbankens kapitalandel därefter uppgår till 2,9441 procent och det inbetalda andelsbeloppet till 11 951 213,74 euro.

Under 2024 erhöll Riksbanken ytterligare 17 aktier i Swift. Andelar omfördelas vart tredje år och baseras på vad respektive medlem har betalat i avgift till Swift året innan omfördelningen ska ske.

Not 9 Derivatinstrument

	2024-12-31	2023-12-31
Valutaterminer, AUD	–	–3
Valutaterminer, CAD	–	–2
Valutaterminer, DKK	–	0
Valutaterminer, EUR	–	–3
Valutaterminer, GBP	–	–1
Valutaterminer, NOK	–	–5
Valutaterminer, USD	–	20
	–	6
Valutaswappar, EUR	–	368
Valutaswappar, USD	–	4 925
	–	5 293
Summa	–	5 299

Under denna post redovisas derivatinstrumentgrupper med positivt värde. Av tabellen ovan framgår marknadsvärdet av Riksbankens derivatinstrument uppdelat per instrumentgrupp och valuta. Utestående valutaswappar har gjorts i enlighet med direktionens beslut i september 2023 om att valutasäkra en del av valutareserven. Valutasäkringen innebär att Riksbanken har sålt utländsk valuta mot svenska kronor och sedan ingått valutaswappar med motsvarande belopp på valutamarknaden. Räntekostnaden för valutaswapparna uppgick till 1 412 miljoner kronor för 2024 (163) se not 32. Utestående valutaterminer har gjorts för att bibehålla de olika valutornas andel av den totala valutareserven, mätt i svenska kronor.

Derivatkontraktens nominella belopp, omräknade till svenska kronor

	2024-12-31	2023-12-31
Valutaterminer, AUD	–	501
Valutaterminer, CAD	–	228
Valutaterminer, DKK	–	39
Valutaterminer, EUR	–	534
Valutaterminer, GBP	–	89
Valutaterminer, NOK	–	410
Valutaterminer, USD	–	1 698
	–	3 499
Valutaswappar, EUR	–	13 480
Valutaswappar, USD	–	66 237
	–	79 717
Summa	–	83 216

Not 10 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2024-12-31	2023-12-31
Fordringar på IMF	674	805
Obligationer i utländsk valuta	3 156	2 611
Bankutlåning	32	–
Utlåningsrepor	–	3
Statsobligationer i svenska kronor	1 331	1 746
Säkerställda obligationer i svenska kronor	651	1 074
Kommunobligationer i svenska kronor	307	382
Företagsobligationer i svenska kronor	18	37
Övrigt	36	26
Summa	6 205	6 684

Not 11 Övriga tillgångar

	2024-12-31	2023-12-31
Personallån	72	80
Kundfordringar	6	2
Momsfordran	16	13
Banktillgodohavanden	88	58
Övrigt	0	0
Summa	182	153

Not 12 Sedlar

	2024-12-31	2023-12-31
1 000 kronor	1 370	1 653
500 kronor	40 532	40 387
200 kronor	3 683	3 848
100 kronor	2 626	2 520
50 kronor	782	794
20 kronor	947	955
Ogiltiga sedlar	4 005	5 157
Summa	53 945	55 314

De utelöpande sedlarna fördelar sig på ovanstående valörer. Posten Ogiltiga sedlar innehåller utelöpande sedlar som upphörde att vara lagliga betalningsmedel vid utgången av juni 2016 och juni 2017. De utelöpande 50-kronors-sedlar och 1 000-kronorssedlar som blev ogiltiga efter den 31 december 2013 skrevs av från sedelskulden i december 2024. Värdet som skrevs av uppgick till 1 085 miljoner kronor, varav 935 miljoner kronor bokfördes som intäkt och resterande 150 miljoner kronor bokfördes som avsättning i balansräkningen.

Sedlar som har varit ogiltiga i över tio år skrivs normalt av från den utelöpande sedelskulden förutsatt att endast ett mindre belopp förväntas återstå att lösa in. Samtidigt görs då en avsättning för det belopp som beräknas återstå att lösa in, och resterande del bokförs som intäkt. Riksbanken får lösa in ogiltiga

sedlar om det finns särskilda skäl. Vid utgången av 2024 uppgick värdet på de sedlar som Riksbanken mottagit men ännu inte beslutat att lösa in till 8 miljoner kronor (11).

Not 13 Mynt

	2024-12-31	2023-12-31
10 kronor	1 986	2 011
5 kronor	524	518
2 kronor	417	402
1 krona	222	217
Minnesmynt	—	—
Summa	3 149	3 148

De utelöpande mynten fördelar sig på ovanstående valörer.

Not 14 Inlåningsfacilitet

Under denna post redovisas skulder över natten till Riksbankens penningpolitiska motparter på deras RIX-konton i Riksbanken. Räntan på inlåningsfaciliteten motsvarade under året Riksbankens styrränta minus 0,10 procentenheter. Denna skuld minskade under året, främst till följd av förfall och försäljningar av värdepappersinnehavet i svenska kronor.

Not 15 Övriga skulder i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige

Under denna post redovisas skulder över natten på RIX-konton till kreditinstitut som har huvudkontor eller filial i Sverige men som inte är penningpolitiska motparter. Räntan för dessa skulder motsvarade under året Riksbankens styrränta minus 0,10 procentenheter.

Not 16 Emitterade skuldcertifikat

Under denna post redovisas Riksbankens emissioner av skuldcertifikat, gjorda för att binda likviditet från det finansiella systemet till längre löptid och högre ränta än i inlåningsfaciliteten. Räntan för dessa skulder motsvarar styrräntan, och de har en löptid på i regel en vecka. Volymen av utestående riksbankscertifikat styrs av bankernas efterfrågan. Denna skuld minskade under året främst till följd av förfall och försäljningar av värdepappersinnehavet i svenska kronor.

Not 17 Skulder i svenska kronor till övriga hemmahörande i Sverige

Under denna post redovisas skulder över natten på RIX-konton till centrala motparter eller clearinginstitut som har huvudkontor eller filial i Sverige men som inte är penningpolitiska motparter och kreditinstitut. Skuldräntan motsvarade under året Riksbankens styrränta minus 0,10 procentenheter.

Not 18 Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige

Under denna post redovisas konton i svenska kronor som Riksbanken håller för andra centralbankers och internationella organisationers räkning. Dess-

utom redovisas RIX-kontosaldon om 274 miljoner kronor (172) för deltagare som har huvudkontor eller filial utanför Sverige och som inte är penningpolitiska motparter.

Not 19 Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige

Lånebeloppet vid utgången av 2024, om 5 155 miljoner kronor (2 589), avser inlåning från Riksgälden för utlåning till IMF i enlighet med riksbankslagen. Vid inlåningen från Riksgälden får Riksbanken amerikanska dollar eller euro som skuldbokförs i SDR.

Inlåning av utländsk valuta

	2024-12-31	2023-12-31
Inlåning från Riksgälden för utlåning till IMF	5 155	2 589
Kontoinlåning från myndigheter	19	25
Summa	5 174	2 614

Not 20 Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför Sverige

Under denna post redovisas belopp motsvarande erhållen köpeskilling i utländsk valuta för inlåningsrepor.

Valutafördelning för inlåningsrepor

	2024-12-31	2032-12-31
Australiska dollar	–	1 192
Euro	–	2 179
Summa	–	3 371

Not 21 Motpost till särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF

Under denna post redovisas Riksbankens skuld motsvarande de SDR som tilldelats av IMF. Den sammanlagda tilldelningen uppgår till 6 495 miljoner SDR (6 495). Det aktuella innehavet uppgår till 6 860 miljoner SDR (6 831) och redovisas under posten Fordringar på IMF (se not 2). Vid utgången av 2024 var SDR-tilldelningen 365 miljoner lägre än innehavet, vilket motsvarar 5 246 miljoner kronor.

Not 22 Derivatinstrument

	2024-12-31	2023-12-31
Valutaterminer, AUD	-2	-
Valutaterminer, CAD	0	-
Valutaterminer, DKK	0	-
Valutaterminer, EUR	-1	-
Valutaterminer, GBP	0	-
Valutaterminer, NOK	1	-
Valutaterminer, USD	-4	-
	-6	-
Valutaswappar, EUR	-83	-
Valutaswappar, USD	-4 280	-
	-4 363	-
Summa	-4 369	-

Under denna post redovisas derivatinstrumentgrupper med negativt värde. Av tabellen ovan framgår marknadsvärdet av Riksbankens derivatinstrument uppdelat per instrumentgrupp och valuta. Utestående valutaswappar har gjorts i enlighet med direktionens beslut i september 2023 om att valutasäkra en del av valutarenserv. Valutasäkringen innebär att Riksbanken säljer utländsk valuta mot svenska kronor och sedan ingår valutaswappar med motsvarande belopp på valutamarknaden. Räntekostnaden för valutaswapparna uppgick till 1 412 miljoner kronor för 2024 (163), se not 32. Utestående valutaterminer har gjorts för att bibehålla de olika valutornas andel av den totala valutarenserv, mätt i svenska kronor.

Derivatkontraktens nominella belopp, omräknade till svenska kronor

	2024-12-31	2023-12-31
Valutaterminer, AUD	616	-
Valutaterminer, CAD	123	-
Valutaterminer, DKK	17	-
Valutaterminer, EUR	378	-
Valutaterminer, GBP	152	-
Valutaterminer, NOK	232	-
Valutaterminer, USD	1 524	-
	3 042	-
Valutaswappar, EUR	22 916	-
Valutaswappar, USD	88 562	-
	111 478	-
Summa	114 520	-

Not 23 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2024-12-31	2023-12-31
Inläningsrepor	–	3
Derivatinstrument	396	164
Inlåning Riksgälden IMF	28	17
Emitterade skuldcertifikat	550	904
Motpost till särskilda dragningsrätter	518	618
Övrigt	94	91
Summa	1 586	1 797

Not 24 Övriga skulder

	2024-12-31	2032-12-31
Leverantörsskuld	46	55
Övrigt	28	24
Summa	74	79

Not 25 Riskavsättningar

Under denna post redovisas finansiella riskavsättningar. Direktionen beslutade den 9 januari 2025 att ingen finansiell riskavsättning ska göras för 2024.

Not 26 Övriga avsättningar

	2024-12-31	2023-12-31
Pensionsskuld	45	51
Avskrivna sedlar och minnesmynt	501	359
Trygghetsstiftelsen	8	7
Övriga avsättningar	9	9
Summa	563	426

Pensionsskulden har beräknats av Statens tjänstepensionsverk (SPV). Av pensionsskulden, inklusive särskild löneskatt, avser 44 miljoner kronor (50) PA 91-pensionärer med avgångsdag före 2003, och 1 miljon kronor (1) avser personer som sedan 2003 har beviljats delpension alternativt pensionsersättning före 65 års ålder. Riksbanken löste den 31 december 2002 in sin pensionsskuld för de personer som då hade en anställning eller rätt till livränta hos Riksbanken. Effekten av försäkringstekniska omvärderingar uppgick för 2024 till –5,6 miljoner kronor och har redovisats som en minskning av pensionskulden (0,1).

Posten Sedlar och minnesmynt avser den bedömda framtida kostnaden för skuldavskrivna sedlar och minnesmynt som Riksbanken fortfarande kan lösa in. I december 2024 ökade avsättningen för den bedömda framtida kostnaden för sedlar med 150 miljoner kronor till följd av avskrivningen av 50-kronors-sedlar och 1 000-kronorssedlar som blev ogiltiga efter den 31 december 2013.

Posten Trygghetsstiftelsen avser avsättning för kompetensutveckling och kompetensväxling i enlighet med avtal med Trygghetsstiftelsen. Posten Övriga avsättningar avser direktionens karensperiodlöner.

Not 27 Värderegleringskonton

	2024-12-31	2023-12-31
Priseffekt	7 495	13 578
Valutakurseffekt	45 538	25 695
Guldvärdeeffekt	105 675	72 131
Summa	158 708	111 404

På särskilda värderingskonton redovisas sedan 2004 orealiserade vinster och förluster som utgörs av skillnaden mellan anskaffningsvärden och marknadsvärden. Vid övergången till 2004 beslutades att anskaffningsvärdena skulle motsvara marknadsvärdena per den 31 december 2003. Om de orealiserade förlusterna överstiger de orealiserade vinsterna vid årets slut redovisas skillnaden i resultaträkningen. Denna beräkning görs värdepapper för värdepapper och valuta för valuta.

Priseffekten består av orealiserade värdepappersvinster och påverkas vid förändringar av marknadsräntorna för Riksbankens värdepappersinnehav. Preiseffekten beräknas för varje enskilt värdepapper.

Priseffekt

	2024-12-31	2023-12-31
Utländska värdepapper	1 452	3 418
Statsobligationer i svenska kronor	2 995	6 894
Säkerställda obligationer i svenska kronor	2 212	2 345
Kommunobligationer i svenska kronor	781	839
Företagsobligationer i svenska kronor	55	82
Summa	7 495	13 578

Valutakurseffekten består av valutakursvinster och påverkas vid förändringar av växelkursen för Riksbankens valutainnehav. Valutakurseffekten beräknas för varje valuta.

Valutakurseffekt

	2024-12-31	2023-12-31
Amerikanska dollar	30 975	15 363
Euro	3 658	2 093
Brittiska pund	3 260	1 615
Japanska yen	–	0
Australiska dollar	968	1 145
Kanadensiska dollar	1 075	998
Särskilda dragningsrätter	5 101	4 079
Norska kronor	–	37
Danska kronor	501	365
Summa	45 538	25 695

Not 28 Grundfond

Under 2023 togs hela grundfonden i anspråk i enlighet med resultatdispositionen för 2022 års resultat. I april 2024 fördes vinsten för 2023 om 16 191 miljoner kronor till grundfonden i enlighet med resultatdispositionen för 2023 års resultat och i september 2024 återställdes grundfonden med 23 809 miljoner kronor till 40 000 miljoner kronor i samband med att Riksbanken fick ett kapitaltillskott om totalt 25 000 miljoner kronor.

Not 29 Reservfond

Den del av kapitaltillskottet som inte fördes till grundfonden, 1 191 miljoner kronor, fördes till reservfonden i september 2024.

Not 30 Balanserad förlust

Sedan den 12 december 2024 redovisas Riksbankens balanserade vinstmedel på en egen rad i balansräkningen. Om posten är negativ redovisas den under balansräkningsrubriken Balanserad förlust och om den är positiv under rubriken Balanserad vinst.

Förändringen av Riksbankens eget kapital efter resultatdispositionen av 2023 års resultat samt erhållet kapitaltillskott framgår av tabellen nedan.

Förändring av Riksbankens eget kapital efter resultatdispositionen av 2023 års resultat samt erhållet kapitaltillskott

	Grundfond	Reservfond	Balanserade vinstmedel
Saldo den 31 december 2023	–	–	–18 182
Resultatdisposition 2023 års resultat	16 191	–	–
Kapitaltillskott den 25 september 2024	23 809	1 191	–
Saldo den 31 december 2024	40 000	1 191	–18 182

Målnivån för Riksbankens eget kapital enligt riksbankslagens bestämmelse om vinstutdelning uppgick per den 31 december 2024 till 63 100 miljoner kronor (62 600).

Not 31 Ränteintäkter

	2024	2023
<i>Från utländska tillgångar:</i>		
SDR	3 775	3 652
Reservposition i IMF	605	654
PRGT (Poverty Reduction and Growth Trust)	260	196
NAB (New Arrangements to Borrow)	1	7
Bankkonton	194	511
Bankutlåning	40	590
Utlåningsrepor	313	242
Obligationer	17 208	16 121
Derivatinstrument	2	1
	22 398	21 974
<i>Från inhemska tillgångar:</i>		
Statsskuldväxlar i svenska kronor	–	10
Statsobligationer i svenska kronor	6 632	8 096
Säkerställda obligationer i svenska kronor	8 596	11 016
Kommunobligationer i svenska kronor	2 899	3 550
Företagsobligationer i svenska kronor	302	459
Utlåningsfacilitet (RIX)	1	–
Personallån	2	1
	18 432	23 132
Summa	40 830	45 106

Tidigare års nedskrivningar av värdepapper har återförts som ränteintäkter med 2 873 miljoner kronor (8 809) för det utländska innehavet och med 13 626 miljoner kronor (20 104) för det inhemska innehavet. Dessa återföringar har inte särredovisats i bokföringen utan har för 2024 beräknats på värdepappersnivå och beaktat att värdepapper i utländsk valuta omsatts till högre räntor. För 2023 beräknades justeringarna genom att 2022 års procentuella ränteavkastning, det vill säga den avkastningsnivå som gällde året innan de stora prisnedskrivningarna gjordes, även tillämpades för 2023. Om 2024 års justeringsmetod hade tillämpats för 2023 skulle de återförda nedskrivningarna ha beräknats uppgå till 3 364 miljoner kronor för det utländska innehavet och 18 237 miljoner kronor för det inhemska innehavet.

Not 32 Räntekostnader

	2024	2023
<i>Från utländska skulder:</i>		
Inlåning Riksgälden	–	–120
Inlåning Riksgälden IMF	–137	–51
Inlåningsrepor	–305	–237
Motpost till särskilda dragningsrätter	–3 576	–3 511
Derivatinstrument	–1 412	–163
	–5 430	–4 082
<i>Från inhemska skulder:</i>		
Emitterade skuldcertifikat	–29 237	–31 903
Inlåningsfacilitet (RIX)	–4 905	–6 765
Kontantdepåer	–37	–42
	–34 179	–38 710
Summa	–39 609	–42 792

Detta beror främst på att den lägre styrräntan medförde lägre räntekostnader för Riksbankens skulder till bankerna i form av emitterade skuldcertifikat och inlåningsfaciliteten.

Not 33 Realiserat resultat från finansiella transaktioner

	2024	2023
<i>Priseffekt:</i>		
Realiserat resultat utländska värdepapper	–204	397
Realiserat resultat inhemska värdepapper	931	–477
Realiserat resultat futures	–222	–
	505	–80
<i>Valutakurseffekt:</i>		
Realiserade valutakurseffekter	4 849	16 449
	4 849	16 449
<i>Guldvärdeeffekt:</i>		
Realiserade guldvärdeeffekter	–	–
Summa	5 354	16 369

Av den realiserade valutakursvinsten om 4 849 miljoner kronor motsvarar 2 173 miljoner kronor valutasäkringstransaktioner som direktionen beslutade om i september 2023.

Valutakurseffekten uppdelad på valutorna framgår av tabellen nedan.

Valutakurseffekten uppdelad på valuta

	2024-12-31	2023-12-31
<i>Realiserade valutakurseffekter:</i>		
Amerikanska dollar	3 768	12 847
Euro	489	1 629
Brittiska pund	156	637
Japanska yen	0	–
Australiska dollar	99	623
Kanadensiska dollar	17	329
Särskilda dragningsrätter	320	167
Norska kronor	–11	120
Danska kronor	11	97
	4 849	16 449
Summa	4 849	16 449

Not 34 Nedskrivningar av finansiella tillgångar och positioner

	2024	2023
Nedskrivning utländska värdepapperspriser	–5 670	–970
Nedskrivning inhemska värdepapperspriser	–580	–406
Nedskrivning valutor	–174	–
Summa	–6 424	–1 376

Vid årets slut gjordes prisnedskrivningar i de obligationsinnehav där marknadspriset vid årets utgång understeg anskaffningspriset. Nedskrivning av valutor avser valutainnehavet av norska kronor.

Not 35 Nettointäkter av avgifter

	2024	2023
Avgifter RIX-RTGS	178	151
Avgifter RIX-INST (exklusive TIPS-avgiften)	26	19
Avgifter för att täcka TIPS-avgiften till ECB	20	–
TIPS-avgift till ECB	–20	–
Depå- och transaktionsavgifter	–29	–29
Summa	175	141

Not 36 Erhållna utdelningar från aktier och andelar

Under 2024 fick Riksbanken en utdelning från BIS på 88 miljoner kronor (71).

Not 37 Övriga intäkter

	2024	2023
Ersättning för inlösen av ogiltiga sedlar	3	3
Mottagna ej inlösta kontanter	21	27
Ersättning för infärgade sedlar m.m.	0	0
Sida	3	3
Skuldavskrivna sedlar	935	–
Övrigt	7	25
Summa	969	58

Intäkterna från Sida avser ersättning för experthjälp till centralbanker i några utvecklingsländer, så kallad teknisk assistans. Skuldavskrivna sedlar avser 50-kronorssedlar och 1 000-kronorssedlar som blev ogiltiga efter den 31 december 2013 och som skrivits av från den utelöpande sedelskulden och förts till resultaträkningen. Under posten Övrigt avsåg för jämförelseåret 21 miljoner kronor ersättning för Riksbankens deltagande i IMF:s skuldavskrivningsinitiativ för Somalia.

Not 38 Personalkostnader

	2024	2023
Löner och andra ersättningar	–418	–386
Sociala avgifter	–130	–120
	–548	–506
Pensionspremier	–129	–115
Pensionsutbetalningar	–6	–6
Förändring av pensionsskulden	6	2
Särskild löneskatt	–33	–29
	–162	–148
Utbildning	–4	–4
Personalrepresentation	–1	–1
Övrigt	–15	–12
	–20	–17
Summa	–730	–671

Pensionspremier betalades ut i enlighet med pensionsavtalet för arbetstagare hos staten med flera (PA 16).

Posten Pensionsutbetalningar avser utbetalningar dels till pensionärer med avgångsdag före 2003, dels till personer som sedan 2003 har beviljats delpension eller pensionsersättning före 65 års ålder.

Löner och andra ersättningar till ledamöterna i direktionen uppgick under 2024 till 14,4 miljoner kronor (15,5), fördelade enligt följande:

Löner och ersättningar till ledamöterna i direktionen

	2024	2023
Erik Thedéen	3,4	3,3
Anna Breman	2,9	2,9
Per Jansson	2,7	2,7
Aino Bunge	2,7	2,6
Anna Seim	1,7	–
Martin Flodén	1,0	2,7
Henry Ohlsson	–	1,3
Karensperiodlön	1,3	8,4
Summa	15,7	23,9

Fullmäktige beslutade den 28 oktober 2011 att direktionsledamöter under den lagstiftade karensperioden efter att anställningen har upphört ska få full lön i högst sex månader, dock med avräkning för eventuella inkomster av annan tjänst under tiden. Enligt riksbankslagen får sedan den 1 januari 2023 riksbankschefen och en vice riksbankschef utses på nytt en gång. Som en följd av denna ändring i lagen har avsättning för karensperiodlön gjorts för samtliga direktionsledamöter.

Fullmäktige har beslutat att förordningen (2016:411) om tjänstepension, inkomstgaranti och avgångsvederlag till myndighetschefer ska tillämpas på samtliga nuvarande direktionsledamöter med undantag av Per Jansson. För honom har fullmäktige beslutat att förordningen (2003:55) om avgångsförmåner för vissa arbetstagare med statlig chefsanställning ska tillämpas.

Not 39 Administrationskostnader

	2024	2023
Information, extern representation	–5	–7
Transport, resor	–17	–15
Konsultuppdrag	–83	–98
Övriga externa tjänster	–123	–137
It-drift	–196	–180
Ekonomipris	–22	–24
Kontors- och fastighetsdrift	–81	–53
Övrigt	–17	–17
Summa	–544	–531

I informationskostnaderna ingår kostnader för Riksbankens löpande publikationer, bland annat de penningpolitiska rapporterna, de finansiella stabilitetsrapporterna och årsredovisningen.

Kostnaderna för representation uppgick till 1,1 miljon kronor (1,7).

I posten Transport, resor ingår förutom resekostnader även kostnader för Riksbankens transporter av sedlar och mynt.

Konsultkostnaderna uppgick till 83 miljoner kronor (98). I detta belopp ingår bland annat kostnaderna för it-konsulter med 61 miljoner kronor (75).

Inom Övriga externa tjänster är kostnaden för statistikleveranser om 83 miljoner kronor (82) den enskilt största posten. Den avser främst ersättning till SCB som tagit fram bland annat betalningsbalans- och finansmarknadsstatistik. Dessutom ingår ett revisionsarvode till Riksrevisionen och fullmäktiges revisorer med 0,5 miljoner kronor (2). Till följd av en ändring i lagen tar Riksrevisionen sedan räkenskapsåret 2024 inte ut avgifter.

I posten It-drift ingår bland annat licenskostnader om 82 miljoner kronor (74) och kostnader för it-tjänster om 110 miljoner kronor (100).

I posten Ekonomipris ingår prissumman om 11 miljoner kronor (11) och administrationskostnaderna för detta pris om 11 miljoner kronor (13).

De största posterna inom kostnadsgruppen Kontors- och fastighetsdrift är reparation och underhåll av Riksbankens lokaler om 11 miljoner kronor (12) och lokalhyror om 45 miljoner kronor (13).

Not 40 Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar

Under denna post redovisas planenliga avskrivningar av de materiella och immateriella anläggningstillgångarna.

Not 41 Sedel- och myntkostnader

Inga sedlar köptes in under 2024 (113). Inga mynt köptes in under 2024 (–). Inga minnesmynt köptes in under 2024 (–).

Not 42 Överföring till/från riskavsättningar

Inga överföringar till eller från riskavsättningar har beslutats för 2024 och 2023.

Not 43 Ställda säkerheter och eventalförpliktelser med mera

Ställda säkerheter

Vid utgången av 2024 ställdes inga värdepapper som säkerhet vid utländska värdepappersrepor (3 345).

Eventalförpliktelser

- Vid utgången av 2024 fanns inga utestående ersättningskrav (–).
- Riksbanken har ett åtagande mot Nobelstiftelsen att årligen ställa medel till förfogande motsvarande prissumman för priset i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne och att stå för administrationskostnaderna för detta pris. Åtagandet uppgick för 2024 till 22 miljoner kronor (23).

Eventualtillgångar

Vid utgången av 2024 fanns det inga utestående ersättningsanspråk (–).

Utlånings- och växlingsåtaganden mot IMF

Vid utgången av 2024 uppgick Riksbankens återstående utlånings- och växlingsåtaganden till 348 593 miljoner kronor (326 696), se tabellen och beskrivningen nedan.

Återstående utlånings- och växlingsåtaganden mot IMF

	2024-12-31	2023-12-31
<i>Särskilda dragningsrätter</i>		
Avtalat åtagande (2*tilldelning)	186 718	175 225
SDR-tilldelning (se not 21)	93 359	87 613
SDR-innehav (se not 2)	-98 605	-92 149
Återstående	181 472	170 689
<i>Insatskapital (kvot)</i>		
Avtalat åtagande (Insatskapital se not 2)	63 678	59 758
Reservposition (se not 2)	-16 572	-16 934
Återstående	47 106	42 824
<i>PRGT-avtal</i>		
Avtalat åtagande	16 530	15 513
PRGT-utlåning (se not 2)	-7 187	-6 128
Återstående	9 343	9 385
<i>NAB</i>		
Avtalat åtagande	64 847	60 856
NAB-utlåning (se not 2)	—	-62
Återstående	64 847	60 794
<i>Kreditavtal</i>	45 825	43 004
Totalt återstående åtagande	348 593	326 696

Särskilda dragningsrätter

Åtagandet som gäller SDR innebär att Riksbanken, enligt IMF-stadgarna, kan bli skyldig att köpa SDR mot utländsk valuta till ett belopp som innebär att Riksbankens sammanlagda innehav av SDR uppgår till högst 300 procent av den ordinarie tilldelningen, det vill säga ett tilldelat belopp om 93 359 miljoner kronor (87 613) plus två gånger det tilldelade beloppet om 186 718 miljoner kronor (175 225). Inom detta åtagande ryms även Riksbankens stående förpliktelse att, om IMF så begär, köpa respektive sälja SDR mot betalning i amerikanska dollar eller euro inom ett spann mellan 50 och 150 procent av Riksbankens sammanlagda nettotilldelning av SDR. Eftersom Riksbankens innehav av SDR uppgår till 98 605 miljoner kronor (92 149), se not 2, uppgår det återstående åtagandet till 181 472 miljoner kronor (170 689).

Insatskapitalet

Riksbankens maximala åtagande i fråga om insatskapitalet uppgår till 4 430 miljoner SDR (4 430), vilket motsvarar 63 678 miljoner kronor (59 758). Eftersom den andel av det totala insatskapitalet som har betalats in i utländsk valuta, det vill säga reservpositionen, uppgick till 16 572 miljoner kronor (16 934) vid utgången av 2024 uppgår det återstående åtagandet till 47 106 miljoner kronor (42 824). Det motsvarar saldot på IMF:s kronkonto. IMF:s medlemmar beslutade i december 2023 att höja medlemsländernas kvoter med motsvarande 50 procent och samtidigt minska kravet på utlåning via NAB och Bilateral Borrowing Agreements (BBA). Sverige har godkänt höjningen av sin kvot, men för att arrangemanget ska träda i kraft krävs att medlemsländer motsvarande 85 procent av insatskapitalet har godkänt sina kvothöjningar. Detta kan komma att ske under 2025. I så fall skulle Sveriges kvot öka till totalt 6 645 miljoner SDR, samtidigt som de bilaterala lånen avslutas och NAB-avtalet minskar till 3 777 miljoner SDR.

PRGT-avtal

Riksbanken slöt i november 2016, juli 2020 och december 2022 avtal om utlåning till IMF om totalt 1 150 miljoner SDR, vilket motsvarar 16 530 miljoner kronor (15 513), under ett program benämnt Poverty Reduction and Growth Trust (PRGT). Eftersom Riksbankens PRGT-utlåning vid årsskiftet uppgick till 7 187 miljoner kronor (6 128), se not 2, uppgår det återstående åtagandet till 9 343 miljoner kronor (9 385). De medel som Riksbanken lånar ut i programmet kan utnyttjas av IMF för vidareutlåning till låginkomstländer.

NAB

Åtagandet i Riksbankens NAB-avtal (New Arrangements to Borrow) med IMF innebär att Riksbanken är skyldig att till IMF låna ut ett belopp som uppgår till högst 4 511 miljoner SDR (4 511), vilket motsvarar 64 847 miljoner kronor (60 856). Eftersom Riksbankens NAB-utlåning vid årsskiftet uppgick till – miljoner kronor (62), se not 2, uppgår det återstående åtagandet till 64 847 miljoner kronor (60 794).

Detta avtal aktiveras endast under särskilda omständigheter och syftar till att tillfälligt förstärka IMF:s utlåningskapacitet utöver de medel som är tillgängliga under posten Insatskapital. Den 1 januari 2021 förlängdes, efter riksdagens medgivande, Riksbankens åtagande under NAB med ytterligare en femårsperiod. Riksdagen godkände under 2024 Riksbankens framställning om att förlänga åtagandet att låna ut under NAB med ytterligare fem år från och med den 1 januari 2026. Om kvothöjningen träder i kraft (se punkten Insatskapitalet ovan) minskar låneåtagandet under NAB till 3 777 miljoner SDR.

Kreditavtal

Den 1 januari 2021 förnyade Riksbanken, efter riksdagens medgivande, sitt bilaterala lån till IMF med ett belopp om 3 188 miljoner SDR, vilket motsvarar 45 825 miljoner kronor (43 004). För att IMF ska kunna nyttja det nya avtalet krävs det att IMF:s kvarvarande medel för utlåning från insatskapital och NAB understiger en nedre gräns om 100 000 miljoner SDR. Dessutom krävs det att långivare som tillsammans håller 85 procent av de utlovade låneresurserna godkänner att avtalen aktiveras. Sedan den 1 januari 2025 gäller, med riksdagens medgivande, ett nytt bilateralt avtal med IMF. Avtalet, som ersätter det befintliga avtalet, avser ett belopp om 3 188 miljoner SDR. Om kvot höjningen träder i kraft (se punkten Insatskapitalet ovan) avslutas det bilaterala avtalet.

Utbetalningsavtal

- Riksbanken har åtagit sig att tre månader efter eventuell anfordran till BIS betala återstående 75 procent av det nominella värdet av Riksbankens aktieinnehav i BIS. Åtagandet uppgick vid utgången av 2024 till 65 miljoner SDR (65), vilket motsvarar 934 miljoner kronor (877).
- Riksbanken har ett valutaåterköpsavtal med Norges Bank som innebär att Norges Bank efter en särskild överenskommelse kan låna svenska kronor i utbyte mot norska kronor.
- Riksbanken har ett valutaåterköpsavtal med Danmarks Nationalbank som innebär att Danmarks Nationalbank efter särskild överenskommelse kan låna svenska kronor i utbyte mot danska kronor.

Inlåningsavtal

- BIS har utfärdat en kreditförklaring som inte är bindande enligt vilken BIS, på begäran av Riksbanken, efter en särskild överenskommelse kan låna ut utländsk valuta till Riksbanken. Denna kreditförklaring förlängdes under 2024 och gäller till och med den 25 april 2025.
- Riksbanken har ett avtal med BIS som innebär att Riksbanken efter särskild överenskommelse kan göra repotransaktioner med BIS i värdepapper denominerade i amerikanska dollar, euro och brittiska pund. Detta avtal förlängdes under 2024 och löper ut den 16 april 2025.
- Riksbanken har ett valutaåterköpsavtal med ECB som innebär att Riksbanken efter en särskild överenskommelse kan låna euro i utbyte mot svenska kronor.
- Riksbanken har ett valutaåterköpsavtal med Norges Bank som innebär att Riksbanken efter en särskild överenskommelse kan låna norska kronor i utbyte mot svenska kronor.
- Riksbanken har ett valutaåterköpsavtal med Danmarks Nationalbank som innebär att Riksbanken efter en särskild överenskommelse kan låna danska kronor i utbyte mot svenska kronor.
- Riksbanken har ett avtal som gäller FIMA, repofacilitet i amerikanska dollar, med Federal Reserve. Avtalet innebär att Riksbanken kan repa ut sitt

amerikanska statspappersinnehav till Federal Reserve och få likvida medel i dollar.

Balans- och resultaträkning fördelade på uppdragsområde

Av tabellen nedan framgår Riksbankens nettointäkter och kostnader fördelade på uppdragsområden. Indelningen av uppdragsområden baseras i huvudsak på en centralbanks grundläggande uppgifter. Beloppen anges i miljoner kronor.

	2024			2023		
Uppdrags- område	Netto- intäkter	Kost- nader	Resultat	Netto- intäkter	Kost- nader	Resultat
Penningpolitik	2	-222	-220	1	-212	-211
Finansiell stabilitet	92	-202	-110	74	-191	-117
Betalningar	1 126	-501	625	158	-588	-430
Varav						
<i>Betalningssystem</i>	<i>204</i>	<i>-222</i>	<i>-18</i>	<i>170</i>	<i>-194</i>	<i>-24</i>
<i>Kontantförsörjning</i>	<i>922</i>	<i>-187</i>	<i>735</i>	<i>-12</i>	<i>-291</i>	<i>-303</i>
<i>Utveckling och analys</i>	<i>0</i>	<i>-92</i>	<i>-92</i>	<i>0</i>	<i>-103</i>	<i>-103</i>
Tillgångsförvaltning	158	-247	-89	17 319	-228	17 091
Statistik	0	-149	-149	0	-139	-139
Ekonomipris och fullmäktige m.m.	5	-26	-21	25	-28	-3
Summa	1 383	-1 347	36	17 577	-1 386	16 191

De fördelade andelarna ska så nära som möjligt spegla den verkliga förbrukningen av resurser inom varje uppdragsområde. Principen är att kostnaderna och intäkterna i så hög grad som möjligt direkt ska föras till respektive uppdragsområde utan inblandning av någon fördelningsnyckel.

Betalningssystemets kostnader ska finansieras av avgifter från deltagarna. Tillgångsförvaltningen ska ge så hög långsiktig avkastning som möjligt i förhållande till uppdraget och den risk som tas. För övriga uppdragsområden finns det inget krav på kostnadstäckning.

Fördelningsmodellen utgår från uppställningen i balans- och resultaträkningen, där Riksbankens resultat för 2024 uppgår till 36 miljoner kronor (16 191) och Riksbankens tillgångar och skulder till 1 139 422 miljoner kronor (1 255 698) per den 31 december 2024.

Fördelning av kostnader

Personalkostnader, exklusive it-personal

Personalkostnaderna för de medarbetare som är direkt involverade i ett uppdragsområde har fördelats utifrån den faktiska lönekostnaden. Lönekostnaderna för de medarbetare som ingår i stödfunktionerna har fördelats med hjälp

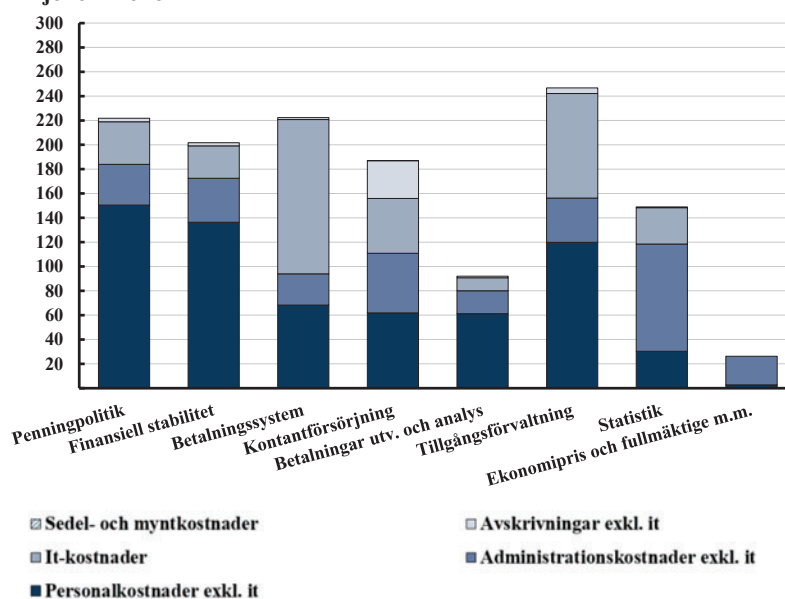
av en fördelningsnyckel. Den oftast använda nyckeln är antalet direkt involverade årsarbetskrafter i förhållande till det totala antalet direkt involverade årsarbetskrafter inom alla uppdragsområden. I december 2024 var cirka 59 procent av totalt 489 årsarbetskrafter direkt involverade i något uppdragsområde. De resterande 41 procenten finns inom stödfunktionerna, främst it, kommunikation och internservice.

Administrationskostnader, exklusive it-kostnader

Riksbankens processredovisning innebär att administrationskostnaderna fördelas direkt per uppdragsområde vid fakturaregistreringen.

En stor del av Riksbankens kostnader är dock gemensamma kostnader, till exempel kostnader för lokaler, fastighetsskötsel, säkerhet och bevakning. Dessa kan inte direktfördelas utan har fördelats med hjälp av fördefinierade nycklar, som oftast består av antalet direkt involverade årsarbetskrafter per uppdragsområde i förhållande till det totala antalet direkt involverade årsarbetskrafter inom alla uppdragsområden.

Diagram 11 Fördelning av kostnadsslag per uppdragsområde 2024, miljoner kronor

Källa: Riksbanken.

Avskrivningar, exklusive it-relaterade investeringar

Avskrivningarna är direkt fördelade på det uppdragsområde som respektive anläggning stöder eller fördelade med fördefinierade nycklar.

Sedel- och myntkostnader

Inga sedlar eller mynt köptes under 2024 (113). Kostnaderna belastar i sin helhet uppdragsområdet Kontantförsörjning.

It-kostnader

Med it-kostnader avses it-verksamhetens kostnader. Modellen för fördelning av it-kostnaderna bygger i huvudsak på följande princip. Kostnaderna för arbetsplatser och bassystem fördelas utifrån antalet direkt involverade årsarbetskrafter per uppdragsområde i förhållande till det totala antalet direkt involverade årsarbetskrafter inom alla uppdragsområden. Kostnaderna för applikationsdrift av verksamhetssystemen samt övriga it-kostnader (personal, konsulter, licenser med mera) fördelas utifrån verksamhetssystemets fasta kostnader för applikationsdrift genom den totala fasta kostnaden för applikationsdrift för alla verksamhetssystem. Avskrivningar för verksamhetssystem som tillhör ett eller flera uppdragsområden fördelas direkt till respektive system.

Fördelning av nettointäkter

Intäkterna har förts till det uppdragsområde som ansvarar för dem. Till exempel har seignorageintäkterna, det vill säga den del av Riksbankens avkastning som kommer från rätten att ge ut sedlar och mynt, inte förts till kontanthanteringen utan i stället till tillgångsförvaltningen eftersom det uppdragsområdet ansvarar för förvaltningen av de tillgångar som genererar seignorageintäkterna.

Eftersom Riksbanken inte har några öronmärkta tillgångar som exakt svarar mot posten utelöpande sedlar och mynt görs en schablonberäkning vid uppskattningen av seignorageintäkterna från dessa tillgångar. De totala kassaflödemässiga intäkterna från Riksbankens tillgångar uppgick för 2024 till 30 386 miljoner kronor, varav ränteintäkter till 25 032 miljoner kronor och realiserat pris- och valutakursresultat till 5 354 miljoner kronor. Eftersom sedel- och myntstockens genomsnittliga andel av balansomslutningen under 2024 var 4,7 procent, antas att 4,7 procent av intäkterna, det vill säga 1 428 miljoner kronor, hänförs till rätten att ge ut sedlar och mynt.

Kostnaden för kontanthanteringen uppgick för 2024 till 187 miljoner kronor. Därutöver uppgick räntekompensationen för kontantdepåerna till 37 miljoner kronor, och slutligen erhöles 3 miljoner kronor i avgifter vid inlösen av ogiltiga sedlar. Nettot av Riksbankens intäkter och kostnader som kan hänförs till utgivningen av sedlar och mynt, det vill säga seignoraget, uppgick således för 2024 till $1\,428 - 187 - 37 + 3 = 1\,207$ miljoner kronor (1 112).

Nettointäkterna inom uppdragsområdet Finansiell stabilitet utgörs främst av utdelningen från Riksbankens innehav av BIS-aktier.

De nettointäkter för tillgångsförvaltningen som redovisas i resultaträkningen uppgick till 158 miljoner kronor (17 319). Den totala avkastningen från Riksbankens tillgångsförvaltning för 2024 uppgick till 47 441 miljoner kronor (12 160).

Fördelning av tillgångar och skulder

Av tabellen nedan framgår hur Riksbankens tillgångar och skulder är fördelade på uppdragsområden i miljoner kronor.

Uppdragsområde	2024-12-31		2023-12-31	
	Tillgångar	Skulder	Tillgångar	Skulder
Finansiell stabilitet	441	–	441	–
Kontantförsörjning	–	57 594	–	58 821
Tillgångsförvaltning	1 138 007	894 371	1 254 360	1 081 380
Ofördelat	974	187 457	897	115 497
Summa	1 139 422	1 139 422	1 255 698	1 255 698

Tillgångarna inom uppdragsområdet Finansiell stabilitet består av aktieinnehavet i BIS.

Posten Ofördelade tillgångar innehåller främst posterna Materiella och immateriella anläggningstillgångar och Övriga tillgångar.

Posten Ofördelade skulder innehåller främst eget kapital, värderegleringskonton och årets resultat.

Femårsöversikt

I femårsöversikten presenteras balans- och resultaträkningarna omräknade enligt de nu gällande redovisningsprinciperna.

Balansräkning

<i>Miljoner kronor</i>	2024-12-31	2023-12-31	2022-12-31	2021-12-31	2020-12-31
TILLGÅNGAR					
Guld	117 472	83 928	76 488	66 680	62 897
Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför Sverige	579 264	531 574	595 804	495 788	416 186
Fordringar på IMF	122 364	115 273	115 530	102 794	43 102
Banktillgodohavanden, lån och värdepapper	456 900	416 301	480 274	392 994	373 084
Utlåning i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterad till penningpolitiska transaktioner	112	213	–	19 068	167 500
Strukturella transaktioner	–	–	–	19 000	167 500
Utlåningsfacilitet	112	213	–	68	–
Värdepapper i svenska kronor utgivna av hemmahörande i Sverige	434 990	626 688	819 664	974 712	640 836
Övriga tillgångar	7 584	13 295	8 005	8 001	6 567
Materiella och immateriella anläggningstillgångar	643	605	600	576	596
Finansiella tillgångar	554	554	554	554	552
Derivatinstrument	–	5 299	–	–	–
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	6 205	6 684	6 721	6 725	5 271
Övriga tillgångar	182	153	130	146	148
Summa tillgångar	1 139 422	1 255 698	1 499 961	1 564 249	1 293 986

Tabellen fortsätter på nästa sida.

	2024-12-31	2023-12-31	2022-12-31	2021-12-31	2020-12-31
SKULDER OCH EGET KAPITAL					
Utelöpande sedlar och mynt	57 094	58 462	64 956	61 462	62 853
Sedlar	53 945	55 314	61 798	58 315	59 717
Mynt	3 149	3 148	3 158	3 147	3 136
Skulder i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterade till penningpolitiska transaktioner	236 830	246 516	574 293	588 068	494 574
Inlåningsfacilitet	236 830	246 516	574 293	588 068	494 574
Övriga skulder i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige	236	251	268	108	194
Emitterade skuldcertifikat	553 562	739 749	583 726	535 007	380 002
Skulder i svenska kronor till övriga hemmahörande i Sverige	1 297	4 820	2 436	806	349
Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige	3 525	587	8 230	8 363	1 648
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige	5 174	2 614	75 586	126 651	173 791
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför Sverige	–	3 371	–	–	–
Motpost till SDR som tilldelats av IMF	93 359	87 613	90 417	82 280	26 592
Övriga skulder	6 029	1 876	1 245	910	1 185
Derivatinstrument	4 369	–	–	–	–
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	1 586	1 797	1 174	845	1 138
Övriga skulder	74	79	71	65	47
Avsättningar	563	426	423	5 435	5 449
Riskavsättningar	–	–	–	5 000	5 000
Övriga avsättningar	563	426	423	435	449

Tabellen fortsätter på nästa sida.

	2024-12-31	2023-12-31	2022-12-31	2021-12-31	2020-12-31
Värderegleringskonton	158 708	111 404	116 563	88 707	74 061
Eget kapital	23 009	-18 182	62 552	66 488	77 561
Grundfond	40 000	–	1 000	1 000	1 000
Reservfond/reserver	1 191	–	61 552	65 488	76 561
Balanserad förlust	-18 182	-18 182	–	–	–
Årets resultat	36	16 191	-80 734	-36	-4 273
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL	1 139 422	1 255 698	1 499 961	1 564 249	1 293 986

Resultaträkning

<i>Miljoner kronor</i>	2024	2023	2022	2021	2020
Räntenetto	1 221	2 314	1 158	2 912	3 638
Ränteintäkter	40 830	45 106	11 661	4 557	6 478
Räntekostnader	-39 609	-42 792	-10 503	-1 645	-2 840
Nettoresultat av finansiella transaktioner och nedskriv- ningar	-1 070	14 993	-85 961	-2 165	-2 042
Realiserat resultat från finansiella transaktioner	5 354	16 369	-6 333	2 781	15 418
Nedskrivningar av finansiella tillgångar och positioner	-6 424	-1 376	-79 628	-4 946	-17 460
Nettointäkter av avgifter	175	141	115	106	85
Erhållna utdelningar	88	71	64	110	–
Övriga intäkter	969	58	31	59	48
Förvaltningskostnader	-1 347	-1 386	-1 141	-1 058	-1 002
Personalkostnader	-730	-671	-589	-546	-497
Administrationskostnader	-544	-531	-471	-441	-431
Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	-73	-71	-66	-65	-71
Sedel- och myntkostnader	0	-113	-15	-6	-3
Resultat före överföring till/från riskavsättningar	36	16 191	-85 734	-36	727
Överföring till/från riskav- sättningar	–	–	5 000	–	-5 000
Årets resultat	36	16 191	-80 734	-36	-4 273

BEDÖMNING AV INTERN STYRNING OCH KONTROLL

Direktionen ansvarar för verksamheten och ska se till att den bedrivs i enlighet med riksbankslagen. Detta regleras i 7 kap. 8 § riksbankslagen. Direktionen ska se till att det vid Riksbanken finns en process för intern styrning och kontroll som fungerar betryggande. I denna process ska momenten riskanalys, kontrollåtgärder, uppföljning och dokumentation ingå. Direktionen ska i årsredovisningen lämna sin bedömning av om den interna styrningen och kontrollen har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser. Detta regleras i 8 kap. 3 § riksbankslagen.

Direktionens bedömning av Riksbankens interna styrning och kontroll

Direktionen har utvärderat om den interna styrningen och kontrollen under 2024 uppfyllde de krav som ställs i riksbankslagen och gör bedömningen att den har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser.

Stockholm den 12 februari 2025

Erik Thedéen
riksbankschef

Anna Breman
förste vice riksbankschef

Per Jansson
vice riksbankschef

Aino Bunge
vice riksbankschef

Anna Seim
vice riksbankschef

BILAGA 1

Riksbankens avdelningar och deras uppgifter

Avdelningen för betalningar

Avdelningschef: Christina Wejshammar

Avdelningen för betalningar ansvarar för Riksbankens kontantförsörjningsverksamhet och betalningssystemet RIX för stora betalningar i svenska kronor. Vidare har avdelningen till uppgift att följa utvecklingen på betalningsmarknaden och samordna analysen av betalningsfrågor, inklusive frågor om digitala centralbanksvalutor.

Avdelningen för finansiell stabilitet

Avdelningschef: Olof Sandstedt

Avdelningen för finansiell stabilitet ansvarar för analysen av det finansiella systemets stabilitet och effektivitet samt lämnar underlag till direktionens beslut för att främja ett säkert och effektivt betalningsväsen. Avdelningen analyserar löpande risker och hot mot stabiliteten i det svenska finansiella systemet.

Avdelningen för marknader

Avdelningschef: Heidi Elmér

Avdelningen för marknader förvaltar Riksbankens tillgångar i guld och utländsk valuta. Den administrerar och avvecklar transaktioner i förvaltningen av Riksbankens finansiella tillgångar samt utvärderar och mäter löpande resultat och risker inom denna förvaltning. Avdelningen genomför penning- och valutapolitiska transaktioner i enlighet med de penningpolitiska besluten. Dessutom ansvarar avdelningen för den löpande marknadsbevakningen och Swestr, den transaktionsbaserade referensräntan.

Avdelningen för penningpolitik

Avdelningschef: Åsa Olli Segendorf

Avdelningen för penningpolitik ansvarar för den ekonomiska analys som utgör underlag för de beslut som fattas för att uppfylla prisstabilitetsmålet. Avdelningen följer och analyserar konjunktur- och prisutvecklingen samt ansvarar för statistik över finansmarknaden och betalningsbalansen. Inom avdelningen finns även Riksbankens forskningsenhet.

Avdelningen för intern styrning och verksamhetsstöd

Avdelningschef: Robert Sirkka

Avdelningen för intern styrning och verksamhetsstöd ansvarar för Riksbankens arbete med upphandlingsstöd, informationsförvaltning, kontors- och fastighetsservice, transporter, säkerhet samt underlag för budget och bokslut. Avdelningen ansvarar vidare för samordning av krisberedskapen i det centrala betalningssystemet, för informationssäkerhet och för Riksbankens interna hållbarhetsarbete. Inom avdelningen finns även Riksbankens oberoende risk-enhet.

Avdelningen för it och digitalisering

Avdelningschef: Ulrika Pilestål till och med den 11 april 2024. Johan Acharius tillförordnad avdelningschef från och med den 12 april 2024 till och med den 30 september 2024. Mats Eklund avdelningschef sedan den 1 oktober 2024.

Avdelningen för it och digitalisering ansvarar för Riksbankens digitala utveckling. Avdelningen ansvarar också för robust och säker drift, förvaltning och vidareutveckling av Riksbankens it-stöd. I detta ingår även it-arkitektur, it-säkerhet och internationellt it-samarbete. Avdelningen ska driva och stödja verksamhetsutveckling.

Stabsavdelningen

Avdelningschef: Susanna Grufman

Stabsavdelningen samordnar den löpande verksamheten och stöder direktions styrning och kontroll samt den strategiska utvecklingen av bankens verksamhet. Sedan den 1 juni ansvarar avdelningen även för Riksbankens arbete med personalutveckling och kompetensförsörjning samt löneadministration. Den är också kansli åt fullmäktige, direktionen och ledningsgruppen. Inom avdelningen finns funktioner för krisberedskap, verksamhetsplanering, juridiskt stöd och dataskydd. Stabsavdelningen samordnar även Riksbankens kommunikationsarbete. Den 1 september inrättades ett sekretariat för internationella frågor vid avdelningen med ansvar för att samordna och strategiskt driva Riksbankens internationella arbete.

Internrevisionsavdelningen

Avdelningschef: Simon Rörborn till och med den 11 november 2024. Hilka Nyberg tillförordnad avdelningschef från och med den 12 november 2024.

Internrevisionsavdelningen granskar av direktionen utvalda delar av den interna styrningen och kontrollen samt stöder den övriga verksamheten i dessa frågor.

BILAGA 2

Sveriges riksbanks pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne 2024

Riksbankens pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne 2024 tilldelades Daron Acemoğlu, Simon Johnson och James A. Robinson för studier av hur institutioner formas och påverkar välbefinnande.

Daron Acemoğlu, Turkiet, född 1967, är professor vid Massachusetts Institute of Technology. Simon Johnson, Storbritannien, född 1963, är professor vid Massachusetts Institute of Technology. James A. Robinson, Storbritannien, född 1960, är professor vid University of Chicago.

Sveriges riksbanks pris i ekonomisk vetenskap instiftades i samband med Riksbankens 300-årsjubileum 1968. Genom en donation förband sig Riksbanken att för all framtid, varje år, ge Nobelstiftelsen såväl prissumman som ett belopp om 65 procent av prissumman för att täcka stiftelsens kostnader för förvaltning och prisutdelning. Riksdagen beslutade 2018 att Riksbanken får lämna ett årligt tilläggsbidrag till Nobelstiftelsen eftersom kostnaderna för hanteringen av ekonomipriset har ökat. Detta bidrag uppgick 2024 till drygt 3,7 miljoner kronor. Regeringen har fastställt stadgarna för priset.

Varje år delas priset i ekonomisk vetenskap ut till en eller flera personer som har utfört ett arbete av framstående betydelse inom ekonomisk vetenskap. Kungliga Vetenskapsakademien utser ekonomipristagaren enligt samma principer som gäller för Nobelpriset. Prissumman är också densamma. År 2024 uppgick prissumman till 11 miljoner svenska kronor. Pengarna betalas ut av Riksbanken.

För att uppmärksamma årets ekonomipris stod Riksbanken den 14 oktober 2024 värd för Nobel Calling, ett seminarium för allmänheten i samarbete med Nobel Center. Deltagarna fick lyssna till samtal om Nobelprisets betydelse och höra mer om årets ekonomipristagare. Från Riksbanken deltog vice riksbankschef Anna Seim.

Riksbankens pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne har delats ut varje år sedan 1969. Alla tidigare pristagare finns publicerade på Riksbankens webbplats riksbank.se.

BILAGA 3

Riksbankens yttranden 2024

Riksbankens remissvar

Ärenden	Mottagare	Datum
Promemorian Ränteskillnadsersättning som minskar hindren mot längre räntebindingstider	Justitiedepartementet	2024-01-24
Delbetänkandet En säker och tillgänglig statlig e-legitimation	Finansdepartementet	2024-01-24
Promemorian Prövning av ärenden enligt EU:s förordning om marknader för kryptotillgångar	Finansdepartementet	2024-01-24
Förslag till ändrade föreskrifter om verksamhet för betaltjänstleverantörer	Finansinspektionen	2024-02-06
Uppdaterad metod för att bedöma särskilt kapitalkrav för marknadsrisker utanför handelslagret	Finansinspektionen	2024-03-04
Promemorian Europeiska gröna obligationer	Finansdepartementet	2024-03-07
Promemorian Digital operativ motståndskraft för finanssektorn	Finansdepartementet	2024-04-10
Promemorian Avtrappat ränteavdrag för vissa lån	Finansdepartementet	2024-04-10
Betänkandet Stärkt konstitutionell beredskap (SOU 2023:75)	Justitiedepartementet	2024-04-10
Förslag till föreskrifter om clearing och avveckling av betalningar	Finansinspektionen	2024-04-11
Betänkandet Finansiella instrument i distribuerade liggare och vissa frågor om värdepappersavveckling (SOU 2023:102)	Finansdepartementet	2024-04-23
Promemorian Åtgärder mot missbruk av alternativa betalningssystem	Finansdepartementet	2024-04-23
Promemorian En ny EU-reglering om marknader för kryptotillgångar	Finansdepartementet	2024-04-23
Betänkandet Arbetsrätten under krig och krigsfara (SOU 2023:79)	Arbetsmarknadsdepartementet	2024-05-03
Betänkandet Nya regler för arbetskraftsinvandring m.m. (SOU 2024:15)	Justitiedepartementet	2024-05-15
Betänkandet Livsmedelsberedskap för en ny tid (SOU 2024:8)	Landsbygds- och infrastrukturdepartementet	2024-05-15
Betänkandet Långtidsutredningen 2023 Finanspolitisk konjunkturstabilisering (SOU 2023:85)	Finansdepartementet	2024-05-15
Promemorian En ny funktion för krishantering vid allvarliga driftstörningar i den finansiella sektorns digitala infrastruktur	Finansdepartementet	2024-05-27

Promemorian Regler om avstängning av statligt anställda	Finansdepartementet	2024-05-27
Förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om statliga myndigheters uppgifter inför och vid höjd beredskap	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	2024-06-19
Förslag till ändringar i Finansinspektionens föreskrifter om försäkringsdistribution	Finansinspektionen	2024-07-02
Promemorian Beräkning av det totala riskvägda exponeringsbeloppet	Finansdepartementet	2024-08-19
Promemorian Stärkt konsumentskydd på kreditmarknaden	Finansdepartementet	2024-08-19
Förslag till ändrade föreskrifter om insättningsgaranti	Riksgälden	2024-08-29
Promemorian Nya förutsättningar för Riksbankens finansiering	Finansdepartementet	2024-09-18
Ändrade förutsättningar med anledning av EU:s förordning om europeiska gröna obligationer	Finansinspektionen	2024-09-23
Förslag till nya och ändrade föreskrifter till följd av Dora-förordningen	Finansinspektionen	2024-10-01
Förslag till ändrade föreskrifter med anledning av bankpaketet	Finansinspektionen	2024-10-02
Slutbetänkandet Kompletterande bestämmelser till EU:s reviderade förordning om elektronisk identifiering (SOU 2024:45)	Finansdepartementet	2024-10-03
Riksgäldskontorets förslag till riktlinjer för statsskuldens förvaltning 2025–2027	Finansdepartementet	2024-10-04
Promemorian Övervaknings- och rapporteringsskyldighet för clearingbolag	Finansdepartementet	2024-10-18
Promemorian Översyn av buffertfonderna	Finansdepartementet	2024-10-30
Kammarkollegiets förslag till ändring i förordningen (1987:778) om placering av fondmedel under Kammarkollegiets förvaltning	Finansdepartementet	2024-10-29
Tillägg till remiss från Finansinspektionen gällande förslag till nya föreskrifter till följd av Dora-förordningen	Finansinspektionen	2024-11-27
Förslag till anpassningar till EU:s regelverk om hantering av finansiella företag i kris	Finansdepartementet	2024-12-13

Källa: Riksbanken.

Övriga yttranden

Titel	Mottagare	Datum
Riksbankens yttrande med anledning av Riksrevisionens granskning av Riksbankens tillgångsköp	Finansutskottet	2024-01-31

Källa: Riksbanken.

BILAGA 4**Ordlista****Aktivering av anläggningstillgång**

Bokföring av utgifter för en **anläggningstillgång** som en tillgång i balansräkningen, i stället för som en kostnad i resultaträkningen. Anläggningstillgången skrivs sedan av över sin ekonomiska livslängd (se även **avskrivning**). Alla materiella anläggningstillgångar vars värde är större än 20 000 kronor aktiveras.

Anläggningstillgång

Tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav. Exempel på sådana tillgångar är byggnader och inventarier. Motsatsen är omsättningstillgång.

Avskrivning

Fördelning av anskaffningskostnaden för en tillgång över det antal år som tillgången beräknas vara i bruk. Tillgångens värde i balansräkningen minskas med motsvarande summa per år.

Avsättning

Belopp som reserveras i bokföringen för framtida kostnader.

Avveckling

Slutlig reglering av skulder och fordringar mellan två banker, när pengar eller värdepapper överförs mellan dem. Avveckling görs dagligen.

Basel III

Internationellt regelverk för banker som huvudsakligen reglerar deras kapitaltäckning, det vill säga hur mycket kapital en bank måste hålla i förhållande till den risk den tar, och deras sätt att hantera **likviditet**. Basel III har tagits fram av **Baselkommittén för banktillsyn**.

Baselkommittén för banktillsyn

Kommitté inom **Banken för internationell betalningsutjämning (BIS)** som har ett internationellt samarbete om frågor om banktillsyn och finansiell stabilitet. Baselkommittén består av tillsynsmyndigheter och centralbanker från 28 olika länder. Den formulerar standarder och riktlinjer och utfärdar rekommendationer.

Betalningsbalans

Sammanställning av ett lands ekonomiska transaktioner med utlandet.

Betalningsrådet

Forum för dialog med syftet att främja funktionen hos den svenska marknaden för betaltjänster. I Betalningsrådet deltar myndigheter och privata aktörer som har en viktig roll på betalningsmarknaden.

Banken för internationell betalningsutjämnning (BIS)

Samarbetsorgan för centralbanker med säte i Basel.

BNP, bruttonationalprodukt

Värdet av alla varor och tjänster som produceras i ett land under en period, vanligtvis ett år eller ett kvartal. BNP kan beräknas på flera olika sätt. Ett vanligt sätt är att summera värdet av allt som konsumeras, investeras och exporteras och sedan dra av värdet av det som importeras.

BNP per capita

BNP dividerat med antalet invånare i landet.

CCP, central motpart

Finansiellt företag som agerar mellanhand mellan köpare och säljare i en värdepapperstransaktion. På så vis får parterna ingen risk mot varandra utan i stället mot den centrala motparten.

Civil beredskap

Ett samlingsbegrepp för det arbete som hela samhället gemensamt utför för att säkerställa förmåga att stå emot och hantera både fredstida krissituationer och höjd beredskap.

CPMI, kommittén för betalningar och finansiell marknadsinfrastruktur

Kommitté inom **Banken för internationell betalningsutjämnning (BIS)** som ska främja säker och effektiv betalning, clearing och **avveckling**.

Derivatinstrument

Finansiellt instrument som är kopplat till en underliggande tillgång, till exempel aktier eller valuta, och som innebär en överenskommelse mellan två parter om ett köp eller byte vid en specifik tidpunkt eller tidsperiod i framtiden. Derivatinstrumentets värde beror på värdeutvecklingen hos den underliggande tillgången. Att handla med derivatinstrument innebär att man spekulerar i hur värdet på den underliggande tillgången kommer att förändras under den tid som överenskommit. Derivatinstrument används ofta för att sprida och minimera risker. De vanligaste derivatinstrumenten är optioner, terminer och swappar (**swapavtal**).

Diskonterat värde

Värdet i dag av en framtida betalning, med hänsyn tagen till räntan under perioden fram till betalningen. Beroende på syftet med beräkningen av det diskonterade värdet kan man välja att även ta hänsyn till **inflationen**.

ECB, Europeiska centralbanken

Gemensam centralbank för de medlemsländer i EU som har infört euron som valuta. Säte i Frankfurt. Bankens uppgifter anges i en stadga som är en del av EU-fördraget.

ECB:s allmänna råd

Samrådsorgan inom **Europeiska centralbankssystemet** där centralbankschefer från alla EU-länder (även de som inte infört euron) samt **ECB:s** ordförande och vice ordförande ingår.

ECBS, Europeiska centralbankssystemet

Forum för samarbete mellan **ECB** och de nationella centralbankerna i alla EU:s medlemsstater, både de som har infört euron och de som inte har det. Se även **Eurosystemet**.

EFK, EU:s ekonomiska och finansiella kommitté

Rådgivande organ till **Ekofinrådet** och Europeiska kommissionen som följer den ekonomiska och finansiella utvecklingen i EU och euroområdet. Kommittén består av högre tjänstemän från nationella myndigheter och centralbanker samt från **ECB** och EU-kommissionen.

Ekofinrådet

Konstellation inom Europeiska unionens råd (ministerrådet) som består av EU-ländernas ekonomi- och finansministrar. Ekofinrådet ansvarar för ekonomisk politik, skattefrågor, finansmarknader, kapitalrörelser och ekonomiska förbindelser med länder utanför EU.

E-krona

Digitala centralbankspengar som kan komma att ges ut av Riksbanken som skulle vara tillgängliga för allmänheten. Riksbanken har inte fattat något beslut om att ge ut e-kronor.

ESRB, Europeiska systemrisknämnden

Oberoende EU-organ som ansvarar för makrotillsynen av det finansiella systemet inom unionen.

Eurosystemet

Samarbetsorganisation som sköter penningpolitiken i euroområdet. Består av **ECB** och de nationella centralbankerna i euroländerna.

Eventualförpliktelse

En eventualförpliktelse är en eventuell skuld som kanske kommer att tillfalla Riksbanken beroende på framtida möjliga händelser som är utanför Riksbankens kontroll. På grund av osäkerheten ska skulden inte tas upp i balansräkningen men nämnas i årsredovisningen.

Eventualtillgång

Tillgång som kanske kommer att tillfalla Riksbanken, beroende på framtida möjliga händelser som är utanför Riksbankens kontroll. På grund av osäkerheten ska tillgången inte tas upp i balansräkningen men nämnas i årsredovisningen.

Finansiella marknader

Marknader där finansiella tillgångar köps och säljs. De fyra viktigaste marknaderna är valutamarknaden, räntemarknaden, aktiemarknaden och derivatmarknaden.

Finansiella stabilitetsrådet

Diskussionsforum för frågor om finansiell stabilitet. I rådet deltar företrädare för regeringen, **Finansinspektionen**, **Riksgäldskontoret** och Riksbanken.

Finansinspektionen

Statlig myndighet med uppgift att övervaka verksamheten hos banker, kreditmarknadsbolag, värdepappersbolag, fondkommissionärer, fondbolag, börser, auktoriserade marknadsplatser, clearingorganisationer, försäkringsbolag och försäkringsförmedlare.

Finansutskottet

Riksdagsutskott som bereder ärenden i ekonomiska frågor, bland annat om Riksbankens verksamhet och om statsbudgeten.

Fredstida krissituationer

Situation som kännetecknas av att den avviker från det normala och är svår att förutse, drabbar många människor och stora delar av samhället, hotar grundläggande värden, innebär en allvarlig störning eller en överhängande risk för en allvarlig störning av viktiga samhällsfunktioner, inte kan hanteras enskilt av ordinarie organisation och kräver samordnade och skyndsamma åtgärder från flera aktörer.

Icke-finansiella företag

Icke-finansiella företag avser självständiga juridiska enheter som är marknadsproducenter och vars huvudsakliga verksamhet är att producera varor och icke-finansiella tjänster. Här ingår exempelvis företag inom industri, bygg, fastighet och handel. Även bostadsrättsföreningar och offentligt ägda företag som uppfyller kriterierna ingår. Enskild näringsverksamhet ingår inte i icke-finansiella företag utan tillhör hushållssektorn.

IMF, Internationella valutafonden

Internationell organisation som verkar för att det globala finansiella systemet ska vara stabilt och att det inte ska uppstå internationella finansiella kriser. IMF övervakar och analyserar utvecklingen i de 190 länder som är medlemmar. Organisationen ger också teknisk assistans och lånar ut pengar till länder som genomför ekonomiska anpassningsprogram. IMF:s styrelse består av representanter för IMF:s 24 valkretsar, där varje valkrets innefattar ett land eller en grupp av länder.

Inflation

Ökning av den allmänna prisnivån, vilket samtidigt innebär att pengarnas värde minskar. Inflationen mäts oftast som förändringen av **KPI** eller **KPIF**.

Inlåningsfacilitet

Konto där de penningpolitiska motparterna deponerar pengar hos Riksbanken över natten. Se även **stående faciliteter**.

Kontanthanteringskedjan

Kontanter hanteras av en mängd olika aktörer i ett system som ofta kallas för en kontantkedja där kontanter tillverkas, lagervålls, distribueras, används för transaktioner, deponeras, cirkuleras och slutligen makuleras när den tekniska livslången uppnåts

Kontinuitetshantering

Process som säkerställer att organisationen kan driva den kritiska verksamheten på en tolerabel nivå oavsett vilka störningar som inträffar. Med detta menas att organisationen minskar sin sårbarhet och ökar sin motståndskraft mot olika händelser som kan påverka dess kritiska verksamhet.

KPI, konsumentprisindex

Statistiskt mått på prisnivå. Beråknas av **Statistiska centralbyrå (SCB)** varje månad.

KPIF, konsumentprisindex med fast bostadsråta

Statistiskt mått på prisnivå som är Riksbankens målvariabel för inflationsmålet. Till skillnad från **KPI** påverkas inte KPIF direkt av förådringar i råntorna på hushållens bostadslån. KPIF beråknas av **SCB** varje månad.

Likvida medel

Tillgånger som snabbt kan användas för betalningar, till exempel kontanter eller kontotillgodohavanden.

Likviditet

Betalningsförmåga på kort sikt, det vill säga förmåga att snabbt få fram **likvida medel**. Ordet kan användas om enskilda företag och organisationer eller om det finansiella systemet som helhet. Det kan också användas som synonym till likvida medel. Man kan även tala om värdepappers likviditet. Då syftar ordet på möjligheten att snabbt och till låg transaktionskostnad omsätta värdepapper i pengar.

Medieakademin

Ideell förening grundad av Göteborgs-Posten, Göteborgs universitet, Forsman & Bodenfors och NFO Infratest (numera Kantar Sifo) som bland annat publicerar Förtroendebarmetern, en undersökning av förtroendet för samhållsinstitutioner, enskilda företag och massmedier.

Neutral råta

Den styrråta som varken har en stimulerande eller åtstramande effekt på ekonomin. När råtan är neutral uppnås balans i den reala ekonomin och på sikt stabiliseras även inflationen vid målet.

Nominellt belopp

Belopp som ett värdepapper är utställt på. För ett räntebärande värdepapper är det den summa som innehavaren får tillbaka på förfallodagen. För sedlar och mynt är det beloppet som står på sedeln eller myntet.

Obligation

Värdepapper som kan ges ut av staten, kommuner eller företag och som fungerar som ett slags lån. Den som köper en obligation lånar i praktiken ut en summa pengar till utgivaren och får ränta på pengarna. En obligation har normalt en fast löptid på ett år eller längre. När löptiden har gått ut betalar utgivaren tillbaka obligationens **nominella belopp**.

Penningpolitik

Åtgärder från en centralbank för att upprätthålla låg och stabil inflation (**prisstabilitet**). Riksbankens huvudsakliga verktyg för detta är **styrräntan**. Penningpolitiken ska dessutom bidra till en balanserad utveckling av produktion och sysselsättning, utan att åsidosätta prisstabilitetsmålet.

Penningpolitiska instrument

Riksbanken använder olika penningpolitiska instrument för att genomföra penningpolitiken i praktiken. Detta gör Riksbanken framför allt med hjälp av marknadsoperationer och stående in- och utlåningsfaciliteter. Utöver det kan Riksbanken vid behov ta till andra åtgärder.

Per capsulam

Beslut som fattas utan att direktionen är samlad. När ett beslut fattas per capsulam lägger riksbankschefen fram ett beslutsförslag muntligt eller skriftligt till de enskilda direktionsledamöterna, varefter ledamöternas ståndpunkter samlas in och protokollförs.

Prisstabilitet

Tillstånd där priserna på varor och tjänster varaktigt ökar endast måttligt eller inte alls. Inflationen är då låg och stabil. Målet om prisstabilitet definieras av Riksbanken som att **inflationen**, mätt som ökningen i **KPIF**, ska vara 2 procent.

Referensränta

Gemensamt riktmärke vid prissättning av finansiella kontrakt som ska spegla den allmänna ränteutvecklingen. Används till exempel för räntebärande värdepapper med rörlig kupong, derivatinstrument eller lån till rörlig ränta. En referensränta ska inte kontrolleras av någon av kontraktsparterna.

Resolution

Rekonstruktion eller avveckling av en krisande bank under ordnade former. Resolution används av staten som ett alternativ till konkurs för banker eller **centrala motparter** som bedöms vara systemviktiga. Syftet är att undvika en finansiell kris och se till att skattebetalarna inte behöver bära kostnaderna för bankens kollaps. Enligt EU:s krishanteringsdirektiv ska varje EU-land utse en

speciell resolutionsmyndighet som ansvarar för att hantera krisande banker. Sveriges resolutionsmyndighet är Riksgälden.

Riksbankscertifikat

Värdepapper med i regel en veckas löptid som Riksbanken ger ut och som kan köpas av Riksbankens penningpolitiska motparter. Riksbankscertifikaten fungerar som en typ av inlåning. Räntan som motparterna får när de placerar pengar i riksbankscertifikat är **styrräntan**. I balansräkningen redovisas riksbankscertifikaten under Emitterade skuldcertifikat.

Riksgäldskontoret

Statlig myndighet med uppgift att vara statens internbank. Myndigheten tar upp lån, förvaltar statsskulden, skyddar konsumenters pengar och värdepapper genom insättningsgarantin samt ansvarar för statens hantering av banker i kris.

RIX

Riksbankens betalningssystem, bestående av två tjänster, ett för avveckling av stora betalningar samt ett för avveckling av omedelbara betalningar i realtid. Deltagare i RIX är banker, clearingorganisationer, Riksgälden och Riksbanken.

Räntenetto

Ränteintäkter från utlåning minus räntekostnader för upp- och inlåning.

Ränteswap

Derivatinstrument som innebär ett avtal mellan två parter om att byta ränte-flöden med varandra, till exempel fast mot rörlig ränta och tvärtom.

Samhällsviktig verksamhet

Verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet.

SCB, Statistiska centralbyrån

Central förvaltningsmyndighet för den officiella statistiken och för annan statistik som produceras av myndigheter i Sverige.

SOM-institutet

Oberoende undersökningsorganisation vid Göteborgs universitet som mäter svenskarnas vanor och attityder. SOM står för samhälle, opinion och massmedier.

Stibor

Traditionell budbaserad referensränta (interbankränta) i svenska kronor. Finns på ett flertal löptider från tomorrow next till sex månader. Förkortningen står för Stockholm Interbank Offered Rate.

Stresstest

Analys av olika scenarier för att bedöma vilken motståndskraft exempelvis banker har mot oväntade och negativa händelser.

Styrränta

Ränta som en centralbank sätter i penningpolitiskt syfte.

Stående faciliteter

Konton för in- och utlåning över natten som kan användas av Riksbankens penningpolitiska motparter. De stående faciliteterna ger motparterna möjlighet att hantera sin **likviditet** och fungerar samtidigt som ett penningpolitiskt styrmedel. Genom att inlåningsräntan sätts strax under **styrräntan**, och utlåningsräntan strax över den, får bankerna ett incitament att sätta sina egna dagslåneräntor däremellan. På så vis kan Riksbanken styra dagslåneräntorna och i förlängningen även andra korta marknadsräntor mot styrräntan. (De senaste åren, när banksystemet har haft ett överskott på likviditet, har utlåningsräntan blivit mindre viktig. Inlåningsräntan fungerar dock fortfarande som en undre gräns för dagslåneräntorna.)

Swapavtal

Derivatinstrument som innebär ett avtal mellan två parter om att under en viss period byta ränteströmmar (se även **ränteswap**) eller valutor (se även **valutaswap**) med varandra.

Swestr

En transaktionsbaserad referensränta med löptid en dag (overnight) som tillhandahålls av Riksbanken. Förkortningen står för Swedish krona Short Term Rate.

Swift, Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication

Belgiskt medlemsägt företag som tillhandahåller ett globalt nätverk för säker överföring av finansiella meddelanden, som betalningsinstruktioner, mellan finansiella aktörer världen över. Företaget verkar också för standardisering av finansiella meddelanden. Swift har över 11 000 deltagare i över 200 länder.

Säkerställd obligation

Obligation där innehavaren har en högre säkerhet om utgivaren skulle gå i konkurs. Säkerheten består i att utgivaren håller vissa tillgångar (främst bostadslån) åtskilda från sina övriga tillgångar så att de kan användas vid en eventuell konkurs för att betala tillbaka pengar till innehavaren av den säkerställda obligationen.

Särskilda dragningsrätter (SDR)

En internationell reservtillgång skapad av IMF. SDR innebär en potentiell fordran på medlemsländernas valutaserver men är ingen valuta i sig själv och kan endast användas av länder och internationella organisationer. Värdet på SDR bestäms av en viktad valutakorg bestående av amerikanska dollar, brittiska pund, euro, japanska yen och kinesiska renminbi.

Totalförsvar

Består av militärt försvar och civilt försvar. Totalförsvar är sådan verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig. Under högsta beredskap är totalförsvar all samhällsverksamhet som då ska bedrivas.

Tokenisering

Tokenisering av finansiella tillgångar innebär att äganderätten för en eller flera tillgångar omvandlas till ett token som kan handlas på en distribuerad liggare (distributed ledger technology, DLT), exempelvis en blockkedja.

Transmissionsmekanism

Den process genom vilken **penningpolitiken** påverkar **inflationen** och ekonomin i övrigt. Det sker både genom att marknadsräntorna och bankernas benägenhet att ge lån påverkas och genom att kronan stärks eller försvagas.

Undervärde

Skillnaden mellan betalt belopp och **nominellt belopp** för ett finansiellt instrument om det nominella beloppet är större.

Utelöpande sedlar och mynt

Sedlar och mynt som är i omlopp i samhället utanför Riksbanken. Om beloppet i posten Utelöpande sedlar och mynt i balansräkningen minskar innebär det att bankerna har lämnat in sedlar och mynt till Riksbanken och fått betalt för detta genom insättningar på sina konton i Riksbankens betalningssystem **RIX**. Skuldposten Sedlar och mynt minskar därmed, samtidigt som skulden i svenska kronor till Riksbankens motparter ökar i motsvarande utsträckning.

Utlåningsfacilitet

Konto där de penningpolitiska motparterna kan låna pengar av Riksbanken över natten. Se även **stående faciliteter**.

Valutaswap

Derivatinstrument som innebär ett avtal mellan två parter om att köpa respektive sälja en valuta till dagens kurs och sedan sälja respektive köpa tillbaka den vid en tidpunkt i framtiden till en kurs som bestämts i förväg. Valutaswappar används ofta för att skaffa **likviditet** i en annan valuta, men det kan också finnas andra anledningar. Centralbanker kan till exempel använda valutaswappar för att tillfälligt skapa ett större överskott eller underskott av den egna valutan i banksystemet.